

Projektipäällikkö Mika Lehtonen

1.6.2010

HALLINTOVALIOKUNNALLE

**SISÄASIAINMINISTERIÖN VASTINE MM. AMPUMA-ASELAIN MUUTTAMISTA
KOSKEVASTA HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ HALLINTOVALIOKUNNALLE
ANNETTUIHIN LAUSUNTOIHIN**

OSA II: AMPUMA-ASELAKI 44 §:STÄ ALKAEN JA MUUT LAIT

1	Pykäläkohtaiset kommentit ampuma-aselain 44 §:stä alkaen.....	4
1.1	44 § Hankittavaa ampuma-asetta ja aseiden osaa koskevat edellytykset.....	4
1.1.1	Vastine	6
1.2	45 § Hankkimisluvan saajaa koskevat edellytykset luonnolliselle henkilölle	10
1.2.1	Vastine	36
1.3	45 b § Yhteisön ja säätiön asevastaava	46
1.3.1	Vastine	47
1.4	45 c § Soveltuvuudesta	47
1.4.1	Vastine	50
1.5	45 d § Ampuma-asekouluttajaksi hyväksyminen	51
1.5.1	Vastine	56
1.6	46 § Hankkimisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot	57
1.6.1	Vastine	57
1.7	50 § Yksityinen valmistamislupa.....	58
1.8	53 § Hallussapitoluvan voimassaoloaika ja lupaehdot	58
1.8.1	Vastine	62
1.9	53 a § Harrastuksen jatkumisen osoittaminen.....	63
1.9.1	Vastine	65
1.10	54 § Rinnakkaislupa.....	65
1.11	Vastine	68
1.12	55 § Rinnakkaisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot	70
1.13	66 § Lupien ja suostumuksen raukeaminen	70
1.13.1	Vastine	70
1.14	67 § Lupien peruuttaminen	70
1.14.1	Vastine	72
1.15	67 b § Ampuma-asekouluttajalle annetun hyväksynnän raukeaminen ja peruuttaminen 72	
1.15.1	Vastine	72
1.16	69 § Varoitus.....	73
1.17	89 § Luovutusilmoitus	73
1.18	103 § Ampuma-aserikkomus	73

1.18.1	Vastine	74
1.19	106 b § Säilyttämisen tarkastaminen	74
1.19.1	Vastine	76
1.20	110 a § Sarja- ja tunnistenumero sekä merkinnät	77
1.20.1	Vastine	77
1.21	110 b § Merkintöjen tekeminen	78
1.21.1	Vastine	78
1.22	110 c § Merkintöjen poistaminen tai muuttaminen	79
1.22.1	Vastine	79
1.23	112 b § Pysyvästi ampumakelvottomaksi tai toimintakelvottomaksi tekeminen	79
1.23.1	Vastine	81
1.24	114 § Ilmoitusoikeus ampuma-aseen hallussapitoon sopimattomasta henkilöstä	81
1.24.1	Vastine	85
1.25	119 § Tarkemmat säännökset.....	85
1.25.1	Vastine	87
1.26	Voimaantulo.....	87
1.26.1	Vastine	88
2	Laki rikoslain 41 luvun 1 §:n muuttamisesta.....	89
2.1	1 § Ampuma-aserikos	89
2.1.1	Vastine	89
3	Laki poliisilain 35 ja 36 §:n muuttamisesta	90
3.1	35 § Tietojen saanti viranomaiselta	90
3.1.1	Vastine	93
3.2	36 § Tietojen saanti yksityiseltä yhteisöltä tai henkilöltä	94
4	Laki asevelvollisuuslain muuttamisesta.....	95
4.1	97 a § Tietojen luovuttaminen ampuma-aselain mukaisen luvan hakijoista ja haltijoista sekä hyväksynnän saajaksi haettavasta ja hyväksynnän saaneesta.....	95
4.1.1	Vastine	96
5	Laki kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	98
5.1	1 §.....	98
5.2	2 §.....	98
6	MUITA MUUTOSESITYKSIÄ	99
6.1.1	Vastine	102

1 Pykäläkohtaiset kommentit ampuma-aselain 44 §:stä alkaen

1.1 44 § Hankittavaa ampuma-asetta ja aseiden osaa koskevat edellytykset

Hankkimislupa voidaan antaa vain sellaista ampuma-asetta tai aseiden osaa varten, joka ei lippaan patruunamäärän, kaliiperin tai muiden ominaisuuksien perusteella ole hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen nähden tarpeettoman tulivoimainen ja tehokas sekä joka soveltuu hyvin hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen. Jos hakijan ilmoittama käyttötarkoitus on metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen, ampuma-aseiden soveltuvuutta arvioitaessa noudatetaan lisäksi, mitä metsästyslaissa (615/1993) ja sen nojalla säädetään. Metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista varten hankkimislupaa ei voida antaa muuta ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettua ampuma-asetta kuin kertatulitoimista pienoispistoolia taikka pienoisrevolveria varten.

Asealan elinkeinonharjoittajat, Aselaki-info

Ongelmat:

Pykälän voimaantulo lopettaisi käytännössä täysin loukku- ja luolapyynnin pistooleilla. Markkinoilta ei käytännössä löydy loukku- tai luolapyyntiin soveltuvaa kertatulitoimista pienoispistoolia. Kertatulitoimiset pienoispistoolit on suunniteltu pääosin vapaapistooliammuntaan (nykyisin ”50 m:n pistooli”) ja ovat ominaisuuksiensa kuten pituuden ja erittäin alhaisen laukaisuherkkyyden vuoksi täysin loukku- ja luolapyyntiin sopimattomia. Revolverin käyttöä vaikeuttaa se, että sen ammutamelua pystytään vaimentamaan oleellisesti heikommin kuin pistoolin melua. Tämä on erityisesti auki kaivettuun luolaan ryömittäessä ja luolassa ammuttaessa tärkeä huomioitava seikka. Ominaisuus heikentää revolverityyppisen aseiden käytettävyyttä kyseisessä pyynnissä. Vaikeasta asennosta ammuttaessa ei myöskään toisen laukauksen tarve ole harvinaisuus. Ahtaassa paikassa ammuttaessa, myös toisen laukauksen ampuminen eläimen lopettamiseksi tulisi olla mahdollisimman yksinkertaista. Kertatulitoimisella aseella toisen laukauksen ampuminen on mahdollista vasta sen jälkeen, kun ampuja on vedetty aseiden lataamista varten ulos luolasta, ase on jälleen ladattu ja ampuja on saatu uudelleen luolaan tähtäysasentoonsa. Ei voida taata, että Eläinsuojelulain (247/96) ja Eläinsuojeluasetuksen (396/96) säädökset kertatulitoimisella pistoolilla täytyisivät luolapyynnin yhteydessä sekä muussa lopetusasekäytössä.

Esitetty lakiteksti painottaa edelleen virheellisesti sitä mikä on sopiva ja mikä sopimaton asetyyppi tai kaliiperi. Asetyyppin tai kaliiperin ”soveltuvuus käyttötarkoitukseensa” on aseturvallisuuden kannalta toissijainen seikka. Pykälästä on luettavissa käsitys, jonka mukaan kertatulitoiminen pistooli olisi turvallisempi kuin muun toimintatavan omaava pistooli. Näin ei ole – molemmat ovat oikeissa käsissä täsmälleen yhtä turvallisia.

Janne Pohjoispää

Tämä pykälä keskittyy liiaksi aseiden käyttötarkoitukseen ja hankittavan asetyypin soveltumista siihen. Edelleen pykälä asettaisi aselupaviranomaiselle liiallisen työtaakan ja velvoitteen arvioida kutakin aselupaa käyttötarkoituksen näkökulmasta. Luvanhakijan kannalta olisi odotettavissa nykyisen lupamenettelyn vakiintuminen ja muodollinen laillistaminen. Luvanhakijan näkökulmasta esimerkiksi käsiaseilupien hakeminen ja myöntäminen loukkupyynnin lopetusaseita tai urheiluummuntaa varten loppuisi käytännössä lähes kokonaan, koska soveltuvia kertalaukausaseita, jotka eivät olisi pykälän ja nykyisen käytännön mukaisesti ”tarpeettoman tulivoimaisia” ole juurikaan kaupallisesti saatavilla.

Etelä-Savon riistanhoitopiiri

Metsästyskäyttöön soveltuvien käsiaseiden osalta Etelä-Savon riistanhoitopiiri toteaa, että lyhyillä aseilla on perusteltu käyttötarkoitus luolakoiralla ja pysäyttävällä koiralla tapahtuvassa pienpetojen pyynnissä sekä loukkumetsästyksessä. Pienpetojen, erityisesti tulokaslajien minkin ja supikoiran, metsästykseen tuo huomattavasti lisää tehoa osaavien koirien käyttö. Koiria käytettäessä metsästäjän osuudeksi jää koiran pysäyttämän eläimen lopettaminen. Luolassa tai vastaavissa ahtaissa tiloissa tapahtuva eläimen lopettaminen on vaikeaa ja usein mahdotonta pitkällä aseella ja käsiaseen käyttö on tarkoituksenmukaista ja perusteltua. Pistoolirajoitukset voivat vähentää vieraspetokantojen vähentämisessä tehokkaimmiksi osoittautuneiden metsästysmuotojen käyttöä ja siten vaikeuttaa metsästäjien tekemää arvokasta luonnonhoitotyötä.

Hallituksen esityksessä rajataan pois itselataavien pienoispistoolien käyttö liian tulivoimaisena lopetusaseena. Lopettamistilanteessa on koiran ja metsästäjän kuulon turvaamiseksi perusteltua käyttää äänenvaimentimella varustettua asetta. Revolverityyppisen aseiden laukausäänen vaimentaminen ei onnistu riittävän tehokkaasti ja kertalaukeavia aseita ei juuri ole saatavilla. Riistanhoitopiiri pitää metsästyskäytössä olevan lopetusaseen tulivoimalle riittävänä rajauksena metsästyslain 33 §:n 1 mom. 7 kohdan mukaista itselataavien aseiden lipaskahtaista enimmäispatruunamäärää eikä katso tarpeelliseksi itselataavien pienoispistoolien kieltämistä metsästyskäytössä.

Kainuun riistanhoitopiiri

Loukussa olevan eläimen lopettamisaseeksi soveltuu parhaiten äänenvaimentajalla varustettu lyhytpiippuinen ase, on se sitten kertalaukeava tai itselataava siihen soveltuva ase. Itselataavaa asetta puoltaa sen käyttöominaisuus eläintä lopetettaessa.

Metsästystapahtumassa ei pidä pois sulkea itselataavaa lyhyttä asetta sen vuoksi että vastaavalla aseella on saatu aikaan hyvin ikäviä tapahtumia, kuten aiemmin totesin.

Ampumaharrastusfoorumi

- 7) Metsästyslainsäädännön mukaista sallittua eläinten lopettamista varten olisi mahdollista saada hankkimislupa myös muihin käsiaseisiin kuin pelkästään kertatulitoimiseen pienoispistooliin taikka pienoisrevolviin. Kaliperi .22 on yleensä riittävä, mutta poliisiviranomaisen erityisen harkinnan perusteella tulisi olla mahdollisuus myöntää lupa myös suurempikaliperisille aseille eläinten lopetustarkoitukseen.

Metsästäjien keskusjärjestö

Metsästäjien Keskusjärjestö tuo tässä yhteydessä esille myös sen, että ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa tarkoitettujen ampuma-aseiden käyttö metsästyksessä rajoittuu käytännössä vain loukussa, luolassa tai avuttomassa tilassa olevan eläimen lopettamiseen. Pienpetojen pyynti on noussut merkittäväksi luonnonhoitomuodoksi ja pyyntiä harjoitetaan usein myös alueilla, joilla pitkien aseiden kanssa liikkumista voidaan pitää sopimattomana. Vastaavasti luolametsästyksessä ja pienpetoja pysäyttävällä koiralla metsästettäessä taikka liikenteessä loukkaantuneiden eläinten lopettamisessa (ns. SRVA-toiminta; metsästäjien tarjoama suurriistavirka-aputoiminta) pitkien

aseiden käyttö on usein hankalaa ja siten pistoolityyppisten ampuma-aseiden käyttömahdollisuuden säilyminen tärkeää. Tähän kokonaisuuteen liittyen Metsästäjien Keskusjärjestö esittää sen, että metsästyslainsäädännön mukaista sallittua eläinten lopettamista varten olisi mahdollista saada hankkimislupa myös muihin käsiaseisiin kuin pelkästään hallituksen esityksen mukaisiin kertatulitoimisiin pienoispistooleihin (joita ei käytännössä ole edes saatavilla) taikka pienoisrevolvereihin. Kaliiperi .22 on yleensä riittävä, mutta poliisiviranomaisen erityisen harkinnan perusteella tulisi olla mahdollisuus myöntää lupa myös suurempikaliiperisille aseille eläinten lopetustarkoitukseen. Metsästäjien Keskusjärjestö toteaa myös sen, että ennen muuta luolametsästyksessä ja pysäyttävällä koiralla metsästettäessä äänenvaimentimen käyttö on tärkeää laukaumelun vähentämiseksi koiran työskennellessä lähietäisyydellä ja myös metsästäjän oman kuulon suojaamisen kannalta. Käytännössä äänenvaimennin ei sovellu käytettäväksi revolvereissa, mikä vähentää niiden käyttökelpoisuutta tämän tyyppisessä metsästyksessä. Lisäksi mahdollisuus itselataavan pienoispistoolin käyttämiseen metsästystarkoituksessa tulee olla edelleen mahdollista.

Suomen Asehistoriallinen Seura

Ehdotus sivu 25, 44 §: Ehdotuksessa todetaan, että ”*Pienoispistooli tai –revolveri on katsottava riittävän tehokkaaksi aseeksi loukussa tai luolassa olevan eläimen lopettamiseen.*” Lopetusaseena käytetään myös yleisesti .32/.38/.357 –kaliiperin aseita, varsinkin revolvereja, joiden lataukset vastaavat teholtaan .22-kaliiperista. Varsinkin .32 –revolverin on mitattu olevan .22-kaliiperista hiljaisempi, mikä on kiistämätön etu. Huomioiden Jokelan ja Kauhajoen tapaukset tällaisesta kaliiperirajoituksesta tai aseiden tehokkuuden arvioinnista lain tasolla ei ole mitään hyötyä, lupaviranomaiset ovat tähänkin asti linjanneet lopetusaseet tarpeen mukaisesti.

Kansainvälisenä vertailuna voidaan todeta, että EU:n suurimassa maassa Saksassa metsästyskortin suorittaminen oikeuttaa pistoolin tai revolverin hankkimiseen lähinnä lopetusaseeksi.

1.1.1 Vastine

Metsästysasetuksen 16 §:n 4 momentin mukaan käsiasetta ei saa käyttää metsästyksessä. Asetuksen 19 §:ssä kuitenkin todetaan, että luolassa, loukussa tai muutoin vastaavissa olosuhteissa olevan eläimen ampumiseen saa käyttää tarkoitukseen sopivaa ampuma-asetta eli myös käsiasetta.

Ampuma-aselaisissa puolestaan säännellään sitä, millaiseen aseeseen voidaan antaa hankkimislupa tietyllä perusteella, esimerkiksi loukku- tai luolapyyntiin. Hankkimislupa voidaan voimassaolevan ampuma-aselain 44 §:n 1 momentin mukaan antaa vain sellaista ampuma-asetta varten, joka ei lippaan patruunamäärän, kaliiperin tai muiden ominaisuuksien perusteella ole hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen nähden tarpeettoman tulivoimainen ja tehokas sekä joka soveltuu hyvin hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen. Tarpeettoman tehokkaita loukku- tai luolapyyntiin ovat käsiaseet, joiden luodin energia ylittää pienoispistoolin patruunan tehon, eli tyypillisesti pienoispistoolia tai -revolveria suurempikaliiperiset aseet. Tarpeettoman tulivoimaisia tähän tarkoitukseen ovat ampuma-aseet, joilla voidaan ampua suuri määrä

laukauksia lyhyessä ajassa. Tällaisia ovat ampuma-aseet, jotka ammuttaessa lataavat itse uuden patruunan ja joissa on nopeasti vaihdettavat suurikapasiteettiset lippaat, eli itselataavalla kertatulella toimivat pienoispistoolit ja pistoolit.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan kirjattavaksi suoraan lakiin, millaiset käsiaseet sopivat hyvin loukku- ja luolapyyntiin eivätkä ole tähän tarkoitukseen tarpeettoman tulivoimaisia ja tehokkaita. Hankkimislupaa ei esityksen mukaan voitaisi antaa muuhun käsiaseeseen kuin kertatulitoimiseen pienoispistooliin taikka pienoisrevolveriin. Edellisen lataaminen edellyttää patruunan laittamista kädestä patruunapesään. Jälkimmäisen rullaan voidaan tyyppillisesti laittaa valmiiksi 6-10 patruunaa.

Hallituksen esityksessä ehdotettu aseiden rajausta vastaisi nykyistä vakiintunutta ja ohjeistettua lupakäytäntöä. Laissa tehtävä rajausta varmistaisi lupamenettelyjen täydellisen yhdenmukaisuuden ja poistaisi tarpeettoman tulivoimaisiin tai tehokkaisiin aseisiin kohdistuvat lupahakemukset. Kun käsiaseiden luvansaantia ampumaurheilu ja -harrastus -perusteella tiukennettaisiin, metsästysperustetta voitaisiin pyrkiä käyttämään kvasiperusteena itselataavien pistoolien ja pienoispistoolien hankintaan. Kun rajausta sisältyisi lakiin, tarpeettoman tulivoimaisiin ja tehokkaisiin aseisiin kohdistuvat lupahakemukset rajautuvat pois. Jos tällaisia hakemuksia kuitenkin jätettäisiin, lupaviranomaisen ei tarvitsisi hylkäävässä päätöksessä erikseen perustella tarpeettoman tulivoimaisen tai tehokkaan aseiden soveltumattomuutta kyseiseen käyttötarkoitukseen. Poikkeusmahdollisuuksien sisällyttäminen säännökseen olisi tarpeetonta, vesittäisi säännöksen tarkoituksen ja johtaisi siihen, että lupaviranomaisen olisi aina erikseen perusteltava kielteinen päätöksensä.

Hallituksen esityksen valmistelun lähtökohtana on ollut käsiaseiden luvansaannin tiukentaminen. Jotta tähän lopputulokseen päästäisiin, olisi sääntelyn oltava kaikki lupaperusteet huomioiden kokonaisuutena tehokas, toimiva ja tasapuolinen. Säännöksiä on siten uudistettava sekä ampumaurheilu ja -harrastus -perusteella että metsästysperusteella. Luvan saaminen metsästysperusteella edellyttäisi aktiivista loukku- tai luolapyyntiä, joka tulisi osoittaa riistanhoitoyhdistyksen antamalla todistuksella. Lisäksi lupa olisi ensiksi määräaikainen ja jatkossa harrastus olisi osoitettava viiden vuoden välein. Kahden vuoden edeltävää harrastusta ei metsästysperusteella edellytetä, mutta metsästykseseen soveltuvat käsiaseet määriteltäisiin yksityiskohtaisesti. Ehdotettava sääntely metsästysperusteella olisi kokonaisuutena toimiva ja sellainen, että se tiukkuudeltaan vastaisi harrastuspuolen sääntelyä.

Ampuma-aselaisissa säännellään, minkälaiseen ampuma-aseeseen voidaan antaa tietyllä perusteella hankkimislupa. Ampuma-aselaisissa ei ole määritelty sitä, millaisia ampuma-aseita metsästyksessä saa käyttää. Nämä rajoitukset ovat metsästyslainsäädännössä. Hallituksen esitys ei

sisällä tähän periaatteeseen muutosta. Annettaessa metsästysperusteella hankkimislupaa, on ampuma-aseen soveltuvuutta arvioitaessa huomioitava ampuma-aselain 44 §:n säännösten lisäksi metsästyslainsäädännössä asetetut rajoitukset. Koska metsästyslainsäädännössä ei ole minkäänlaisia loukku- tai luolapyyntiaseen sopivuutta koskevia säännöksiä, on aseiden soveltuvuutta koskeva arvio tehtävä pelkästään ampuma-aselain säännösten perusteella.

Henkilö, joka saisi ampumaurheiluperusteella luvan 9 mm:n itselataavaan pistooliin tai jolla olisi ns. vanhan lain aikana metsästysperusteella annettu lupa 6.35 mm:n taskupistooliin, voisi siis käyttää asettaan loukku- tai luolapyyntiin.

Soveltuvien ampuma-aseiden yksiselitteinen rajaaminen laissa on mahdollista, koska raja voidaan asettaa ampuma-aseen tyyppin (pienoispistooli, pienoisrevolveri), toimintatavan (kertatuli pistoolissa, lippaallinen kertatuli revolverissa) ja kaliiperin (.22 kaliiperin reunasyytteen patruuna eli pienoisapistoolin tai -revolverin kaliiperi) perusteella. Vastaava rajaaminen ampumaurheilu ja -harrastusperusteella ei ole lajikirjosta johtuen mahdollista.

Ampuma-aselain voimaantulon 1.3.1998 jälkeen on käsiaseisiin annettu noin 15 000 lupaa, joissa lupaperusteena on ollut loukku- tai luolapyynti. Yhteensä tällä perusteella annettuja käsiaseilupia on arviolta noin 30 000.

Itselataava kertatuli -toimisen pistoolin tarvetta on perusteltu sillä, että luolapyyntiin sopivia aseita ei olisi, koska lippaattomia pienoispistooleja ei ole ja pienoisrevolverin ääntä ei aseiden rakenteen vuoksi pysty vaimentamaan. Äänenvaimennus olisi tarpeen erityisesti luolapyynnissä ahtaassa suljetussa tilassa ammuttaessa. Lippaattomia pienoispistooleja on saatavissa, vaikkakin mallien määrä on hyvin rajallinen. Pienoisrevolverimalleja on kuitenkin runsaasti. Pienoisrevolveria käytettäessä ampuja voi suojata omat korvansa. Jos metsästäjä pelkää luolassa olevan metsästyskoiran kuulon vaurioituvan, voi hän käyttää äänenvaimentimella varustettua lippaattonta pienoispistoolia. Niin pieneen koloon metsästäjä ei mahdu ryömimään, missä hän ei kykenisi lataamaan asettaan paikkolaukausta varten, jos hänellä on varapatruuna kädessä, hihansuussa, hampaissa tai muussa etukätein mietityssä paikassa valmiina. Eläinsuojelulliset syyt eivät estä lippaattoman pienoisapistoolin käyttöä loukku- tai luolapyynnissä.

Kuten lausunnoissa on todettu, .32, .38 ja .357 -kaliiperisia revolvereja käytetään loukku- ja luolapyynnissä. Tämä johtuu siitä, että ampuma-asetta saa pääsääntöisesti käyttää muuhunkin tarkoitukseen kuin siihen, mihin lupaa on haettu. Tähän ei hallituksen esityksessäkään ehdoteta muutosta. Toisaalta lupaviranomaiset ovat antaneet loukku- ja luolapyyntiin lupia pienoisapistoolikaliiperia suurempikaliiperisiin käsiaseisiin. Tähän ei kuitenkaan ole tarvetta eikä lausunnoissakaan ole väitetty, että pienoisapistoolin tai -revolverin teho ei olisi riittävä.

Kuten Etelä-Savon riistanhoitopiirin lausunnossa on todettu, metsästyslaissa on rajoituksia itselataavien ampuma-aseiden lipaskapasiteetille metsästyskäytössä. Rajoitus voidaan toteuttaa asettamalla metsästyksen yhteydessä lippaaseen rajoitin, joka estää lataamasta lippaaseen metsästyslain asettaman rajan ylittävän määrän patruunoita. Ampuma-aselain 44 §:n aseiden soveltuvuutta koskevalla säännöksellä on tarkoitus turvata yleistä järjestystä ja turvallisuutta laaja-alaisesti. Sen vuoksi lupaviranomainen harkitsee esimerkiksi metsästyskäyttöön haettavien itselataavien kiväärien tulivoimaisuutta sen perusteella, millaisia lippaita aseeseen on yleisesti saatavilla. Lupaviranomainen ei voi tehdä ratkaisua sen perusteella, että lippaaseen voidaan aina metsästystä varten laittaa rajoitin, joka sen paikalla ollessa estää metsästyslainsäädännössä asetetut rajat ylittävän määrän patruunoita. Sellaisia itselataavia pienoispistooleja, joissa olisi esimerkiksi kolmen patruunan kiinteä lipas, ei sisäasiainministeriön käsityksen mukaan ole olemassa. Aseissa on irrotettavat suurikapasiteettiset lippaat, joita on vapaasti ostettavissa. Sellaisella rajoituksella, jossa irrotettavalla lippaalla varustetussa itselataavassa pienoispistoolissa tulisi hallussapitoluvan yhteydessä asetta esitettäessä olla patruunakapasiteetiltaan esimerkiksi kolmeen patruunaan rajoitettu lipas, ei olisi yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvonnan kannalta merkitystä. Lisäksi menettely poikkeaisi lievempään suuntaan kiväärien voimassaolevasta lupamenettelystä, johon ei hallituksen esityksessä ole esitetty muutoksia.

Ns. kolarihirvien jäljestämiseen ja lopettamiseen käytetään paikallisia henkilöitä, yleensä metsästäjiä, joiden kanssa poliisi on asiasta sopinut. Näiden eläinten lopettamisen on katsottu edellyttävän pienoispistoolikaliiperia suuremman eli pistoolikaliiperista käsiasetta. Sisäasiainministeriön käsityksen mukaan tällaista tarvetta ei ole. Jotta eläintä lopettamaan lähtevä henkilö voisi ottaa kotoaan mukaansa vain käsiaseen, hänen pitäisi olla varma, että eläin ei hänen paikalle saapuessaan ole liikuntakykyinen. Edellä karkuun jolkottavan eläimen lopettaminen käsiaseella ei onnistu. Edelläkuvattuja tilanteita on vain harvoin ja metsästäjä joutuukin tämän vuoksi ottamaan käytännössä joka tapauksessa mukaansa myös kiväärin. Tarpeeseen on vedottu myös siksi, että toinen käsi voidaan pitää vapaana valaisimen pitämiseen. Tämä ongelma voidaan kuitenkin hyvin poistaa esimerkiksi otsalampulla tai aseeseen kiinnitettävällä lampulla. Käsiaseen kantaminen metsässä on tietysti kevyempää kuin kiväärin.

Voimassaolevan lain mukaan ei ole mahdollista antaa lupaa tarpeettoman tulivoimaiseen tai tehokkaaseen ampuma-aseen siinäkään tapauksessa, että sopivia ampuma-aseita ei ole olemassa. Jos luvan antaminen itselataavalla kertatulella toimivaan pienoispistooliin lausunnoissa mainituista syistä katsottaisiin tarpeelliseksi metsästysasetuksen 19 §:ssä tarkoitettuun tarkoitukseen, edellyttäisi se tarkasti ottaen siis voimassa olevan lain lieventämistä.

1.2 45 § Hankkimisluvan saajaa koskevat edellytykset luonnolliselle henkilölle

Hankkimislupa voidaan antaa sellaiselle 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallussaan ampuma-aseita ja aseiden osia. Lupa voidaan antaa vain, jos luvanhakija on antanut suostumuksensa siihen, että poliisilla on oikeus saada hänestä sellainen lääketieteellinen arvio, jonka avulla lupaviranomainen voi arvioida hänen sopivuuttaan ampuma-aseiden hallussapitoon. Asevelvollisen on esitettävä selvitys suoritetusta varusmies- tai siviilipalveluksesta. Jos palvelusta ei ole suoritettu, asevelvollisen on esitettävä määräys aloittaa palvelus taikka päätös palveluksesta vapauttamisesta, palvelusajankohdan siirrosta tai palveluksen keskeyttämisestä syineen. Hankkimislupa pistoolia, pienoispistoolia, revolveria tai pienoisrevolveria taikka niiden osaa varten voidaan antaa vain 20 vuotta täyttäneelle henkilölle. Hankkimislupa ampumaurheilussa ja -harrastuksessa käytettävää 6 §:n 2 momentin 4–7 kohdassa tarkoitettua ampuma-asetta varten voidaan antaa luonnolliselle henkilölle vain, jos tämä on yhdistyslain (503/1989) 4 §:ssä tarkoitettuna luvan saaneen yhdistyksen jäsen ja esittää yhdistyksen ampuma-asekouluttajan antaman todistuksen harrastuksestaan, jonka on oltava jatkunut aktiivisesti vähintään kaksi vuotta.

Haettaessa lupaa:

1) metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista varten hakijan on esitettävä harrastuksestaan luotettava selvitys ja, jos hakemus koskee lupaa 6 §:n 2 momentin 5 tai 7 kohdassa tarkoitettua ampuma-asetta varten, lisäksi riistanhoitoyhdistyksen antama todistus aktiivisesta harrastuksestaan;

2) ampumaurheilua ja -harrastusta varten hakijan on esitettävä harrastuksestaan luotettava selvitys;

3) työtä varten hakijan on esitettävä selvitys siitä, että hän on koulutuksessaan tai muuten riittävästi perehtynyt ampuma-aseiden turvalliseen käsittelemiseen ja että hänellä on hyväksyttävä peruste ampuma-aseiden kantamiseen työssään.

Lupa museossa tai kokoelmassa pitämiseen voidaan antaa vain asekeräilijälle, jolla on sisäasiainministeriön hyväksyntä ampuma-aseiden tai aseiden osien keräilyyn ja jonka ampuma-aseiden ja aseiden osien säilytystilat säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitos on hyväksynyt. Lupa 43 §:n 1 momentin 8 kohdan perusteella voidaan antaa, kun huollettava henkilö on jättänyt rinnakkaislupaa koskevan lupahakemuksensa ja lupaviranomainen on tutkinut, että rinnakkaisluvan antamiseen on 54 §:ssä säädetyt edellytykset.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua harrastusta voidaan pitää aktiivisena, jos eläinten ampuminen 6 §:n 2 momentin 5 tai 7 kohdassa tarkoitettulla ampuma-aseella on metsästyskausittain säännönmukaisesti jatkuvaa pyyntiä, johon muu kuin mainitussa lainkohdissa tarkoitettu ampuma-ase ei hyvin sovellu. Eläinten ampumisella tarkoitetaan luolassa, loukussa tai muutoin vastaavissa olosuhteissa olevan eläimen metsästyksen liittyvää lopettamista. Ampumaurheilu ja -harrastus on aktiivista, jos kyseessä on jonkin ampumaurheilulajin harjoittelu, kilpaileminen, kilpailun toimihenkilönä toimiminen, valmentaminen tai kouluttaminen ampuma-aseiden käyttöön.

Asealan elinkeinonharjoittajat, Aselaki-info, lähes vastaavasti Asekauppiain Liitto

Ongelmat:

Lakiesitys ei tee eroa siinä, hakeeko urheiluammunnan tai metsästyksen harrastaja ensimmäistä hallussapitolupaansa vai onko hänellä niitä ennestään yksi tai useampia. Lupaprosessi on kaikille

sama. Lakiesitys ei paranna aseturvallisuutta kohdentamalla lupaprosessin tiukennukset ja resurssit rikkeettömän aseenomistushistorian omaaviin pitkäaikaisiin harrastajiin. Häneen kohdistetaan samanlainen lupaprosessi kuin henkilöön, joka hakee ensimmäistä hankkimis- ja hallussapitolupaansa. Tällä on vaikea nähdä muuta tarkoitusta kuin yrittää lisätä harrastuskustannuksia ja tehdä lupaprosessi mahdollisimman työlääksi. Nämä eivät ole lainsäätäjälle hyväksyttäviä tavoitteita. Henkilöt, joilla on nuhteeton aseenomistushistoria, ovat käytännössä osoittaneet olleensa sen luottamuksen arvoisia, joka heille on ensimmäisen aseluvan myöntämisessä annettu.

Lakiesityksen tekstin mukaan luvanhakija ei toimittaisi poliisille itseään koskevaa lääkärinlausuntoa, vaan poliisi hankkii sen. Tätä varten hakija joutunee antamaan poliisille valtakirjan hankkia hänen terveystietonsa. Pykälä on tässä kohtaa kirjoitettu hyvin yleiseen muotoon, ja on mahdollista että lupaviranomainen saa käyttöönsä terveystietoja, joilla ei ole mitään tekemistä aseturvallisuuden kanssa. Ellei kohtaa selvennetä, niin on vaarana, että perustuslain 10 §:n mukaista hakijoiden oikeutta yksityisyyteen loukataan tarpeettomasti. Epäselvä säädös myös mahdollistaa lääkärin arvion laatimisen potilasta näkemättä, mikä loukkaa hakijan oikeusturvaa.

Se, kenelle hankittu aineisto luovutetaan lääketieteellisen arvion tekemiseksi, jäisi yksinomaan poliisin päätettäväksi. Tämä avaa poliisille mahdollisuuden valita oma luottolääkäriinsä tai luoda luottolääkärien joukon, johon poliisi voi halutessaan valita sellaisia lääkäreitä, joiden suhtautumista hakemukseen ja hakijaan ei määrittele pelkästään lääketieteellinen näkemys, vaan esimerkiksi ideologinen ja poliittinen suhtautuminen ampuma-aseisiin ja -harrastukseen yleensä. Keväällä 2009 tiedotusvälineissä siteerattiin useaan kertaan jyväskyläläistä psykiatria, joka väitti metsästäjiä ja ammunnan harrastajia mielenterveysongelmaisiksi pelkästään sillä perusteella, että he haluavat omistaa ampuma-aseita. Lisäksi säädöksessä lähdetään siitä, että poliisi tekee ratkaisunsa itse valitsemansa lääkärin lausunnon perusteella, eikä siinä sallita hakijalle oikeutta esittää toista lääkärinlausuntoa, ns. toista arviota, minkä voidaan katsoa loukkaavan hakijan oikeusturvaa.

Ns. Bodom-jutun esitutkinnassa ja oikeudenkäynnissä vv. 2003-05 poliisi perusti esitutkintaa varten lääkäriryhmän, jonka tehtävänä oli todistaa, ettei poliisin syylliseksi epäilemällä voinut olla pahoinpitelyn seurauksena syntynyttä aivovammaa yli 40 vuotta aikaisemmin. Ryhmää johtanut lääkäri tuotiin jopa kuulustelutilanteeseen painostamaan epäiltyä väitteillään, vastoin esitutkintalain nimenomaista painostus- ja harhauttamiskieltoa. Järjestelyllä vaarannettiin esitutkintalain 7 §:n velvoitetta ottaa huomioon sekä epäilystä tukevat, että sitä vastaan puhuvat seikat. Jäi yksin puolustuksen asiaksi osoittaa omilla asiantuntijoillaan luottolääkäreiden väitteet perättömiksi. Todettakoon, ettei lääkäri enää oikeudessa, valan nojalla kuultuna, vahvistanut poliisille aikaisemmin antamiensa kirjallisten lausuntojen väitteitä. Asian ratkaissut Espoon KäO pitikin tuomiossaan luottolääkäreiden lausuntoja epäluotettavina. Säädöksellä on yhteys myös 114 §:ään ilmianto-oikeuteen.

Täysi-ikäisellä 18-vuotiaalla henkilöllä ei lakiesityksen mukaan ole samoja oikeuksia kuin 20-vuotiaalla, vaikka hänellä on lain edessä samat velvollisuudet. Esityksen mukaan esimerkiksi 19 vuotta täyttänyt varusmiespalveluksensa lopettanut ja reserviin siirtyvä reservin upseeri tai aliupseeri ei olisi yhteiskunnan luottamuksen arvoinen saamaan pistooliin tai revolveriin lupaa ammutaharrastusta varten. On vaikea ymmärtää, miten valtio voi luovuttaa alle 20-vuotiaalle reserviläiselle kriisitilanteessa puoliautomaattipistoolin henkilökohtaiseksi aseeksi, jos hänelle ei syvän rauhan vallitessa voida asianmukaisten lupaehtojen täytyttyä antaa lupaa pistooliin urheiluammuntaperusteella. Yhteiskunnan puolelta on vastuutonta käskää tällainen reserviläinen kriisitilanteessa ankarien laissa määrättyjen sanktioiden uhallä tilanteeseen, missä hänellä on hengen ja terveyden menettämisen vaara ja missä hänen pitäisi osata käyttää pistooliaan

varmaotteisesti ja turvallisesti. Tällainen reserviläinen on turvallisuusriski itselleen ja palvelustovereilleen – ei niinkään maahantunkeutujalle.

Esitys asevelvollisen velvollisuudesta antaa selvitys asepalveluksesta voi olla ongelmallinen. Nykyisen käytännön mukaan asepalveluksen tiedot (esim. saatu koulutus) on pyritty pitämään reserviläisen ja puolustusvoimien välisenä. Puolustusvoimien rekisterit asevelvollisista ovat turvallisuussyistä olleet salassa pidettäviä. Laissa tulee olla yksityiskohtaisesti ja yksiselitteisesti määritelty mitkä tiedot ovat kuuluvat lupaviranomaisen tiedonsaannin piiriin.

Säädös rikkoo perustuslain 13 §:n takaamaa yhdistymisvapautta, johon kuuluu myös oikeus olla yhdistymättä. Nykyisen aselain perusteluissa todetaan: "Hallitusmuodon 10 a §:ssä turvaton yhdistymisvapauden vuoksi luvan hakijalta ei voida edellyttää ampuma- tai metsästysseuran jäsenyyttä." Tätä on korostanut tuoreessa päätöksessään myös eduskunnan apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt (19.8.2009, dnro 3483/04/07). Hallitusmuodon nimi on muuttunut perustuslaiksi, ja yhdistymisvapaudesta säädetään sen 13 §:ssä, mutta säädöksen sisältö on vuonna 2009 täsmälleen sama, kuin se oli nykyistäkin aselakia säädettäessä. Ei ole uskottavaa, että yksinomaan sisäministeriön lainvalmistelijoiden kannan muutoksella perustuslain takaamaa perusoikeutta voitaisiin loukata tavallisella lailla, kuten lakiesityksen kirjoittajat väittävät.

Lakiesityksen laatijat ovat väittäneet, että ongelmaa ei ole koska kyseessä on harrastus ja siten vapaaehtoinen toiminta. Kukin voi vapaasta tahdostaan päättää haluaako harrastaa ammuntaa vai ei ja siten haluaako kuulua ampumaseuraan vai ei. Selitys ei ole looginen. Myös poliittinen toiminta ja vaikkapa uskonnon harjoittaminen ovat vapaaehtoista harrastustoimintaa, mutta voitaisiinko näiden kohdalla edellyttää yhdistymispakkoa? Ampumaseurat voivat lisäksi valita jäsenensä, hakijalla ei ole yhdistyslain mukaan oikeutta päästä yhdistyksen jäseneksi.

Lakiesitys siirtää julkisen vallan käyttöä yhdistyksille ja ampuma-asekouluttajalle olennaisessa määrin, joka on perustuslain 124 § mukaan kiellettyä. Lisäksi yhdistysten sekä niiden ampuma-asekouluttajien on julkista valtaa käyttäessään noudatettava lainsäädäntöä, siis muun muassa hallintolakia ja hallintolaisissa mainittuja hyvän hallinnon vaatimuksia, aivan samalla tavalla kuin viranomaisenkin. Yhdistykset eivät kuitenkaan ole sidottuja hallintolain ja hyvän hallinnon vaatimukseen, joihin kuuluu mm. yhdenvertaisuusperiaate, tarkoitussidonnaisuuden periaate, objektiviteettiperiaate sekä suhteellisuusperiaate. Koska yhdistyksen ei ole pakko ottaa ketään jäsenekseen, tekee itse asiassa yhdistys ratkaisevan päätöksen, voiko aseluvan hakija saada lupaa vai ei. Yhdistyksen päätöksen ei tarvitse olla hyvän hallinnon periaatteiden mukainen eikä yhdistys näin ollen toimi lainsäädännön mukaisesti. Jos yksityinen toimija käyttää julkista valtaa, on päätöksestä lähtökohtaisesti voitava valittaa tuomioistuimeen. Lakiesitys ei kuitenkaan puhu mitään valitusmahdollisuudesta yhdistyksen ja/tai ampuma-asekouluttajan tekemään päätökseen. Yllä oleva perustuu Marietta Keravuori-Rusasen kirjoittamaan väitöskirjaan Yksityinen julkisen vallan käyttäjänä (2.2.2008). Julkisen vallan siirto yhdistyksille ja ampuma-asekouluttajille rikkoo karkeasti perustuslain 124 §:ää.

Lakiesityksen mukaan hallussapitoluvan pistooliin tai revolveriin voisi saada kahden vuoden aktiivisen harrastamisen jälkeen. Lakiesityksen perusteluosassa esitetään, että aktiivinen harrastuneisuus olisi keskimäärin 1 kerta / kk. Harrastuksen tulisi olla juuri sitä kilpa-ammuntalajia, johon pistoolilupaa haetaan. Pistoolin tai revolverin hallussapitolupaa haettaessa muulla ammutaharrastuksella, kuten haulikko-, kivääri- tai vaikkapa ilmapistooliammunnalla ei olisi mitään merkitystä, vaan näiden muiden ammunnan lajien lisäksi tarvittaisiin kerran kuukaudessa jonkin pistooliammunnan lajiharjoittelua ampumaseuran aseella ja ampumaseuran ampumavuorolla siten, että ammunalle on todistaja. Vaatimusta on tosiasiaa mahdoton toteuttaa. Suomessa on

sellaisia ampumaseuroja, jotka pystyvät tarjoamaan tämän ehdon täyttämiseen tarvittavat rata- ja harjoittelumahdollisuudet, vain muutama. Kansalaiset tulisivat olemaan harrastuksen aloittamisen suhteen äärimmäisen epätasa-arvoisessa asemassa asuinpaikkansa mukaan.

Ampumaseuroissa ei nykytilanteessa ole lakiesityksessä mainittuja ampuma-asekouluttajia eikä myöskään aseita, joilla harrastajat voisivat lakiesityksen mukaisesti aloittaa aktiivisen harrastuksen. Lakiesitys perustuu siis myös tältä osin pelkälle fiktiolle. Ottaen huomioon lakiesityksen ampuma-asekouluttajan tehtävälle antama sisältö ja mahdolliset vastuukysymykset, ampuma-asekouluttajan tehtäviin tulisi näillä ehdoilla olemaan vaikea saada vapaaehtoisia. Lisäksi hänen pitäisi viettää käytännössä kaikki vapaa-aikansa ampumaradalla todistaakseen kaikkien jäsenten aktiivisen harrastuksen.

Lakiesityksen tuloksena syntyisi tilanne, jossa ampumaseurassa ampuu ja harrastaa henkilö, jonka taustaa (esim. rikostaustaa tai terveystilannetta) ampumaseuralla ei ole mitään mahdollisuutta ennakkoon selvittää. Tämä heikentäisi merkittävästi aseturvallisuutta ampumaseuroissa ja olisi karkeassa ristiriidassa lakiesityksessä esitettyjen tavoitteiden kanssa. Vasta minimissään 2 vuoden onnekkain harrastamisen jälkeen lupaviranomainen ottaa kantaa lupaharkinnassa, onko tämä henkilö sopiva ampuma-aseen hallussapitoon. Nykyisen lain aikana tilanne on päinvastoin – ainakin jossakin määrin ampumaradalla on voinut luottaa siihen, että radalla ampuvat henkilöt ovat käyneet läpi edes jonkin tasoisen viranomaisseulan, ennen kuin ovat radalle tulleet.

Lakiesitys esittää, että haettaessa pistooli- tai revolverilupaa metsästyksessä käytettäväksi lopetusaseeksi, riistanhoitoyhdistyksen olisi annettava todistus aktiivisesta harrastuksesta. Käytännössä tämä on mahdotonta. Kaksi esimerkkiä; 1. Miten kukaan hieman yli 10 000 jäsenen Helsingin riistanhoitoyhdistyksen toimihenkilöistä voisi mitenkään tietää jäsentensä todellista harrastuneisuutta ja pystyisi antamaan harrastuneisuudesta mitään lausuntoa, jolla on merkitystä? 2. Miten vaikkapa Suomussalmen riistanhoitoyhdistyksestä kukaan toimihenkilö pystyy sanomaan mitään jäsenensä harrastuneisuudesta, jos tämä esimerkiksi opiskelujensa tai muun syyn vuoksi asuu eteläisessä Suomessa ja pyytää pienpetoja siellä?

Esityksen mukaan ampumaurheiluksi ja harrastukseksi katsotaan vain jonkin ampumaurheilulajin harrastaminen ja kilpaileminen. Käytännössä ammuntaa on aina harrastettu myös ilman kilpailullisia tavoitteita ja vapaamuotoisesti – silti vastuullisesti. Maalitauluina on käytetty muitakin maalitauluja kuin vain virallisia kilpailutauluja: paikkaustarra pahvilla, kopiokoneella monistettuja itse tehtyjä kohdistustauluja tai itse piirrettyjä riistatauluja, jne. Ei ole olemassa perusteita sille miksi tämä muu ampumaharrastus – olisi vähemmän tärkeää tai enemmän kiellettävää. Miten tällaisen ammunnan ilmeisen asenteellinen kieltäminen vaikuttaisi aseturvallisuuteen?

Pykälä tekee mahdottomaksi uusien ampumaharrastelajien maahan saattamisen, koska lupaperusteissa ei ole olemassa mahdollisuutta kilpaurheilulle, jos lajia vasta ollaan tuomassa kilpailulajiksi Suomeen. Esimerkkinä ilma-aseharrasteesta vaikkapa ns. "BigBore" silhuetti-ammunta. Tätä harjoitetaan kansainvälisesti mutta Suomessa siitä on ollut vasta yksi näytösammunta, eikä yhtään virallista kilpailua.

Ampumaharrastusfoorumi

- 1) Nykykäytäntöä tulee jatkaa, jonka mukaisesti henkilö voisi saada myös käsiaseisiin hankkimisluvan täysi-ikäisyyden saavutettuaan eli 18-vuotiaana, jos häntä terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella voidaan pitää sopivana pitämään hallussaan ko. ampuma-aseita.
- 2) Kertaladattavien pistooleiden ja kertaviritteisten revolvereiden tulee lupamenettelyltään olla vähäisen tulivoimansa vuoksi samanlainen kuin ”pitkien aseiden”.
- 3) Käsiaseiden osalta rinnakkaislupamenettely voi olla tiukempi 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen henkilön osalta verrattuna muihin aseisiin. Kuitenkin lakiin on kirjattava mahdollisuus myöntää erityisissä poikkeustapauksissa eri järjestöjen esittämille yli 15 vuotiaille henkilöille käsiaseiden rinnakkaislupia samoin edellytyksin kuten ”pitkien aseiden” osalta on mahdollista. Edellytyksenä olisi esimerkiksi useita vuosia jatkunut erittäin aktiivinen harrastustoiminta.
- 4) Aktiivisen harrastuksen vähimmäisajan pituuden ensimmäistä käsiaseilupaa haettaessa tulee olla puoli vuotta, minkä aikana on harrastettava ammuntaa keskimäärin kerran viikossa. Ilma- tai muilla aseilla tapahtunut valvottu harjoittelu tulee laskea mukaan ko. harrastusaikaan. Ruutikäsiaseella toteutettua harjoittelua tulee sisältyä edellä mainittuun ajanjaksoon kuitenkin vähintään yksi (1) kuukausi (minimissään 5 harjoituskertaa). Varusmiespalveluksen suorittaminen tulee huomioida laskettaessa aktiivista harrastusaikaa.

Suomen Asehistoriallinen Seura

18-vuotias kelpaa asepalvelukseen, mutta ei ”käsiaseen” haltijaksi.

Tasavertaisuus.

Suoritettu varusmiespalvelus – aseiden käsittelykoulutus.

Asianajaja Hannu Lukkarila

Hallussapitolupa ja aseiden omistusoikeus on voitu tähän saakka myöntää 15–18 -vuotiaalle henkilölle holhoojan suostumuksella. Kun tästä vuosikymmeniä jatkuneesta käytännöstä ei ole aiheutunut minkäänlaisia ongelmia, käytäntöä ei ole syytä muuttaa. Mikäli muutostarve johtuu kansainvälisestä lainsäädännöstä, kansallisessa laissa asia tulisi hoitaa mahdollisimman joustavasti ja siten, ettei nuori henkilö joudu uudelleen asioimaan viranomaisen luona ja maksamaan moneen kertaan kalliita lupamaksuja.

Suomessa noudatetaan ns yhdistysautonomiaperiaatetta. Tämä tarkoittaa mm sitä, ettei yhdistyksellä ole jäseneksiottopakkoa. Mikäli aseiden hallussapitoluvan edellytykseksi määrätään jäsenyys jossakin yhdistyksessä, lopputulos on helposti se, ettei hakijaa hyväksytä yhdistyksen jäseneksi ja hallussapitolupa jää saamatta. Säännös johtaa umpikujaan.

Etelä-Savon riistanhoitopiiri

Etelä-Savon riistanhoitopiirin käsityksen mukaan ampuma-asedirektiivi sananmukaisesti kieltää vain ampuma-aseiden hankkimisen alle 18 -vuotiaana. Piiri pitää pitkien metsästysaseiden hankinnan suhteen riittävänä kontrollina, että 15 – 18 -vuotiaat eivät itse hanki aseita, vaan sen ostaa hänelle täysi-ikäinen metsästyksen harrastaja, joka aseita lahjoittaessaan väistämättä tuntee hyvin henkilön jolle aseensa antaa. Riistanhoitopiirin käsityksen mukaan ei ole perusteltua estettä, että nuori saisi määräaikaisen hallussapitoluvan rinnakkaisluvan sijaan hänelle omaan käyttöön ostettuun aseeseen.

Hallituksen esityksessä riistanhoitoyhdistyksille esitetään tehtäväksi todistusten kirjoittaminen käsiaseen hankintaa varten, jos perusteena hankinnalle on metsästyslain mukainen käyttötarkoitus. Riistanhoitoyhdistyksissä on keskimäärin noin tuhat jäsentä. Todistusten käsittely ilman erillistä resursointia on vaikea ja vastuullinen lisätyö ilman päätoimisia työntekijöitä talkoovoimin toimiville riistanhoitoyhdistyksille. Riistanhoitoyhdistys pystyy metsästäjärekisterin perusteella toteamaan onko todistuksen hakija lunastanut metsästyskortin ja hakijan oman näytön mukaan arvioimaan lyhyen aseensa käyttötarvetta. Lupaviranomainen tekee varsinaisen luparatkaisun samojen dokumenttien pohjalta, jolloin riistanhoitoyhdistyksen lausunto on turhaa byrokratiaa sekä hakijan että viranomaisten osalta. Poliisille on esitetty aselakiesityksessä erilaisia tapoja saada tietoja hakijasta. Käyttöoikeus metsästäjärekisteriin olisi helposti toteutettavissa oleva tapa arvioida metsästysperusteisen hankkimisluvan tarvetta.

Metsästyskäyttöön soveltuvien käsiaseiden osalta Etelä-Savon riistanhoitopiiri toteaa, että lyhyillä aseilla on perusteltu käyttötarkoitus luolakoiralla ja pysäyttävällä koiralla tapahtuvassa pienpetojen pyynnissä sekä loukkumetsästyksessä. Jos metsästysperustetta käytetään käsiaseen hallussapitoluvan hakemisessa, on hakijalla oltava suoritettuna metsästäjäutkimus. Vaativan tutkimuksen läpäiseminen karsii tehokkaasti pois henkilöt, jotka eivät ole aidosti kiinnostuneet metsästyksestä ja riski metsästysperusteella haetun käsiaseen väärinkäytöstä on pieni.

Helsingin poliisilaitos

Vaatus ampumaseuraan kuulumisesta voi aiheuttaa sen, että ampumaseuroja perustetaan vain todistusten kirjoittamista varten; esim. korvausta vastaan, taikka ystäväpiiri saa todistuksen ilman todellista harrastuneisuutta.

Valtaosa ampumaseuroista on löyhiä yhteenliittymiä, joissa harrastetaan ammuntaa asianmukaisesti ja valvotaan oman jäsenistön käyttäytymistä tarkoin. Nämä seurukset eivät kuitenkaan ole yhdistyslain tarkoittamia ampuma- tai metsästysseuroja. Nämä pienet seurukset kuihtuvat lakimuutoksen myötä pikku hiljaa pois, kun uusien ”jäsenien” ottaminen tulee mahdottomaksi.

Ampumakoulutusta antavat seurukset voivat mielivaltaisesti valita jäsenensä ja periä näiltä maksuja mielensä mukaan. Seuraan kuuluminen voi joissain tilanteissa olla kohtuutonta; esim. henkilö asuu ampumaradan lähellä, mutta ko. rataa ei käytä mikään sopiva ampumaseura vaan henkilö joutuu siirtymään 100 km päähän harrastamaan ammuntaa.

Ampumaseurojen viranomaisvalvonta on huomattavan vaikeaa. Kouluttajaksi hyväksytty henkilö voi kouluttaessaan antaa hyvinkin heikkotasoisia tai muulla tavoin sopimatonta koulutusta ilman että valvontaviranomainen saisi tästä tietoa. Laki ei edellytä seuralta ilmoitusta käytettävistä radoista eikä harjoitteluaajoista. Näiden tietojen puuttuminen estää tehokkaan viranomaisvalvonnan.

Käytännössä osa viranomaisvalvonnasta siirrettäisiin seurojen vastuulle, koska aseasioiden salassapitosäännökset estävät viranomaisten tiedustelut seuroilta tai muilta henkilöiltä joilla olisi hakijasta tietoa. Hakijan arvioinnissa ja luvan myöntämisen perusteena käytettävät asiakirjat ovat hakijan itsensä toimittamia.

Aiheutetaanko myös kohtuuton tilanne aseluvan hakijalle, joka on menestyksekkäästi harjoitellut kahden vuoden ajan tietämättä, että viranomaisella on tiedossa joku seikka, mikä voi evätä henkilön asehankintaluvan. Tilanteen voisi estää aloittamalla lupaprosessi samalla kun henkilö aloittaa harrastuksen; antamalla tällöin ”välilupa” jossa todettaisiin, että tällä hetkellä ei ole tiedossa seikkaa, joka estäisi aseluvan saamisen. Samalla estettäisiin jo alkuvaiheessa sopimattomien henkilöiden ampumaharrastuksen aloittaminen.

Ampumaseuraan kuulumisen voi asealan valvonta- tai lupatyötä tekevälle virkamiehelle aiheuttaa esteellisyyden tietyissä työtehtävissä taikka saattaa oman seuran valvonnan kyseenalaiseksi. Tämän vuoksi monet esim. poliisimiehet eivät halua kuulua mihinkään ampumaseuraan.

Janne Pohjoispää

Tässä pykälässä lupaharkinta keskittyy 44§ tavoin asean käyttötarkoituksen arviointiin, eikä pykälä tee eroa sen välillä onko lupaa hakemassa ensimmäistä lupaa hakeva henkilö vai onko luvanhakija henkilö, jolla on rikkeetön tausta ja pitkä harrastushistoria.

Tässä pykälässä lääkärinlausunnon hankkiminen hakijasta on annettu poliisin tehtäväksi. Pykälässä ei ole selvitetty miten tämä tapahtuu, eikä sitä miten taataan ettei luvanhakemiseen liittyvien terveystietojen ohella ei poliisille joudu muita hakijan terveystietoja. Edelleen tämä pykälä antaa mahdollisuuden lääkärinlausunnon hankkimiseen ilman, että lausunnon kirjoittava lääkäri tapaisi luvanhakijaa. Tämä voi olla luvanhakijan oikeusturvan kannalta ongelmallista. Lisäksi tämä pykälä antaa poliisille käytännössä vapauden valikoida mielipiteitään ja arvomaailmaltaan sopiva lääkäri lausunnonantajaksi, joka voi loukata luvanhakijan oikeusturvaa.

Tämän pykälän kohdalla olisi syytä pohtia, loukkaako vaatimus ampumaseuran jäsenyydestä aseluvan ehtona perustuslain 13§ takaamaa yhdistymisvapautta. Tämänäsuuntainen tulkinta on mukana nykyisen aselain perusteluissa sekä tuoreemmassa eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen Jukka Lindstedtin päätöksessä (dnro 3483/04/07).

Luvanhakijan kannalta voi olla ongelmallista, että tässä pykälässä viranomaiselle kuuluvaa päätösvaltaa delegoidaan yhdistyksille ja niiden toimihenkilöille. Tästä näkökulmasta olisikin ehkä pohdittavaa onko säännös ristiriidassa perustuslain 124§ pykälän kanssa.

Tässä pykälässä edellytetään käsiaseen luvan hakijalta kahden (2) vuoden aktiivista harrastamista ennen määräaikaisen luvan myöntämistä. Harrastukseksi ei tässä yhteydessä lueta ampumaharrastusta ilma-aseella. Nykyisessä tilanteessa Suomessa ei ole yksinkertaisesti olemassa riittävää määrää ampumaseuroja, joilla olisi taloudellisia ja henkilöresursseja ylläpitää rakenteita, joiden puitteissa kahden vuoden ajan tapahtuva ammunnan harrastaminen esimerkiksi ampumaseuran aseilla olisi mahdollista ennen oman asean hankintaa. Tästä näkökulmasta olisi ehkä pohdittava, asettaako pykälä tältä osin kansalaiset eriarvoiseen asemaan asuinpaikkakunnan tai alueen suhteen.

Tässä pykälässä luetaan luvanmyöntämisen kannalta hyväksyttäväksi ampumaurheiluksi vain sellainen ampumaurheilun muoto, jossa järjestetään kilpailuja. Kuitenkin Suomessa on

ampumaurheilua harjoitettu harrastusmielessä, ilman kilpailutavoitetta turvallisesti vuosikymmenien ajan.

Kaarlo Tuori

Lakiehdotuksen 45 § sääntelee luonnollisia henkilöitä koskevia hankkimisluvan edellytyksiä. Lisäsehdotusten jälkeen pykälä on vaikeasti hahmotettavissa ja esimerkiksi 1 ja 3 momenttiin on ehdotettu säännöksiä, joiden keskinäinen yhteys on löyhä. Selkeyden lisäämiseksi olisi harkittava pykälän jakamista.

Pykälän 1 momentin 2 virkkeen mukaan ”lupa voidaan antaa vain, jos luvanhakija on antanut suostumuksensa siihen, että poliisilla on oikeus saada hänestä sellainen lääketieteellinen arvio, jonka avulla lupaviranomainen voi arvioida hänen sopivuuttaan ampuma-aseen hallussapitoon”. Pidän suostumuskonstruktiota tarpeettomana. Jos laissa säädettäisiin, että poliisilla on oikeus saada hakijasta ehdotettu lääketieteellinen arvio, lupaa hakemalla hakija samalla antaa suostumuksensa arvion tekemiseen. Lisäksi ilmaus ”lääketieteellinen arvio” on epäselvä. Säännösehdotuksen perustelut viittaavat siihen, että ehdotus tarkoittaisi poliisin oikeutta saada hakijasta salassa pidettäviä terveystietoja. Perusteluissa (s. 40) näet todetaan, että ”luvanhakija voisi siten halutessaan kieltää terveystietojensa siirtämisen poliisille”. Epäselväksi jää myös säännöksen suhde poliisilain 35.3 §:ään ehdotettuun säännökseen poliisin oikeudesta saada terveystietoja, joka niin ikään edellyttäisi asianomaisen suostumusta. Lakiehdotuksia olisi selvennettävä siten, että ampuma-aselain 45.1 §:n ja poliisilain 35.3 §:n suhde osoitettaisiin esimerkiksi viittaussäännöksellä. Lisäksi tietojen saantioikeutta koskevassa säännöksessä tulisi osoittaa myös ne henkilötahot, joita säännös velvoittaa. Tämä koskee myös poliisilain 35 §:n 3 momentin 1 virkkeen mukaista tiedon saantioikeutta.

Poliisilain 35 §:n 3 momentin 2 virkkeen mukainen poliisin tiedon saantioikeus ulottuisi ampuma-aselain 45.1 §:n tarkoittamaa luvanhakijan ”lääketieteellistä arviota” laajemmallekin. En pidä asianomaisen suostumuksen vaatimusta perusteltuna myöskään ampuma-aselain 45.1 §:n ulkopuolisissa tilanteissa. Poliisilain 35 §:n muutosehdotuksessa ”hyväksynnällä” ilmeisestikin viitataan ampuma-asekouluttajaksi hyväksymiseen, oletettavasti myös ampuma-aselain 45b §:ssä tarkoitettuun asevastaavan hyväksyntään. Itse lakitekstistä tulisi ilmetä, mitä hyväksyntää tarkoitetaan.

Ampuma-aselain 45.1 §:ssä ampuma-aseen hankkimisluvan edellytykseksi eräissä tilanteissa säädettäisiin jäsenyys yhdistyslain 4 §:ssä tarkoitettussa yhdistyksessä, jonka toimintaan kuuluu harjoittaminen ampuma-aseiden käyttöön ja joka ei ole yksinomaan metsästystä varten. En pidä säännöstä yhdistymisvapauden kannalta ongelmallisena: se ei merkitse pakkojäsenyyttä yhdistyksessä, eikä rajoita negatiivista yhdistymisvapautta. Siinäkin tapauksessa, että säännösehdotusta tarkasteltaisiin perusoikeusrajoituksena, perusoikeusrajoitusten yleiset edellytykset, jotka hyväksyttävä peruste ja suhteellisuusvaatimus, täytyisivät.

Kainuun riistanhoitopiiri

Hallituksen esityksen mukaan ampuma-aselain pistoolityyppisiä ampuma-aseita eli pistooleita, pienoispistooleita, revolvereita ja pienoisrevolvereja koskevia säännöksiä uudistettaisiin siten, että luvan näihin asetyyppeihin saisi jatkossa vain 20 vuotta täyttänyt henkilö ja että mm. metsästysperusteella luvan saisi vain henkilö, joka esittää riistanhoitoyhdistyksen antaman todistuksen harrastuksestaan ja vain kertatulitoimiseen pienoispistooliin taikka pienoisrevolveriin. Käsiase-luvan saisi ensiksi enintään viiden vuoden määräaikaisena lupana. Tämän jälkeen luvanhaltijan tulisi esittää viiden vuoden välein todistus aktiivisesta harrastuksestaan.

En pidä hallituksen perusteluja sellaisina että ne voitaisiin yleistää kaikkia nuoria henkilöitä koskeviksi. Hallitus on ylireagoanut viimeaikaisiin tapahtumiin antaessaan esitykseen koskien lupakäytäntöä lyhyiden aseiden osalta johtuen sinänsä hyvin ikävien kouluampumistapausten vuoksi. Käsittääkseni kumpaisessakaan tapauksessa ei ollut mitään yhteyttä metsästykseseen. Tällaisten yhteiskunnan ongelmien syyt ovat aivan muualla kuin aselainsäädännössä. Yhteiskunnan on kiinnitettävä paljon enemmän huomiota ihmisistä huolehtimiseen ja erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointiin.

Metsästysharrastus aloitetaan metsästyseuroissa jo alle 15- vuotiaana. Tänä päivänä on jo hyvin yleistä että metsästäjäutukinto suoritetaan jo 12 vuoden iässä. Tämän ikäinen lapsi on usein perinyt metsästysharrastuksen joko isältään tai muulta läheiseltä ja hän myös harrastaa metsästystä tällaisen opissa ja valvonnassa.

Nuori metsästäjän alku odottaa 15 vuoden ikää innolla, että hän saa hallussapitoluvan metsästyssaseeseen ja pääsee siten itsenäisesti jahtiin mukaan.

Hallituksen esityksessä ampuma-aseen hankkimisluvan saamisen yleiseksi alaikärajaksi esitetään 18 vuotta. Tämä olisi selkeä tiukennus nykykäytäntöön verrattuna. Toisaalta hallituksen esityksen mukaan 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttänyt henkilö voisi saada huoltajien suostumuksella rinnakkaisluvan haulikkoon, kivääriin, pienoiskivääriin tai yhdistelmäaseeseen. Näin toimittuna huoltajalle jää erityinen velvollisuus huolehtia että nuori henkilö käyttää metsästyssasetta oikein. Katson, että tämä rinnakkaislupakäytäntö esitetyssä muodossaan on vain yksi keino asian hoitamiseksi siten, että 15–17 -vuotiaan mahdollisuudet ampuma-aseen itsenäiseen käyttöön mahdollistetaan metsästyksessä. Ampuma-asedirektiivissä kielletään vain ampuma-aseen itsenäinen ostaminen alle 18-vuotialta. Esitän kiellettäväksi alle 18-vuotiailta vain aseiden ostamisen direktiivin edellyttämällä tavalla. Siten voidaan muutoin jatkaa nykyistä hankkimislupamenettelyä, jossa holhooja/huoltaja voi ostaa aseiden nuorelle nykyistä hankkimislupamenettelyä noudattaen. Samoin metsästyssase voitaisiin lahjoittaa nuorelle suoraan toistaiseksi voimassa olevalle hallussapitoluvalle holhoojan/huoltajan suostumuksella. Näin toimien välttyttäisiin kaksin- ja jopa kolminkertaiselta lupabyrokratialta.

Tänä päivänä metsästysharrastus kohdistuu metsästyksen lisäksi riistanhoitoon ja riistanhoito pitää sisällään mm. pienpetojen pyynnin. Varsinkin vierasperäiset pienpedot aiheuttavat huomattavaa vahinkoa Suomen alkuperäiselle riistakannalle.

Pienpetojen pyyntimenetelmänä on yleisesti loukkupyynti. Loukussa olevan eläimen lopettaminen eläinsuojelulain ja -asetuksen mukaan on tehokasta vain ampumalla.

En pidä hallituksen esityksessä esitettyjä perusteluja sellaisiksi yleistettävänä, että niiden pohjalta olisi tarpeen asettaa 20 vuoden ikäraja käsiaseita koskevan hankkimisluvan edellytykseksi. Näiltä osin esitän nykykäytännön jatkamista siten, että henkilö voisi saada ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin hankkimisluvan metsästyksperusteella täysi-ikäisyyden saavutettuaan eli 18-vuotiaana, jos häntä terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella voidaan pitää sopivana pitämään hallussaan ko. ampuma-aseita

Hallituksen esityksessä ehdotetaan että paikallinen riistanhoitoyhdistys antaa lausunnon asetta hankittaessa tai aseiden haltia viiden vuoden välein.

Paikallinen riistanhoitoyhdistys ei ole oikea taho antamaan lausuntoa. Usein yhdistyksen jäsenmäärä on tuhansia henkilöitä joten yhdistyksen resurssit eikä henkilötuntemus riitä ko. lausunnon antamiseen.

Parempi vaihtoehto on että ko. lausunnon poliisiviranomainen pyytää rekisteröidystä metsästysyhdistyksestä, jossa luvan hakija on jäsenenä ja jossa hän harrastaa pienpetopyyntiä.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys

Yhdistyksen henkilöjäsenyys on ongelma MPK:lle, jonka järjestöjäsenet ovat lähinnä maanpuolustusjärjestöjä. Viimeistään asetukseen olisi kirjattava näkökulma, että koulutusorganisaationa toimiva MPK voi olla aselain tuntema koulutusorganisaatio ja sillä voi olla ampuma-asekouluttajia. Heidän asemassaan voisivat toimia esim. nyt MPK:n puolustusvoimilta luvan saaneet ampumakouluttajat. Heidän ampumakoulutustaitonsa on varmistettu koulutuksella ja näyttökokeilla.

Vaikka käsiaseet ja niillä harjoittelu eivät ole MPK:n kannalta painopistealuetta, haluamme olla käytettävissä asiantuntevana koulutusorganisaationa myös tällaisessa ampumakoulutuksessa. MPK voi sovittaa ampumakoulutuksen yhdessä jäsenjärjestöjensä kanssa tarkoituksenmukaisella tavalla. Jos pakollisesta harjoitteluajasta muodostuu nyt esitetty kaksi vuotta, olisi järkevää rytmittää harjoittelua MPK:n kursseiksi ja jäsenyhdistyksen ampumavuoroiksi ampumaradoille. Tällöin MPK vastaisi turvallisen ase käsittelyn ja siihen liittyvien taitojen kouluttamisesta ja varsinaisilla ampumavuoroilla osoitettaisiin harrastuneisuus ja kasvatettaisiin varsinaista ampumataittoa. Kaikki tämä olisi kirjattavissa MPK:n viralliseen tietojärjestelmään, josta sitten tarvittaessa annettaisiin todistuksia. Ensimmäisen luvan ikäraja voisi olla ao. harjoittelujakson täytyessä normaali täysi-ikäisyyden 18 vuoden raja. Harjoittelujaksokin kuulostaa pitkähköltä. Tehokas ja hyvin organisoitu puolen vuoden harjoittelu lisättynä taustojen esitetyn kaltaisilla selvityksillä riittäisi.

Lain mukainen kouluttajana toimiminen edellyttää myös kouluttavan organisaation asehankintoja. Nyt MPK:lla ei ole omia aseita, vaikka asemamme sen sinänsä mahdollistaisi. Reserviläisjärjestöjen aseet ovat eräissä maanpuolustuspiireissä MPK:n koulutuskäytössä, mutta aseita ei ole valtakunnallisesti kovinkaan kattavasti käytössä. Jos MPK:lle annetaan mahdollisuus käsiaseiden koulutustoimintaan, yhdistyksellä on edessä laaja aseiden hankinta. Tähän yhdistyksellä ei ole kyllä tällä hetkellä varallisuutta.

Aselain muutos korostaa ampumakilpailuun tähtäävää harjoittelua. Sen rinnalle on syytä nostaa vapaaehtoinen maanpuolustustoiminta ja siihen olennaisesti liittyvä ampumisen harjoittelu. Jo nyt vapaaehtoinen sotilaallinen harjoittelu liikuttaa MPK:n kursseilla noin 20.000 eri henkilöä. Toki vain pieni osa tästä joukosta olisi lain tarkoittaman lupaprosessin piirissä.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) esittää, että lakiesitykseen tai sitä seuraavaan asetukseen kirjataan selkeästi jäsenyyden vaatimuksesta näkemys, jossa MPK:n julkisoikeudellinen asema mahdollistaisi kouluttavana tahona toimimisen ja MPK:n ampuma-asekouluttajien käytön. Tällöin jäsenyys olisi tarvittaessa hoidettavissa MPK:n jäsenyhdistyksen jäsenyyden kautta.

Metsästäjien keskusjärjestö

Nuoret metsästäjät

Hallituksen esityksessä ampuma-aseen hankkimisluvan saamisen yleiseksi alaikärajaksi esitetään 18 vuotta. Tämä olisi selkeä tiukennus nykykäytäntöön verrattuna. Toisaalta hallituksen esityksen mukaan 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttänyt henkilö voisi saada huoltajien suostumuksella rinnakkaisluvan haulikkoon, kivääriin, pienoiskivääriin tai yhdistelmäaseeseen. Metsästäjien Keskusjärjestö katsoo, että tämä rinnakkaislupakäytäntö esitetyssä muodossaan on yksi

vaihtoehtoinen keino asian hoitamiseksi siten, että 15–18 -vuotiaan mahdollisuudet ampuma-aseen itsenäiseen käyttöön metsästyksessä mahdollistetaan, sillä metsästäjäutkinto suoritetaan ja metsästys aloitetaan tyypillisesti noin 15 -vuotiaana. Näiltä osin Metsästäjien Keskusjärjestö pitää tärkeänä 43 §:n hyväksyttäviin käyttötarkoituksiin ehdotettua uutta kohtaa, jossa esitetään, että hankkimislupa voitaisiin antaa 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitetun haulikon, kiväärin, pienoiskiväärin tai yhdistelmäaseen säilyttämistä ja kuljettamista varten. Tämä toimisi myös tärkeänä lisävarmistuksena sille, että 15–18 -vuotiailla säilyisi mahdollisuus ampuma-aseen itsenäiseen käyttöön metsästyksessä rinnakkaisluvan nojalla silloinkin, kun huoltajat eivät olisi metsästäjiä. **Tässä yhteydessä Metsästäjien Keskusjärjestö saattaa hallintovaliokunnan tietoon sen, että Metsästäjien Keskusjärjestö ei pidä perusteltuna ampuma-asedirektiiviä tiukempaa säätelyä, sillä direktiivissä edellytetään kiellettävän ainoastaan ampuma-aseen itsenäinen ostaminen alle 18-vuotiaalta. Tätä ei ole tuotu erikseen esille hallituksen esityksessä. Metsästäjien Keskusjärjestö esittää kiellettäväksi alle 18-vuotiailta vain aseiden ostamisen direktiivin edellyttämällä tavalla.** Siten voidaan muutoin jatkaa nykyistä hankkimislupamenettelyä, jossa holhooja/huoltaja voi ostaa aseiden nuorelle nykyistä hankkimislupamenettelyä noudattaen. Samoin metsästysase voitaisiin lahjoittaa nuorelle suoraan toistaiseksi voimassa olevalle hallussapitoluvalle holhoojan/huoltajan suostumuksella. Näin toimien vältyttäisiin kaksin- ja jopa kolminkertaiselta lupabyrokratialta.

Käsiaseet ja metsästys

Metsästäjien Keskusjärjestö ei pidä hallituksen esityksessä esitettyjä perusteluja sellaisiksi yleistettävänä, että niiden pohjalta olisi tarpeen asettaa 20 vuoden ikäraja käsiaseita koskevan hankkimisluvan edellytykseksi. Näiltä osin **Metsästäjien Keskusjärjestö esittää nykykäytännön jatkamista siten, että henkilö voisi saada ampuma-aseiden 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin hankkimisluvan metsästysperusteella täysi-ikäisyyden saavutettuaan eli 18-vuotiaana, jos häntä terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella voidaan pitää sopivana pitämään hallussaan ko. ampuma-aseita.** Metsästäjien Keskusjärjestö tuo tässä yhteydessä esille myös sen, että ampuma-aseiden 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa tarkoitettujen ampuma-aseiden käyttö metsästyksessä rajoittuu käytännössä vain loukussa, luolassa tai avuttomassa tilassa olevan eläimen lopettamiseen.

Riistanhoitoyhdistyksen rooli

Metsästäjien Keskusjärjestö pitää kyseenalaisena sitä, että käsiaseiden hankkimis- ja hallussapitoluvan saaminen metsästystarkoituksessa edellyttäisi jatkossa aktiivisen loukku- tai luolametsästyksen harjoittamisen osoittamista riistanhoitoyhdistykselle, koska esitys lisää selvästi lupaprosessin byrokraattisuutta. Harrastuksen aktiivisuus tulisi hallituksen esityksen mukaan osoittaa riistanhoitoyhdistykselle tehtävällä selvityksellä ja riistanhoitoyhdistyksen tulisi antaa asiasta todistus luvan hakemista taikka myöhemmin viiden vuoden välein harrastuksen jatkumisen osoittamista varten. Metsästäjien Keskusjärjestön käsityksen mukaan näistä todistusten antamisista tulisi koitumaan varsinkin jäsenmäärältään isoissa riistanhoitoyhdistyksissä huomattavia lisäkustannuksia ja -velvoitteita jo muutoinkin rajallisten talous- ja henkilöresurssien rajoissa. **Metsästäjien Keskusjärjestö pitääkin tarkoituksenmukaisempana järjestelyä, jossa luvanhakija toimittaisi selvityksensä suoraan poliisiviranomaiselle** Hallituksen esityksessä on kuvattu aktiivisen metsästysharrastamisen kriteereitä käsiaseiden käyttötarpeeseen liittyen ja lisäksi on tarkoitettu antaa erikseen valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä siitä, minkälaista harrastusta on pidettävä aktiivisena kertamäärillä mitattuna. Metsästäjien Keskusjärjestö pitää esitettyjä aktiivisen harrastamisen kriteereitä oikeansuuntaisina, mutta kriteereillä saattaa olla jopa pienpetopyyntiä vähentävä vaikutus, jos hakija ei koe

pienpetopyyntiään riittävän aktiiviseksi ja tämän seurauksena myös jättää luvan hakematta ja pienpetopyynnin aloittamatta taikka jopa lopettaa jo harjoitetun pienpetopyynnin.

Aktiivinen ampumaharrastus

Metsästäjien Keskusjärjestö saattaa hallintovaliokunnan tietoon, että hyvin suuri osa metsästäjistä on myös aktiivisia ampumaharrastajia ja että hallituksen esityksessä ehdotettu aktiivisen ampumaharrastuksen vaatimus kahden vuoden jaksosta käsiaseiden osalta on kohtuuttoman pitkä hallussapitolupaa haettaessa. Lisäksi tässä yhteydessä on otettava huomioon se, että etenkin Pohjois-Suomessa etäisyydet ovat pitkiä ja mm. pääkaupunkiseudulla ampumaharrastuspaikkojen puute on kynnyskysymys, joka asettaa ampumaharrastajat kohtuuttomien vaatimusten eteen.

Metsästäjien Keskusjärjestö esittää ko. kahden vuoden jaksoa lyhennettäväksi enintään kuuden kuukauden pituiseksi ja lisäksi olisi tarkoituksenmukaista, että aktiivisen ampumaharrastuksen osoittamiseen luettaisiin myös ilma-aseilla toteutettua harjoittelua mm. edellä mainittujen pitkien etäisyyksien ja ampumaharrastuspaikkojen vähäisyyden vuoksi.

Myös esitetystä yhdistyksen pakkojäsenyydestä tulisi luopua, sillä yhdistykset voivat ja niiden tulee voida valita jäsenensä vapaasti. Vaatimus voi johtaa myös ns. ”paperiseurojen” perustamiseen.

Hallituksen esityksen mukaan luvanhakijan ja -haltijan henkilökohtaisen sopivuuden valvontaa tehostettaisiin. Käytännössä tämä toteutettaisiin siten, että lupaviranomainen saisi puolustusvoimilta luvanhaltijasta palveluksen suorittamista ja palveluskelpoisuuden arviointia koskevia tietoja. Lisäksi asevelvollisen luvanhakijan olisi lupaa hakiessa esitettävä selvitys suoritetusta palveluksesta taikka sen lykkäyksen tai keskeytyksen syystä. Lisäksi luvanhakija veloitettaisiin suorittamaan hänen henkilökohtaista sopivuuttaan mittaavan soveltuvuustestin. Lisäksi lupaviranomaisella olisi oikeus saada luvanhakijasta ja -haltijasta terveystietoja hänen suostumuksellaan. Suostumuksen antamatta jättäminen olisi peruste olla antamatta lupaa tai peruste peruuttaa voimassa oleva lupa. Metsästäjien Keskusjärjestö pitää kyseisiä ehdotuksia aseturvallisuutta lisäävinä, sillä ko. menettelyillä on parhaimmillaan mahdollisuus karsia ase- ja hallussapitoon ja käyttöön soveltumattomat henkilöt toiminnan ulkopuolelle, mikä osaltaan lisää luottamusta asianmukaisesti asetta käyttäviin henkilöihin. Toisaalta ehdotukset tulevat lisäämään huomattavasti lupabyrokratiaa ja kustannuksia kaikille asianosaisille.

Hallituksen esityksessä esitetään mm. yhdistyksille ja julkisoikeudellisille yhdistyksille uusia lakisäätteisiä tehtäviä. Hallituksen esityksessä ei ole kuitenkaan selvitetty taikka arvioitu esityksistä aiheutuvia kustannusvaikutuksia – ei edellä mainittujen tahojen taikka myöskään lupien hakijoiden osalta. Hallituksen esitykseen liittyy myös omaisuuden suojaan liittyviä merkittäviä näkökohtia, joita ehdotuksissa ei ole tarkemmin kuvattu ja analysoitu. Myöskään lain nojalla annettavista asetuksista ei ole ollut vielä luonnoksia esillä, mikä tosiasiallisesti hankaloittaa suuresti lakiesityksen vaikutusten ja lain soveltamiseen liittyvien näkökohtien arviointia.

Metsästäjien Keskusjärjestö katsoo edellä olevan perusteella, että hallituksen esitykseen perusteluineen liittyy paljon avoimia ja osin epäselviäkin kohtia, joita tulisi tarkentaa huomattavasti eduskuntakäsittelyn aikana.

NRA ry

Lupa voidaan myöntää vain, jos luvanhaltija on antanut suostumuksensa siihen, että poliisilla on oikeus saada hänestä sellainen lääketieteellinen arvio, jonka avulla lupaviranomainen voi arvioida hänen sopivuuttaan ampuma-aseen hallussapitoon. Lääkärin lausunnon vaatiminen kaikkia

lupahakijoita koskevana vaatimuksena on ehdottomasti kohtuuton luvanhaltijalle lupahakijana eikä sillä olisi aseturvallisuuden kannalta katsottuna mitään lisäarvoa. Tämänlaisella käytännöllä voitaisiin perustella ainoastaan poliisin jo kaavailtuja lisävakanssitarpeita. Samoin käytäntö rasittaisi vuosittain kymmenillä tuhansilla ylimääräisillä lääkärikäynneillä terveydenhuoltoa.

Mikäli lupavastaavalle syntyy *objektiivisesti arvostellen* ampuma-aseluvan kannalta katsottuna negatiivinen vaikutelma lupahakijan henkisen tilan tasosta, lupahakija ei vaikuta ikäiseltään mieheltä tai naiselta. Tällöin lupavastaava voi hylätä lupahakemuksen tai esittää oikeuteun vaatimuksen saada lupahakijan terveydentilasta lääkärin suorittama tähän tarkoitukseen tarkoin rajattu arvio.

Lääkärintodistus voitaisiin vaatia vain ensimmäisen asean hankkimisen yhteydessä. On parempi, että sitä kysyttäisiin nimenomaan silloin eikä esim. jokaisen käsiaseen hankkimisen yhteydessä. Käsiase ei ole mitenkään vaarallisempi kuin pitkä ase ja toisaalta metsästyshaulikolla voi häiriintynyt ihminen saada paljon pahaa aikaiseksi. Jos todistuksia pyydetään, niitä pitää pyytää kaikilta ensimmäisen asean hankkijoilta asetyypistä riippumatta, ei muulloin.

Lääkärintodistus aseluvan hakijalle noudattelee samantyyppisiä kysymyksiä kuin mitä esim. ajokorttitodistuksessa on. Keskeistä on ymmärtää, että lääkäri ei voi ottaa kantaa siihen, onko jokin henkilö "mahdollisesti itselleen tai toiselle ihmiselle vaarallinen". Kaikki ihmiset voivat olla joissakin olosuhteissa itselleen tai toiselle vaarallisia. Se, mihin lääkäri voi ottaa kantaa, on kysymys siitä, sairastaako tutkittava esitietojen (sairauskertomus ja tutkittavan oma ilmoitus) mukaan joitakin sairauksia tai syntykö vastaanottotilanteessa vaikutelma jonkin sairauden sairastamisesta. Edelleen on ehdottoman tärkeää, että tätä tarkoitusta varten seulottavat sairaudet ovat ns. "raskaan sarjan" psyykkisiä sairauksia:

- psykoosit, kuten skitsofrenia
- vaikeat luonnehäiriöt
- vaikea masennus (liittyy itsetuhoisuuden vaara)
- kaksisuuntainen mielialahäiriö eli maanis-depressiivinen sairaus (mieliala vaihtelee voimakkaasti, mikä aiheuttaa ennalta-arvaamattomuutta)
- vaikea ahdistuneisuus (itsetuhoisuuden vaara)
- dementia (kyky käsitellä aseita heikkenee, ilmenee vainoharhaisuutta)
- päihderiippuvuus

KELA:n lääkitystietojen käyttö aselupaharkintaan on huono idea, sillä esim. masennuksen hoitoon käytettyjä trisyklisiä masennuslääkkeitä käytetään mm. vyöruusun aiheuttaman hermokivun, hermovammojen aiheuttaman kivun, ja syöpäkivun hoitoon sekä unilääkkeinä. Samoin raskauttavalta näyttäviä psykoosilääkkeitä voidaan käyttää unilääkkeinä ja vaikkapa krooniseksi muuttuneen hikan hoitoon. Moni esim. lihaskipujen, yskän ja ripulin hoitoon tarkoitettu lääke on "kolmiolääke", mikä poliisia saattaa pelästyttää täysin aiheetta. Tämän vuoksi lääkärintodistuksen käyttö on ehdottomasti parempaa kuin KELA:n lääkitystiedon käyttö. Poliisiviranomaisella ei voi olla lääkäritasoisia tietoja eri lääkkeiden indikaatioista.

Lääkäriliitto vastustaa varmastikin lisätodistusten laadintaa, mutta uskomme, että oheisen kaltainen lomakejärjestely menisi lääkäreillä läpi. Jos ja kun lisärajoituksia ja -määräyksiä tulee, on kai parasta, että lausuntojen antaja on ihmisen terveyteen perehtynyt taho, ei anonymi KELA:n virkailija tai poliisivirkailija, jolla ei ole mitään lääketieteellistä koulutusta.

Itse lomakkeesta: Excel-tiedostossa on kolme sivua; lääkärin ja tutkittavan sivu, esitietolomake ja poliisiviranomaisen sivu. Lääkärin ja tutkittavan sivuja on "tositilanteessa" kaksi identtistä

kappaletta. Lääkärin ja tutkittavan sivut sekä poliisiviranomaisen sivu ovat päällekkäisiä kalkkeripapereita siten, että lomakkeeseen tehdyt merkinnät jäljentyvät alla oleviin papereihin (vrt. ajokorttilomake). Tutkittavalle jää yksi lomake, lääkärille arkistoon jää samanlainen ja alin, tiedoiltaan rajoitetumpi, lomake toimitetaan poliisille. Huom! Poliisin versiossa on vain lääkärin tekemä johtopäätös, ei esim. yksityiskohtaisia diagnoositietoja. Erillinen esitietolomake toimitetaan tutkittavalle ennen lääkärin vastaanottoa ja tutkittava täyttää siihen terveys- ja lääkitystietojaan, joihin lääkäri sitten vastaanoton yhteydessä tutustuu.

Esitietolomakkeen kohdalla kysymyksestä varusmiespalvelun suorittamisesta: esim. onko varusmiespalvelu suoritettu, mikä on palvelusluokka? Kysymys saattaa kuitenkin "maaseutuajurmulääkärin" tapauksessa olla syrjivä (arnejaa käymätön nainen tai siviilipalvelusmies ei vanhan lääkärin silmissä olisi "asekelpoinen"). Monella nuorella armeija on niitä siihenastisen elämän kaikkein kovimpia paineita luova paikka, mutta toistaalta onko 18-vuotiaana maitojunalla kotiin tuleminen merkki siitä, että ihminen 50-vuotiaana on jotenkin epäsojivampi aseomistajaksi kuin muut ihmiset?

Huomatkaa, että lääkäri ei saa lähettää todistusta poliisiviranomaiselle ilman tutkittavan suostumusta. Ensisijainen lausunnon antaja olisi se lääkäri, joka tuntee potilaan parhaiten, eli terveyskeskuksen omalääkäri, työpaikkalääkäri tms. Esityksessä oleva § 45 on harvinaisen vaikeaselkoinen ja mahdollistaa lupaviranomaisen osalta virheellisen ja sekavan tulkinnan, ja on edelleen perustuslakimme vastainen koskien yhdistymisvapautta. Pykälä ei millään tavoin lisää yleistä järjestystä ja turvallisuutta (YJT).

NRA ry lähestyi eräitä ministereitä ja kansanedustajia 20.11.2007 mm. Seuraavalla ehdotuksella:

NRA ehdottaa Teidän tekevän kansanedustajakollegojenne kanssa asiassa seuraavansisältöisen laki-/asetusmuutos aloitteen:

1. Ensimmäisen aseluvan hakijalta, joka on iältään 15-18v, haastatellaan molemmat huoltajat ja keskustellaan heidän suhteestaan aseisiin. Keskustelun tarkoituksena on selvittää, ovatko huoltajat todellisuudessa tietoisia omasta vastuustaan alaikäisen lapsensa aseharrastuksessa. Haastattelussa on syytä selvittää myös nuoren todellista kiinnostusta ampumaharrastukseen ja metsästyksen. Kun näin menetellään ja kirjataan aselupaun myös täysi-ikäisten huoltajien nimet, eivät liian nuoret henkilöt voi itse vanhempien tietämättä hallussapitää aseitaan luvattomilla tavoilla. Lupaa myönnettäessä tarvitaan täten aina täysi-ikäisen henkilön vastuulliseksi merkitseminen aseiden hallussapitämiseen.
2. Ensimmäisen luvan hakijalta, joka on 18v täyttänyt ja joka ei asu omassa taloudessaan, haastatellaan myös muut aikuiset samassa taloudessa asuvat (esim. soluasumisessa perheeseen kuulumattomat pääsevät asesäilytyskaappiin/aseisiin käsiksi, milloin luvanhaltijan on ilmoitettava muu hyväksyttävä säilytystila ja -osoite).
3. Täysi-ikäiseltä, joka ei ole aiemmin hakenut lupia ja jolla ei ole rikosrekisteriä, voidaan vaatia mielenterveystodistus. Metsästysase voidaan myöntää vain jos henkilöllä on metsästyskortti, jonka saaminen edellyttää metsästäjäntutkinnon suorittamista.
4. Ehdotetaan, että poistetaan tietosuoja ja lääkärin vaitiolovelvollisuus niissä tilanteissa, missä lupaviranomaisen on saatava tiedot henkilön mielenterveysasioista ja mahdollisista lääkeaineista tai huumeista, mitä potilas varmuudella käyttää. Vastaavaa käytäntöä toteutetaan jo esim. ajokorttiasioissa.
5. Otetaan lähtökohdaksi aselupapolitiikassa se, kenelle henkilölle ei missään tapauksessa voida myöntää ensimmäistäkään ampuma-aselupaa. Nykyisin toteutetaan valitettavasti sellaista käytäntöä, missä määritellään erilaisten asetyyppien hyväksyttävyyksi eri henkilöille. Lisäksi aselupiin laitetaan nykyisin erilaisia ampuma- ja aikarajoituksia, mitkä eivät todellisuudessa lisää turvallisuutta

millään tavalla. Jokelan tapaus osoitti sen, että mieleltään väärän tyyppinen henkilö kykeni lyhyessä ajassa toteuttamaan rikolliset aikeensa myös .22 LR-aseella (pienoispistoolilla, minkä tyyppinen ase käytännössä voidaan antaa ensimmäisen lupansa hakijalle). Henkilön soveltuvuuden arvioinnissa aselupahakemusta käsiteltäessä epäonnistuttiin tällöin täydellisesti.

Perusoikeuksien kannalta lupaviranomaisen oikeus hankkia esityksen 45§ mukaan lääketieteellinen arvio luvanhakijan henkilökohtaisesta sopivuudesta on jätetty hyvin avoimeksi aikajänteen suhteen. Vaikka lupaviranomaisen on saatava suostumus luvanhakijalta tietojen hankkimiseen, ilman suostumusta lupaviranomainen tulee käyttämään hallinnollista harkintavaltaa, jolloin hankkimislupaa ei tulisi missään olosuhteissa myöntämään, ja koska tarkennuksia ajankohdasta ei ole, lupaviranomaisella olisi mahdollisuus laajentaa päätöksensä koskemaan takautuvasti ennestään voimassaolevia lupia.

Opetusministeriö

Hallitus esittää ampumaurheilun ja -harrastuksen tarkempaa kontrollia, niin että hankkimisluvan voisi saada vain henkilö, joka olisi yhdistyslain 4 §:n mukaisen luvan saaneen yhdistyksen jäsen. Lakiesityksen 45 §:n mukaisesti hakijan on esitettävä harrastuksesta luotettava selvitys. Tällaisen ampumaharrastuksen kontrollin tulisi olla jatkuvaa. Tämä vähentänee riskiä väärinkäyttöihin ja häiriökäyttäytymiseen.

Opetusministeriö pitää myönteisenä ehdotusta käsiaseiden lupaperusteiden tarkentamisesta. Opetusministeriö pitää tärkeänä, että lupakäytäntöä koskevissa ratkaisuisa otettaisiin huomioon hakijan saama harjoitus ja koulutus ampumaurheilusta vastaavien järjestöjen piirissä. Edelleen opetusministeriö korostaa ampumaurheilujärjestöjen esittämien näkökohtien huomioonottamista lakia säädettäessä.

Yhdistysten roolin vahvistaminen on omiaan lisäämään ampumaharrastuksen myönteistä yhteisöllisyyttä ja edistää myös koulutuksellisten ja kasvatuksellisten keinojen käyttömahdollisuuksia aseharrastuksen ohjaamisessa. Vapaaehtoisen seuratoiminnan piirissä kehittynyt aseturvallisuuden ja sen edistämisen kulttuuri ja käytännön koulutustoiminta on yksi tärkeä elementti aseturvallisuuden lisäämisessä.

Suomen Ampujainliitto ry:n mukaan alle 20-vuotiaita ampumaurheilun harrastajien määrä on 4000. Suomen Ampumaurheiluliiton piirissä kilpailulisenssillä kilpailee vuosittain n. 1800 lasta ja nuorta. Noin 100 seurassa on ampumakoulu, ja vuosittain n. 10 - 14 000 koululaista käy radoilla tutustumassa ampumaurheiluun. Lasten ja nuorten ampumaurheilussa kiinnitetään erityistä huomiota turvallisuusnäkökohtiin ja eettisiin periaatteisiin. Tavoitteena on tarjota hyvää, kasvattavaa ja turvallista toimintaa.

Ampumaurheilu on yksi liikuntamuodoistamme. Ammunta kuuluu kesäolympia- ja paralympiakisojen ohjelmaan. Lisäksi ampumahiihto on olympialaisten sekä paralympialaisten talvikisojen ohjelmassa. Suomella perinteisesti näissä lajeissa on ollut hyvä menestys, ampumaurheilu on ollut 2000-luvulla kaikista kesälajeistamme kansainvälisesti menestyneimpiä.

Opetusministeriö tukee toiminta-avustuksin Suomen Ampumahiihtoliittoa, Suomen Ampumaurheiluliittoa, Suomen Metsästäjäliittoa sekä Reserviläisurheiluliittoa.

Ampumaurheilun harrastamisessa on otettava useita muita lajeja tarkemmin huomioon erilaiset varo- ja muut turvallisuutta edistävät toimenpiteet.

Opetusministeriö on osaltaan pyrkinyt edistämään turvallisuuden parantamista tukemalla muun muassa AMPU-hankkeen osana olevaa niin sanottua Shooting Cardin eli ampumakortin käyttöönottohanketta. Peruselementtinä tässä hankkeessa on se, että kaikille ammuntaa harrastaville luotaisiin yhtenäinen peruskoulutus turvalliseen ja vastuuntuntoiseen ampumaharrastuksen aloittamiseen.

Lisäksi opetusministeriön myöntämällä määrärahalla on Suomen Ampumaurheiluliitto yhdessä opetus-, sisäasiain- ja ympäristöministeriön sekä puolustusvoimien ja Suomen Ympäristökeskuksen kanssa laatinut vuonna 2005 Ampumarataoppaan, joka on julkaistu opetusministeriön liikuntapaikkajulkaisusarjassa.

Monilla syrjäisillä alueilla metsästys on tärkeimpiä nuorten poikien harrastusmuotoja. Metsästysharrastuksella on syrjäseuduilla merkittävä syrjäytymistä estävä ja yhteisöllistävä vaikutus.

On myös muistettava, että ampumaurheilua voidaan kehittää uusilla tekniikoilla, kuten laseraseilla, joiden vaarallisuus ei välttämättä ole samaa luokkaa kuin perinteisillä aseilla. Tällaisten välineiden käyttöä tulisi tutkia ja selvittää mahdollisuuksia korvata niillä vaarallisempia asetyyppejä samalla, kun muutenkin seurataan asetekniikan kehitystä lainsäädännön kehittämistä silmälläpitäen.

Kauhajoen koulusurmien tutkintalautakunta

Jokelan koulusurmien 2007 tutkintalautakunta suositti, että

”Sisäasiainministeriön tulisi esittää lainmuutosta, jolla huolehditaan siitä, että ampuma-aseiden luvansaantia oleellisesti tiukennetaan erityisesti käsiaseiden osalta ja jolla huolehditaan toimenpiteistä ampuma-aseiden määrän merkittäväksi vähentämiseksi.”

Kauhajoen koulusurmien 2008 tutkintalautakunta puolestaan kirjoitti analyysissään aseisiin liittyen seuraavaa:

”Tekijä kiinnostui ampumaharrastuksesta muutamia kuukausia ennen tekoa ja kävi ystäviensä kanssa ampumassa ilma-aseella Kauhajoella olevalla sisäampumaradalla. Tekijä sai aseensa hankkimisluvan ampumisharrastusta varten ja hankki pienoispistoolin internetin kautta. Ase toimitettiin postitse.

Aselupakäytäntöihin kuuluu, että hankittu ase pitää käydä näyttämässä poliisilaitoksella. Tarkastuksen tehnyt poliisimies totesi aseensa hankkimisluvan mukaiseksi. Tarkastuksen yhteydessä tekijän käyttäytymistä oudoksuttiin.

Tekijä kävi ampumassa ampumaradalla jopa useita kertoja viikossa sekä yksin että ystävien kanssa. Tekoa edeltävänä viikonloppuna poliisi sai vinkin tekijän internetiin laittamista ampumavideoista. Poliisi yritti tavoittaa tekijää viikonloppuna hänen kotoaan siinä onnistumatta. Tekijä kutsuttiin poliisiasemalle maanantaina. Häntä haastateltiin, mutta poliisi katsoi, että syytä aseensa poisottoon ei ollut. Koulusurmat tapahtuivat seuraavana päivänä tiistaina.

Johtopäätös 21

Ilman asetta tämänkaltainen koulusurma ja suuri uhrimäärä ei olisi ollut mahdollinen. Tekijä sai aseensa lupaheitojen mukaisesti helposti. Aseensa poisottamista yritettiin ampumavideoiden vuoksi koulusurmia edeltävänä perjantaina. Aseensa poisottoon oli maanantaina mahdollisuus, mutta asian ratkaissut poliisimies päätyi siihen, ettei ampuma-aseensa poisottamiselle ollut riittäviä perusteita.” Kauhajoen koulusurmien tutkintalautakunta antoi yhdeksän suositusta, joista kaksi ensimmäistä koski ampuma-aseiden saatavuutta:

”Tekijä käytti koulusurmista itselataavaa eli puoliautomaattista pienoispistoolia, jota varten hän oli hankkinut tarvittavat luvat. Tekijä sai luvat Suomessa totuttuun tapaan helposti. Jokelan koulusurmaaja sai aseensa ilman luvan myöntäjän tapaamista. Kauhajoen tapauksessa käytännöt olivat muuttuneet niin, että poliisimies haastatteli tekijää hankkimislupaa myönnettäessä. Lisäksi tekijä joutui verkkoon laittamiensa videoiden johdosta uudelleen poliisiin puhutteluun. Kummassakin keskustelussa tekijän katsottiin sen aikaisten käytäntöjen mukaisesti olevan soveltuva henkilö aseensa haltijaksi.

Pyrkimys tunnistaa mahdolliset rikolliset aiheet poliisiin tai lääkärin haastattelussa on epäluotettavaa, minkä osoittavat jo Jokelan ja Kauhajoen koulusurmaajien kyky käyttäytyä tarvittaessa asiallisesti. Myöskään mielenterveyteen liittyvistä diagnooseista ei voida löytää sellaista rajaa, jonka perusteella hakijaa voitaisiin pitää soveltuvana tai epäsoveltavana aseensa haltijana. Aikaisemmissa koulusurmista on poikkeuksetta käytetty ampuma-asetta. Yhdysvaltalaisissa koulusurmaselvityksissä on lisäksi todettu, että tyyppillisesti koulusurmaajalla on ollut ase helposti käytettävissään. Ase, jolla on mahdollista ampua lyhyessä ajassa paljon laukauksia, mahdollistaa useiden henkilöiden surmaamisen. Kauhajoella kukaan luokassa olleista 13 henkilöstä ei päässyt ampumisen aikana pakenemaan.

Suomessa on paljon aseita, ja ilmapiiri on ollut muun muassa historiallisista perinteistä johtuen asemyönteinen. Aseita käytetään moniin tarkoituksiin, enimmäkseen metsästyksen ja urheiluammuntaan. Näillä harrastuksilla ei ole välitöntä yhteyttä koulusurmiin eikä yleensä muihinkaan väkivaltarikoksiin, sillä aseita käytetään väkivallantekoihin kokonaisuudessaan varsin vähän. Aseiden suuri määrä ja helppo saatavuus kuitenkin lisäävät asemyönteisyyttä, antavat mahdollisuuksia aseiden käyttöön tuhoisiin tarkoituksiin ja siten huonontavat yleistä turvallisuutta. Laillisista aseista osa ajautuu laittomille markkinoille esimerkiksi varkauksien kautta.

Harrastuksissa tulisi voida käyttää ainoastaan sellaisia aseita, joiden avulla mittavat veriteot eivät olisi helposti mahdollisia.

Suositus 1.

Sisäasiainministeriön tulisi huolehtia siitä, että kaikki sellaiset käsiaseet, joilla on mahdollista ampua lyhyessä ajassa paljon laukauksia, kerätään pois esimerkiksi maksua vastaan, ja että uusia hankkimislupia näille aseille ei myönnetä. Luvattomien aseiden poisluovutusmahdollisuuden houkuttelevuutta tulisi lisätä.

Suositus 2.

Sisäasiainministeriön tulisi huolehtia siitä, että ampuma-aseiden hallussapidon ikäraja nostetaan 20 ikävuoteen, luvista tehdään määräaikaista ja luvan saanti edellyttää vähintään kahden vuoden pituista ampumaharrastusta.”

Tutkintalautakunnassa oli puheenjohtaja ja seitsemän jäsentä. Yksi tutkintalautakunnan jäsen jätti aseita koskevista suosituksista eriävän mielipiteen.

Puolustusministeriö

Säännöksen 1 §:n mukaan asevelvollisen on esitettävä selvitys suoritetusta varusmies- tai siviilipalveluksesta. Jos palvelusta ei ole suoritettu, asevelvollisen on esitettävä määräys aloittaa palvelus tai päätös palveluksesta vapauttamisesta, palvelusajankohdan siirrosta tai palveluksen keskeyttämisestä syineen.

Säännöksen 1 momentissa tarkoitettua hankkimislupaa pistooliin, pienoispistooliin, revolveriin tai pienoislaukuriin saisi ampumaharrastus- ja harrastusperusteella vain henkilö, joka on yhdistyksen 4 §:ssä tarkoitettua luvan saaneen yhdistyksen jäsen.

Voidaan kysyä, onko yhdistyksen jäsenyys tarpeen, kun kyse on esimerkiksi puolustusvoimien palveluksessa olevasta, joka harrastaa puolustusvoimissa ampumaharrastusta vastaavalla aseella, vai riittäisikö puolustusvoimien antama todistus hankkimisluvan saamiseksi.

Pääesikunta

Asevelvollisen luvan hakijan on esityksen mukaisen *ampuma-aselain* 45 §:n mukaan esitettävä selvitys suoritetusta varusmiespalveluksesta tai siviilipalveluksesta. Jos palvelusta ei ole suoritettu, asevelvollisen on esitettävä määräys aloittaa palvelus taikka päätös palveluksesta vapauttamisesta, palvelusajankohdan siirrosta tai palveluksen keskeyttämisestä syineen. Tältä osin lakiehdotus on sinänsä pääesikunnan aiemmassa lausunnossaan esittämien mukaiset tilanteet kattava. Sanamuodossa käytetty ”*palvelusajankohdan siirrosta*” on kuitenkin jossain määrin harhaanjohtava, koska terminologisesti se on hyvin lähellä asevelvollisuuslain 31 §:ssä säädettyä ”*palveluksen aloittamisajankohdan muutosta*”, jossa käsitellyt palveluksen aloittamisen siirtämisen syyt (esim. opiskelu, ammatti- ja taloudelliset syyt) eivät voine olla aselupaharkinnan kannalta merkityksellisiä. Sen sijaan lainkohdassa tulisi korostua asevelvollisuuslain 10 § 2 momentin mukaiset tilanteet (*asevelvollinen määrätään myöhemmin toimitettavaan tarkastukseen palveluskelpoisuuden tilapäisen puuttumisen takia*). Tähän ryhmään saattaa kuulua sellaisia palveluskelpoisuuden puuttumisen syitä (esim. mielenterveyden ongelmat, huumausaineiden käyttöön liittyvät tautiluokitukset), joilla voi olla merkitystä myös aselupaharkinnassa. Selvitysvelvollisuuden tulee kattaa myös tilanne, jossa asevelvollinen on vapautettu asepalveluksesta sen vuoksi, että hän on hakeutunut siviilipalvelukseen, vaikka siviilipalvelusta ei olisi vielä suoritettukaan. Palveluksen aloittamista on niin ikään mahdollista lykätä ja asevelvollisuudesta rauhan aikana vapauttaa Jehovan todistajien vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa annetun lain (645/1985) perusteella. Lisäksi todetaan, että naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain 5 §:n mukaan vapaaehtoista asepalvelusta suorittava nainen rinnastetaan 45 päivän määräajan jälkeen palveluksen aikana ja hänen siitä vapauduttuaan kaikilta osin asevelvolliseen. Tätä kautta myös osa naispuolisista aseluvan hakijoista tulee edellä kerrotun selvityksen esittämisvelvollisuuden piiriin. Tältä osin kuitenkin näyttäisi siltä, että sellaiset naiset, joiden palvelus on keskeytynyt ennen 45 päivän määräaikaa, eivät tulisi selvityksen esittämisvelvollisuuden piiriin. Myöskään esitetty asevelvollisuuslain 97 a §:n mukainen sotilasviranomaisen oma-aloitteinen tiedonantomahdollisuus ei kattaisi alle 45 päivää palvelleita naisia, koska nämä eivät rinnastu asevelvolliseen. Edellä kerrotusti hallituksen esitys jättää selvitysvelvollisten ja toisaalta sotilasviranomaisten ilmoitusoikeuden ulkopuolelle ryhmän henkilöitä, joiden osalta on mahdollista, että joukko-osaston komentaja on keskeyttänyt heidän vapaaehtoisen asepalveluksensa jo alkuvaiheessa esimerkiksi sairauden, ilmeisen sopimattomuuden tai muun vastaavan syyn perusteella.

Pääesikunta on aiemmin hallituksen esityksen luonnoksesta antamassaan lausunnossa tuonut esiin, että reserviläisurheilun ja reservin ampumataidon kehittämisen kannalta ei ole perusteltua, että ampumaurheiluksi tulkittaisiin ainoastaan sellaisten ampumalajien harrastaminen, jossa henkilö velvoitetaan osallistumaan myös kilpailutoimintaan.

Tyypillisiä puolustusvoimissa ja reserviläisjärjestöissä suoritettavia ammuksia ovat palvelusasein suoritettavat voimassaolevan ampumaohjelmiston mukaiset kouluammunnat tai aseiden taktiseen tehtävämukaiseen käyttöön valmentavat ammunnat (tarkka-ampujatoiminta, taktiset ammunnat muu kuin SRA).

Nämä eivät ole varsinaisia lajeja, joissa järjestetään kilpailutoimintaa. Kuitenkin ne ovat reservin ampuma- ja aseenkäsittelytaidon säilyttämisen kannalta keskeisiä, ja niitä harrastetaan ja harjoitellaan yleisesti reserviläisjärjestöjen ampumatoiminnan osana. Edellä mainituista syistä pidetään hyvänä, että hallituksen esityksen s. 43 luetellaan ampumaurheilun ja -harrastuksen aktiivisen harrastamisen muodot ja samassa yhteydessä todetaan, että henkilön ei luonnollisestikaan tarvitsisi olla aktiivinen kaikissa harrastuksen muodoissa.

Hallituksen esityksen s. 42 todetaan, että yhdistyslain 4 §:ssä tarkoitetun luvan saaneita yhdistyksiä ovat ampumaseurojen lisäksi reserviläisyhdistykset. Edelleen s. 45 todetaan, että ampuma-

asekouluttajaksi esitettävän henkilön tulisi olla yhdistyksen jäsen tai sen palveluksessa. Samansisältöinen muotoilu on ampuma-aselain 45 d §:ssä. Jälkimmäistä mainintaa pidetään tarpeellisena, koska Maanpuolustuslaitosyhdistyksessä ei ole henkilöjäseniä. Tämän mahdollisuuden tulee kattaa erityyppiset palvelussuhteet.

Aliupseeriliitto, Päälystöliitto, Upseeriliitto

Lausuntonamme esitämme, että aselainsäädännön uudistamisessa huomioidaan edellämainittu mainittu, rajattua ammattiryhmää, koskeva erityispiirre ja, että lainsäädäntöön kirjataan aito mahdollisuus huomioida lupakäsittelyssä ammattipätevyyden kautta tuleva soveltuvuus ja osaaminen aselupien myöntämisessä harrastustoimintaan.

Hallituksen esitys aseista sisältää myös useita puolustuskykyä heikentäviä esityksiä. Lausunnon allekirjoittaneet sotilaita ja virkamiehiä edustavat ammattijärjestöt pyytävät puolustusvaliokuntaa huomioimaan aselainsäädännön uudistamisessa oheiset näkemykset:

- 1) Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen kantahenkilökunnan tulisi voida ylläpitää lakisääteistä ja vapaa-aikaankin ulottuvaa velvoitettua ammattitaitoaan ottaen huomioon opiskeluaikana ja palveluksessa osoitettu ampuma-aseiden käsittelytaito. Sitä ei tule lainsäädännön tasolla tehdä käytännössä liian työlääksi.
- 2) Puolustuskykyyn liittyy oleellisesti reserviläisjärjestelmä. Reserviläisten mahdollisuudet ylläpitää ampumataitoaan on turvattava.
 - a. Reserviläisten yhdistykset tulisi rinnastaa laissa ampumaseuroihin, koska yhdistyksissä sääntöjenkin mukaisesti ylläpidetään kyseisiä taitoja.
 - b. Varusmiespalvelus ja naisten vapaaehtoinen asepalvelus tulisi laskea hyväksi laskettaessa kahden vuoden määräaikaa aseiden hallussapitoluvan hankkimiseksi.

Ampumaseurat/yksityiset yritykset rinnastetaan lakiesityksessä viranomaista puolustusvoimia ja rajavartiolaitosta luotettavimmiksi toimijoiksi. Esityksen mukaan esimerkiksi puolustusvoimien aseiden deaktivointi ei ole riittävän luotettava. Ampumaseurojen järjestämä koulutus katsotaan viranomaistoimijan antamaa koulutusta laadukkaammaksi.

Reserviläisliitto

Esitykset hankkimisluvan saannin edellytysten kiristämiseksi sisältävät useita ongelmallisia kohtia. Näitä ovat mm. vaadittavan harjoitteluajan pituus, vaatimus käytettävästä aseesta, ampumaseurojen mahdollisuudet tarjota laina-aseita sekä vaatimus lääkärintodistuksesta. Erityisenä puutteena on lisäksi se, ettei ampuma-aseisiin liittyvä valtioneuvoston asetus ole vielä käytettävissä. Siinä on tarkoitus määritellä mm. harjoitteluajalta vaadittava harjoittelutiheys.

Harjoittelu-aika. Lakiesityksen vaatimus kahden vuoden pakollisesta harjoittelusta ennen ensimmäisen käsiaseen myöntämistä on erittäin ongelmallinen. Liiton tekemien jäsenkyselyiden mukaan merkittävä osa suomalaisista asuu paikkakunnilla, joiden alueella ei ole talviaikaan käytössä olevaa ampumarataa. Lakiesitys hankaloittaisi merkittävästi käsiaseharrastuksen aloittamista näillä paikkakunnilla.

Esitämme kuuden kuukauden mittaista harjoittelu-aikaa. Lisäksi esitämme, että suoritettu varusmiespalvelus tai naisten vapaaehtoinen asepalvelus katsottaisiin suoritetuksi harjoitteluajaksi perustuen Puolustusvoimien antamaan asepalvelukseen palveluksen aikana.

Harjoittelussa käytettävä ase. Pakollisen harjoitteluajan osalta tulee kiinnittää huomiota myös harjoittelussa vaadittavaan aseeseen. On erittäin epätodennäköistä, että ampumaseurassa harjoittelu on mahdollista täsmälleen samalla käsityypillä tai -mallilla, jonka asianomainen henkilö myöhemmin hankkii.

Esitämme, että harjoittelu-aikana voidaan käyttää myös muita ruutiaseita. Mikäli päädytään

yli kuuden kuukauden mittaisen harjoitteluajaksi, myös ilma-aseharjoittelu on hyväksyttävä, koska se on mahdollista useimmissa kunnissa ja kaupungeissa myös talvikaudella. Jäsenyys ampumaseurassa. Esitys jonkin ampumaseuran jäsenyydestä edellytyksenä käsiaseiluvien myöntämiselle on perusteltua, mikäli se ei riko perustuslaissa säädettyä yhdistysvapautta.

Jäsenyyspakko on kuitenkin ongelmallinen erityisesti pakollista harjoitteluajaksi vasten tarkasteltuna. Vaikka kaikki Reserviläisliiton jäsenyhdistykset ovat lain tarkoittamia ampumaseuroja, monella niistä ei ole aseita, joita voitaisiin antaa jäsenille harjoittelukäyttöön. Yhden .22 kaliberisen käsiaseen hankinta jokaiseen Reserviläisliiton 350 jäsenyhdistykseen maksaisi vähintään 70.000 euroa. Mikäli hankittavat aseet ovat ns. sotilaskaliberisia (9 mm) pistooleja, nousee kustannus 180.000 euroon. Käytännössä aseita tarvitaan useampia.

Ampumaseuroille tulisikin myöntää valtion talousarviosta tukea käsiaseiden hankintaan, mikäli esitys tulee hyväksytyksi.

Monet Reserviläisliiton jäsenyhdistykset ovat myös ilmaisseet huolensa mahdollisuuksista selvittää jäseneksi hakevien henkilöiden taustoja. Näiden mahdollisuuksien parantaminen olisi erityisen tärkeää, jotta aseiden hallussapitoon sopimattomat henkilöt kyettäisiin tunnistamaan jo jäsenyydenhakuvaiheessa.

Lisäksi Reserviläisliitto kiinnittää huomiota siihen, että liiton jäsenyhdistykset ovat rekisteröityjä yhdistyksiä, joilla on oikeus vapaasti valita omat jäsenensä. Hieman yli puolet liiton jäsenyhdistyksistä edellyttää jäseniltään suoritettua varusmiespalvelusta tai naisten vapaaehtoista asepalvelusta. Monet yhdistykset edellyttävät jäseniltään lisäksi aliupseerinarvoa.

Lääketieteellinen arvio. Reserviläisliitto ei näe ongelmaksi poliisille annettavaa oikeutta hankkia luvanhakijoista lääketieteellinen arvio sopivuudesta aseiden hallussapitoon. Luvanhakijoita ei kuitenkaan tule vaatia itse hankkimaan asiaan liittyviä lääkärintodistuksia. Tämänkaltaisen menettelyn toimimattomuus on tullut selkeästi esiin sisäasianministeriön

29.9.2008 antaman ohjeen myötä. Monin paikoin aselupien myöntäminen on käytännössä keskeytynyt, koska lääkärit eivät ole tämänkaltaisia todistuksia suostuneet antamaan.

Em. varauksesta huolimatta Reserviläisliitto kannattaa esityksiä antaa poliisiviranomaisille nykyistä laajemmat mahdollisuudet saada tietoa aselupia hankkivista henkilöistä niin puolustusvoimien

kuin terveydenhuollonkin rekistereistä.

Reserviläisliitto – lausunto aselain muutosesityksestä (HE 106/2009) Eduskunnan hallintovaliokunnalle Sivu 4

Käsiaseiluvien myöntämiseen liittyvä ikäraja. Käsiaseiden luvansaajan ikärajaksi esitämme 18 vuotta. Lisäyksenä esitämme, että suoritettu varusmiespalvelus tai naisten vapaaehtoinen asepalvelus huomioidaan puoltavana tekijänä aselupia haettaessa perustuen mm. palveluksen aikana saatuun asekoulutukseen.

Harjoittelun todentaminen. Reserviläisliitto ei näe tarpeelliseksi erillisen ampumaasekouluttajaverkoston luomista yhdistyksiin. Esitämme, että vaadittava harjoitteluajaksi voitaisiin jatkossa todentaa ampumaseuran tähän tehtävään nimeämän luottamushenkilön kirjoittaman todistuksen avulla. Korostamme lisäksi sitä, että pakollista harjoitteluajaksi sekä mahdollista lääkärintodistusta tulisi vaatia vain ensimmäisen käsiaseiluvien käsittelyn yhteydessä. Mahdolliset seuraavat luvat tulisi myöntää ilman näitä vaatimuksia.

Reserviupseeriliitto

Varusmiesaikana varusmiehille opetetaan turvallista aseenkäsittelyä ja he käyttävät aseita monipuolisesti erilaisissa tilanteissa. Varusmiespalvelus mittaa myös stressinsietokykyä ja sosiaalisia taitoja

45 § Varusmiespalveluksen tai naisten vapaaehtoisen asepalveluksen suoritus tulee huomioida aseluvan myöntämistä puoltavana seikkana lupaviranomaisen tekemän kokonaisvaltaisen arvioinnin yhteydessä

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto

Esityksessä edellytetään lisäksi kahden vuoden aktiivista harrastamista ennen luvan myöntämistä. Ruotsissa ja Norjassa riittää kuuden kuukauden jäsenyys ja harjoittelu. Olisikohan Suomessakin voitu harkita kahta vuotta lyhyempää aikaa, vaikka yhtä vuotta

Sosiaali- ja terveysministeriö

Ministeriö korostaa edelleen pitävänsä välttämättömänä lakiesityksessä olevaa periaatetta, jonka mukaan hakijan terveystietojen luovuttaminen lupaviranomaisten käyttöön aina edellyttää luvanhakijan suostumusta.

Kuten sosiaali- ja terveysministeriö aiemmissa kannanotoissaan on tuonut esille, on henkilön soveltuvuuden arviointi ampuma-aseen käyttäjäksi tavanomaisen lääkärintarkastuksen puitteissa erittäin epäluotettavaa. Koska lääkärintodistuksesta saatava lisäarvo näin ollen on heikko, ja koska todistusten kirjoittaminen syksyllä 2008 annetun sisäasiainministeriön ohjeen jälkeen on aiheuttanut terveyskeskuksissa ja lääkäriasemilla epätietoisuutta todistusten sisällöstä, sosiaali- ja terveysministeriö toistaa näkemyksensä siitä, että lakiesityksen 45 § tekstiä tulisi tarkentaa. Pykälässä olisi todettava – kuten lakiesityksen perusteluosassakin todetaan – että poliisilla on perustellusta syystä oikeus luvanhakijan suostumuksella saada luvanhakijasta sellainen lääketieteellinen arvio, jonka avulla lupaviranomainen voi arvioida hänen sopivuuttaan ampuma-aseen hallussapitoon.

Suomen Ampumaurheiluliitto

Lakiesityksen ikäraja on merkittävä uhkatekijä suomalaisen ampumaurheilun jatkumiselle pistoolilajeissa. SAL esittää ensisijaisena ratkaisuna ongelmaan 20v sijasta täysi-ikäisyyttä eli 18 vuotta kaikille asetyypeille. (45§).

Kertaladattavien pistoolien ja kertaviritteisten revolverien tulee lupamenettelyltään olla vähäisen tulivoimansa vuoksi samanlainen kuin ”pitkien aseiden”. (43§ kohta8, 45§, 53§, 54§, 66§).

SAL esittää, että lakiin on kirjattava mahdollisuus antaa poikkeuslupia ja erivapauksia, silloin kun luvanhakija luotettavasti osoittaa harrastavansa ampumaurheilua ja kuuluvansa Suomen Ampumaurheiluliiton maajoukkue- ja valmennusryhmiin tai vastaaviin (mm. alueelliset valmennusryhmät, tehoryhmät, nuorten maajoukkueryhmät, aikuisten maajoukkueryhmät). Poikkeuslupana tai erivapautena tulisi olla rinnakkaisluvan saaminen nykyisen käytännön mukaisesti alle 18 -vuotiaalle urheilijalle (54§).

Perustelut: Ikärajan nostaminen heikentää ja osin estää nuorten pitkäjänteisen harjoittelun ja pääsyn kansainväliseen ja kotimaiseen kilpailutoimintaan. SAL:n alaisessa kilpailutoiminnassa lapset kilpailevat jo 8-14 vuoden ikäisinä ns. lasten Kultahippu- ja tukiammuntasarjoissa. Tämän jälkeen SAL:n kilpailu-toiminnassa siirrytään ampumaan Kansainvälisen Ampumaurheiluliiton (ISSF:n) sääntöjen mukaisiin kilpailuohjelmiin, joissa ovat mukana nuorten sarjat. Nuorten sarjoissa kilpailijat ovat iältään 16 - 20 -vuotiaita. Näissä kilpaillaan niin SM-, PM- kuin myös EM- ja MM- mitaleista.

Pistooliammuntaa harrastavat urheilijamme harrastavat myös usein monia pistoolilajeja. Vammaisampumaurheilussa kilpaillaan sekä pistooli-, kivääri- että haulikkolajeissa. SAL on integroinut vammaisampumaurheilun vuonna 2005. SAL palkittiin 2006 laaja-alaisesta tasa-

arvotyöstä ensimmäisenä lajiliittona OPM:n ja SLU:n Piikkarit-tasa-arvo-palkinnolla.

Suomen Ampumaurheiluliitto näkee hyvänä ampumaharrastuksen harrastamisen laajentamisen asetuksessa esitettyihin toimintoihin samoin kuin harrastamisessa huomioitavat luonnonolosuhteet. SAL kuitenkin esittää aktiivisen harrastusajan osoittamista **vain ensimmäisen pistooliluvan osalta** sekä vähimmäisajaksi enintään puolta vuotta (6kk). Puoli vuotta on riittävä aika karsimaan mielijohteen vallassa mukaan tulleet sekä antamaan seuran toimihenkilöille mahdollisuuden varmistaa jäsenyyttä hakevan ampumataidon kehittyminen turvalliselle tasolle sekä sitoutuminen seuran sääntöihin. Pidempi määräaika ei tuo juurikaan mitään lisäarvoa tavoitteen kannalta. Sitoutuminen harrastukseen ja säädöksiin ei riipu harjoittelussa käytettävästä asetyypistä eikä esitetyn määräajan pidentämisestä. Siten tämä tarkoitus on toteutettavissa hyvin myös ilma-aseilla suoritettavalla säännöllisellä harjoittelulla. Ennen henkilökohtaisen pistoolin hankkimisluvan myöntämistä voidaan hakijalta vaatia osoitettua harjoittelua osan aikaa lajiin sopivalla aseella perehtyäkseen sen ampumateknisiin ominaisuuksiin.

Varusmiespalveluksen moitteeton suoritus tulee huomioida aseluvan myöntämistä puoltavana seikkana lupaviranomaisen tekemän kokonaisvaltaisen arvioinnin yhteydessä.

Kun henkilö hakee seuraavia lupia pitää riittää, että on aktiivisesti harrastanut ensimmäisen luvan pistoolilla. SAL suosittelee Ampumaharrastusfoorumien suunnittelemaa Ampumakortti-koulutuksen sisällyttämistä käsiaseiden ensiluvan hakijoille. Ajantasaistettu Ampumakortti voisi toimia myös myöhemmin harrastuksen osoittamisen todistuksena. (45§).

Perustelut: Määräaikainen ampumaharrastus pitää voida suorittaa pääsääntöisesti millä tahansa aseilla, ei vaan pistooleilla (esim. myös ilma-aseet). Lyhyempi harjoitusjakso pistoolilla tuolloin on riittävä. Tarkoitushan on selvittää/todistaa, että ampumaharrastus on todellista eli että henkilö todella on kiinnostunut ampumaharrastuksesta ja että hän on turvallinen aseiden käsittelijä.

Ilma-aseiden hyväksyntä pääasialliseksi harjoitteluaseeksi poistaa samalla myös toisen ongelman, joka aiheutuu vuosiharjoittelurytmistä. Ruutiasekausi kestää useimmiten vain puoli vuotta, vaikka paikkakunnalla sattuisi olemaankin 25 metrin sisäampumarata. Useimmissa seuroissa siirrytään ilma-asekauteen lokakuussa ja ulkoradat avataan ammunnan harjoitteluun huhti- toukokuun tietämällä. Siten puolen vuoden mittainen yhtäjaksoinen harjoittelu ei ole käytännössä mahdollista esimerkiksi pienoispistoolilla yhden ulkoratakauden aikana.

Hankkimis-/hallussapitolupakäytäntö pitää olla joustavampi seuraavien lupien hankkimisessa.

Ampumaurheilijan kannalta ase on harrastus- ja urheiluväline ja keino osallistua ja ottaa osaa kilpa- ja huippu-urheiluun. Urheilijan suhtautuminen aseeseen on jo tuon vuoksi kokonaisvaltaisempi kuin tavallisen kansalaisen.

Hallussapitolupa huoltajalle: SAL:n mielestä pitää olla myös mahdollista, että kyseinen hallussapitolupa myönnetään esim. seuran vastuuvallmentajalle, maajoukkuaryhmän valmentajalle tai muulle nimetylle henkilölle, joka on vastuussa aseiden käytöstä. (43§ kohta 8, 53§).

Hallussapitolupa huoltajalle tai vastaavalle henkilölle tulee myöntää myös käsiaseille, vaikka niihin ei myönnettäisikään rinnakkaislupaa nuorelle henkilölle, koska käsiaseiden valvottu käyttö on edelleen sallittua, eli huoltaja jne. valvoo aseiden käyttöä lain 88 §:ssä tarkoittamalla tavalla. (43§ kohta 8, 53§).

Hankkimis- ja hallussapitolupakäytännöt on seuroille tehtävä helpoimmiksi. Seuroilla ei ole taloudellisia mahdollisuuksia hankkia kaikki tarvitsemansa pistoolit samalla kertaa. Seuroille on annettava pitkäaikaiset hankkimisluvat esim: 1-2 vuotta, jonka aikana ne saavat hankkia suunnitelman mukaiset aseet yhdellä kertaluontoisella, nimellisellä lupamaksulla. Seurojen ns. yhteisöaseluvat tulee SAL:n mukaan olla joko maksuttomia tai nimellisiä, jolloin harrastusmahdollisuutta ja seurojen taloutta helpotetaan. (42§, 45a§, 46§)

Perustelut: Kansainvälisen Ampumaurheiluliiton kilpailutoiminta ja SAL:n kilpailutoiminta. Sääntöjen mukaan kilpaillaan jo sarjoissa alle 20-vuotiaat (16v).

Mikäli pidetään kiinni harrastusvaatimuksesta seuran pistooleilla, tulee seuroille ostettavaksi suuri määrä erityyppisiä pistooleita. Tämä on monelle seuralle raskas taloudellinen taakka, jota ei helpota se, että hallussapitolupien hinnat ovat nousseet 24 eurosta 68 euroon.

Kertaladattavat pistoolit ja kertaviritteiset revolverit ja mustaruutipistoolit rinnastettava ns. pitkiin aseisiin

LAISSA TULEE TARKASTI MÄÄRITTÄÄ, MITÄ KATSOTAAN HARRASTAMISEKSI, SEURAAVIEN LUPIEN SAANTI HELPOMMAKSI.

Suomen Aseseppien Yhdistys

- Ampuma aseiden luvanmyöntämisperusteita tulee valvoa paremmin, sekä yhdenmukaistaa luvanmyöntämis- käytänteet.
- Ensimmäisen käsiaseen hankintaa tulee voida valvoa tarkemmin, mahdollisesti lääkärintarkastus hakijan henkisen sopivuuden tarkistamiseksi.
- Ensimmäiseksi käsiaseeksi tulisi rajata kaliiperi riittävän pieneksi (.22) , pitkien metsästys/urheilu aseiden suhteen kaliiperirajoitusta ei tarvita.
- Hankkimis / hallussapitoluvan alaikärajaa määrittäessä otettava huomioon urheiluammunnan aikainen aloittamisikä. Eikä ikärajaa tulisi nostaa nykyisestä. Myös asealan opiskelijoiden aseenkäsittelyluvan alaikäraja ei pidä muuttua. Asesepäksi opiskellaan toisen asteen oppilaitoksessa, johon haetaan suoraan peruskoulusta tai lukiosta. Opiskelun alussa oppilaat hankkivat opiskelujaksi aseenkäsittelyluvan, ilman tätä lupaa ei opiskelu ole mahdollista.
- Vanhassa laissa oleva rinnakkaislupakäytäntö tulee säilyttää, näin mahdollistetaan edelleen nuorten henkilöiden metsästys-/ urheiluammuntaharrastuksen jatkuminen.
- Hankkimis- / hallussapitoluvan saannin ehdoksi ei tulisi vaatia mihinkään seuraan kuulumista, koska kaikilla ei ole siihen mahdollisuuksia, sekä voimassa oleva perustuslaki takaa yhdistymisvapauden.

Suomen metsästäjäliitto

Hankkimis- ja hallussapitolupa

Varsinkin maaseudulla metsästys aloitetaan varsin nuorena. Nykyisten säädösten mukaan alle 15-vuotias henkilö voi harjoittaa metsästystä täysi-ikäisen, hallussapitoluvan omaavan henkilön välittömässä valvonnassa. Hallussapitolupa voidaan myöntää 15-18-vuotiaalle henkilölle holhoojan suostumuksella.

Metsästäjäliitto on esittänyt, että uudessa aselaissa nämä ikärajat säilytettäisiin entisellään. Nuorten metsästäjien ei ole katsottu aiheuttaneen ongelmia ja lainsäädäntö on aiemmin mahdollistanut nuorten joustavan mukaantulon metsästysharrastuksen piiriin.

Liitto toteaa kuitenkin lainvalmistelun tässä vaiheessa, että hallituksen esityksessä tarkoitetun ikärajamäärittelyn mukaisesti jatkossakin voitaisiin toimia valvotuissa olosuhteissa. Liitto pitää erityisen tärkeänä kysymyksenä sitä, että hallituksen esityksessä olevaan määrittelyä ei kiristetä.

Seurajäsenyyspakko

Lakiehdotuksessa esitetään säädettäväksi, että hankkimislupa ampumaurheilua ja – harrastusta varten voidaan myöntää vain luonnolliselle henkilölle, joka on yhdistyksen 4 §:ssä tarkoitetun luvan saaneen yhdistyksen jäsen ja esittää yhdistyksen ampuma-asekouluttajan antaman todistuksen harrastuksestaan, jonka on oltava jatkunut aktiivisesti vähintään kahden vuoden ajan.

Ampumakilpailuja ja ampumaharjoittelutilaisuuksia järjestävät erittäin runsaasti myös Suomen Metsästäjäliiton piirit ja jäsen seurat. Lajeina ovat ilmakivääri, ilmaluodikko, ilmahirvi, hirvenhiihto, metsästystrap, metsästyshaulikko, metsästyshirvi, metsästysluodikko ja hirvenjuoksu sekä ns. pohjoismaiset ampumalajit ja kansainväliset metsästysampumalajit. Liitto järjestää vuosittain viiden SM-kilpailun. Kesälajien SM-kilpailuihin osallistuu lähes 2 000 kilpailijaa, hirvenhiihdon kuten myös hirvenjuoksun SM-kilpailuihin n. 1 000 kilpailijaa kumpaankin, kansainvälisten lajien SM-kilpailuihin n. 200 kilpailijaa ja ilma-aseiden SM-kilpailuihin n. 300 kilpailijaa.

Monilla maaseutualueilla ei ole yhdistyslain 4 §:ssä mainittua lupaa omaavia ampuma- ja metsästysseuroja, joten kaikki näiden lajien harrastajat eivät voi olla tällaisten seurojen jäseniä.

Kaiken kaikkiaan ampuma- tai metsästysseurajäsenyyden edellyttäminen hallussapitolupaa hakevalta ei ole perusteltua, eikä perustuslainkaan näkökulmasta ongelmatonta. Suomessa on yhdistymisvapaus, joka tarkoittaa kansalaisen oikeutta liittyä yhdistykseen myös oikeutta yhdistyksen valita vapaasti jäsenensä.

Metsästyksen osalta on vielä niin, että henkilö voi harjoittaa metsästystä hyvinkin aktiivisesti kuulumatta metsästysyhdistykseen (esim. metsästyslain 8 §:ssä mainitulla alueella asuvat tai henkilöt, jotka metsästävät Metsähallituksen, metsästysmatkailuyrittäjien tai metsästysseurojen myymien pyyntilupien turvin).

Ampuma-asekouluttaja

Aselakiehdotuksessa esitetään säädettäväksi myös ampuma-asekouluttajista ja ampuma-asekouluttajiksi hyväksymistä.

Metsästäjäliitto toteaa, että ampuma-asekoulutus ehdotetussa muodossa ei sovellu otettavaksi käyttöön metsästysaselupiin liittyvissä lupa-asioissa. Metsästys on erittäin tärkeä, luonnonläheinen harrastus varsinkin lukuisilla haja-asutusalueilla. Se on tärkeä harrastus myös ns. syrjäseutujen nuorille, joilla ei ole useinkaan mahdollisuutta osallistua lukuisiin koulutustilaisuuksiin pelkästään jo pitkien välimatkojen vuoksi. Metsästäjätutkintoon, joka kaikkien uusien metsästäjien on suoritettava, sisältyy jo nykyisin aseenkäsittely- ja aseturvallisuuskoulutus. Tätä koulutusta voidaan jatkossa kehittää, mutta aselakiehdotuksessa metsästysaseita koskevien hankkimis- ja hallussapitolupien osalta esitetynlaista asekoulutusta ei voida edellyttää.

Riistanhoitoyhdistysten lausunnot

Esityksessä esitetään, että käsiaseelle hankkimisluvan saamisen yhtenä edellytyksenä olisi riistanhoitoyhdistyksen antama todistus aktiivisesta harrastuksesta. Riistanhoitoyhdistyksen antama todistus oli edellytyksenä myös harrastuksen jatkumisen osoittamisesta (53 a §)

Läheskään kaikilla riistanhoitoyhdistyksillä ei käytännössä ole mahdollisuutta selvittää ampuma-aseelle hallussapitolupaa tai hallussapitoluvan jatkumiselle lupaa hakevan henkilön metsästysharrastuksen aktiivisuutta.

Lakiehdotuksen mukaan aktiiviseksi pyynniksi katsottaisiin loukku- ja luolakoirapyynnissä metsästyskausittain säännönmukaisesti tapahtuva pyynti. Työkomennukset, opiskelu tai muut pakottavat syyt kuitenkin saattavat katkaista määrääjoiksi säännönmukaisen pyynnin, joten Metsästäjäliitto esittää jo tälläkin perusteella kyseisten määritelmien ja edellä mainittujen vaatimusten poistamista.

Loukku- tai luolapyynnin tahi vastaavan pyynnin harjoittamisesta ”viisivuotistodistukseksi” tulee riittää kahden luotettavan henkilön kirjallinen todistus.

Muilta osin metsästysaseiden hallussapitoluvat tulee myöntää toistaiseksi voimassaoleviksi ilman määräaikaista todisteluvollisuuksia. Liitto toteaa, että pienpetojen pyynti on arvokasta sekä mittavaa luonnonhoitotyötä ja käsiaseiden saatavuutta tähän tarkoitukseen ei tule tarpeettomasti rajoittaa. Mikäli käsiaseiden saatavuutta kuitenkin nykyisestä rajoitetaan, tulisi aktiivisten pienpetopyytäjien lupia lopetusaseiksi soveltuviin käsiaseisiin myöntää jatkossakin tarveharkinnan jälkeen.

Suomen Reserviupseeriliitto

Käsiaseiden luvansaajan ikärajan tulee olla täysi-ikäisyys, eli 18 vuotta. 45 § Varusmiespalveluksen suoritus tulee huomioida aseluvan myöntämisestä puoltavana seikkana lupaviranomaisen tekemän kokonaisvaltaisen arvioinnin yhteydessä.

45 § 1 mom

Yhdistykseen kuulumisen ehtona käsiaseluvan myöntämiselle on asia, jonka osalta on selvitettävä, ettei se ole ristiriidassa perustuslain kanssa. Käytännössä erityisesti haja-asutusalueella ehdoton jäsenyyspakko voi olla ongelmallinen.

Esityksessä oleva ehdotus velvollisuudesta olla yhdistyksen 4 § mukaisen luvan saaneen yhdistyksen jäsen on myös ongelmallinen, koska osa ko. luvista on myönnetty jo ennen sotia ja asiakirjat ovat kadonneet niin yhdistyksistä kuin sisäasianministeriöstä (aiemmin yhdistyksen ampumailmoituksen vastaanottaja). Tällöin näyttövelvollisuuden siitä, että yhdistyksellä ei ole lupaa, tulee olla sisäasianministeriöllä.

Henkilöltä, joka hakee hankkimislupaa pistooliin, pienoispistooliin, revolveriin tai pienoisrevolveriin, esitetään edellyttäväksi 6 – 12 kuukauden aktiivista harrastusta, ennen kuin hän voisi saada luvan.

45 § 4 mom

Ongelmitta suoritettu varusmiespalvelus on huomioitava osaksi harjoitteluaikaa. Asetusluonnoksessa esitetty määritelmä aktiiviselle harrastamiselle on hyvin kirjoitettu ja tyydyttää Reserviupseeriliittoa.

Suomussalmen Urheiluampujat

ESITYS:

Lakiesityksestä 45 § 1 mom. poistetaan kohta ” ja esittää yhdistyksen ampuma-asekouluttajan antaman todistuksen harrastuksestaan, jonka on oltava jatkunut aktiivisesti vähintään kaksi vuotta

KORVAAVA LAKIESITYS:” ja esittää yhdistyksen antaman tai muun luotettavan todistuksen harrastuksestaan, jonka on oltava jatkunut aktiivisesti vähintään kaksi vuotta.”

PERUSTELU: Yhdistyksen 6 luvun 35 § mukaan yhdistystä edustaa vain yhdistyksen hallitus, lakiesitys antaisi yhdistyslaista poiketen automaattisesti ampuma-asekouluttajalle yhdistyksen nimenkirjoitusoikeuden sekä oikeuden edustaa yhdistystä maksimissaan 10 vuotta. Oikeus olisi huomattavasti suurempi verrattuna yhdistyksen hallituksen jäseniin, jotka valitaan joka toinen vuosi tai puheenjohtajaan joka valitaan joka vuosi. Yhdistyslaissa vain hallituksen puheenjohtajalla on automaattisesti oikeus kirjoittaa yhdistyksen nimi (YL 6 luku 36 § 1 mom.)

Lisäksi, koska yhdistykseen kuulumista ei Perustuslain 13 § 2. mom. mukaan voida vaatia, on myös muu luotettava selvitys hyväksyttävä harrastuksen aktiiviseksi todentamiseksi.

On myös huomattava, että kaikissa ammutayhdistyksissä ei ole virallisissa lajivalikoimissa kaikkia lajeja. Mikäli joku kilpailija harjoittelee tai kilpailee omien harjoitusmahdollisuuksiensa puitteissa lajia, johon ei paikkakunnalla toimivien ammutayhdistyksiä puitteissa ole mahdollisuutta, on tällöin luotettava selvitys harrastuksen aktiivisuudesta katsottava riittäväksi. Luotettavana selvityksenä tulee pitää harrastajan itsensä pitämää päiväkirjaa johon voi kirjata harrastekerrat, kilpailumatkat, harjoituksissa käytetyt patruunamäärät ja niiden ostot ym. Sisäasiainministeriön tulee ohjeistaa poliisilaitokset yhtenevillä ohjeilla em. päiväkirjan vaatimuksista. Esimerkkinä; Suomussalmen Urheiluampujien kannalta Pohjois-Suomen läänin alueella siluettiammunta, jota virallisena lajina harrastetaan jossakin määrin Torniossa , toiseksi lähin paikka on Kuopio. Tornioon on matkaa 300 km ja Kuopioon 350 km. Suomussalmella ei ole virallista siluettirataa, mutta yhdistyksen jäseniä harjoittelee ja kilpailee em. lajissa. Yhdistyksemme järjestää jäsenilleen harjoitus- ja kilpailumahdollisuudet vain niissä lajeissa, joihin sillä on taloudelliset, materiaaliset ja koulutukselliset mahdollisuudet. Nämä lajit päätetään vuosittain yhdistyksen kevätkokouksessa, talous- ja toimintasuunnitelmaa päätettäessä Siluettiammunta ei kuulu tällä hetkellä yhdistyksen virallisiin lajeihin.2.

Lakiesityksen 45 §, viimeinen momentti ja asetuksen 44 d § ” *Ampumaurheilu on aktiivista, jos kyseessä on jonkin ampumaurheilulajin harjoittelu, kilpaileminen. kilpailun toimihenkilönä toimiminen, valmentaminen tai kouluttaminen ampuma-aseen käyttöön.*

ESITYS LISÄYKSEKSI:” *Ampumaurheilu on aktiivista, jos kyseessä on jonkin ampumaurheilulajin harjoittelu, kilpaileminen. kilpailun toimihenkilönä toimiminen, yhdistyksen toimihenkilönä toimiminen, valmentaminen tai kouluttaminen ampuma-aseen käyttöön.*” Sama lisäys tulee myös asetuksen 44 d §.

PERUSTELU

Yhdistyksen toimihenkilöt (yleensä yhdistyksen hallituksen muodostavat henkilöt, asevastaavat ,kokousedustajat, alue- ja muiden jaostojen edustajat jne.) ovat aktiivisimpia harrastajia, mutta myös ammutaurheilun kannalta ehken jo aktiivivaiheen taaksejättäneitä. Tämä erittäin sitoutunut ja tärkeä aktiivisuus on otettava myös huomioon.

Yhdistyksien toimihenkilöt ovat tekemässä ja kehittämässä ampumaurheilua koko toimintavuoden ajan, yhdistyksen jäsenet yleensä vain aktiivisen ammutakauden ajan.

Tietosuojavaltuutettu

Nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen 45§:n mukaan, luvanhakija antaisi lupaviranomaiselle suostumuksensa siihen, että poliisilla on oikeus saada hänestä lääketieteellinen arvio. Ehdotetaan siis sitä, että luvanhakijan itsensä toimittaman, lääkärillä käyntinsä yhteydessä laaditun arvion sijasta hän antaisi suostumuksensa samaan asiaan. Edelleen suostumuksen antamatta jättämisestä seuraisi, että lupaa ei annettaisi.

Pyydetäisiinkö suostumus sitten aina? Esityksen perustelujen teksti on tässä kohdassa hyvin ristiriitainen. Siinä nimittäin todetaan, että luvanhakijan suostumus pyydetäisiin säännönmukaisesti lupahakemuksen jättämisen yhteydessä. Kuitenkin esityksen mukaan: ”Poliisin tiedonsaantioikeuksien tehostumisen ja soveltuvuustestin käyttöönoton jälkeen tarkoituksenmukaista kuitenkin olisi, että lääketieteellistä arviota ei pyydetäisi säännönmukaisesti, vaan ainoastaan silloin, kun saatujen tietojen tai haastattelun perusteella olisi syytä epäillä luvanhakijan henkilökohtaista sopivuutta.” *Käytännössä on osoittautunut, että lupaprosessit ovat*

olleet epäyhteneväiset ja ministeriön ohjaus on ollut puutteellista. Tilanteen parantamiseksi tähän olisikin kiinnitettävä erityinen huomio.

Vantaan Reserviläiset

Lakiesityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että luvanhakija voisi liittyä mihin tahansa sellaiseen yhdistykseen, jossa hänen harrastamaansa lajia harrastetaan. Tämä ei pidä paikkaansa, koska useimmilla ampumatoimintaa harjoittavilla yhdistyksillä on yhdistyksen sääntöjen mukaan merkittäviä jäseneksi pääsemistä rajoittavia ehtoja, jotka jäsenkokelaan tulee täyttää.

Koska harrastusta aloittavalla henkilöllä ei ole ampuma-aseen hallussapitolupaa, tulisi yhdistyksellä olla riittävä määrä ampuma-aseita, ampumaratoja ja ampuma-asekouluttajia.

Pääkaupunkiseudulla ei ole tarvittavaa ampumaratakapasiteettia harrastusta aloittavien henkilöiden kouluttamiseen lakiesityksen vaatimuksia vastaavalla tavalla.

Varsinais-Suomen poliisilaitos

Lakiehdotuksen 45 § mukaan hankkimisluvan antamisen edellytykseksi asetettaisiin se, että hakija antaa suostumuksensa siihen, että poliisilla on oikeus saada hänestä sellainen lääketieteellinen arvio, jonka avulla lupaviranomainen voi arvioida hänen soveltuvuuttaan ampuma-aseen hallussapitoon. Muutoksella pyritään siihen, että poliisilla on mahdollisuus saada tietoja luvan hakijasta jo olemassa olevista terveyteen liittyvistä tiedoista ja ilmeisesti niiden perusteella myös arvio soveltuvuudesta aseluvan haltijaksi. Sinänsä tähän on olemassa selvä tarve. Esim. jos henkilö on ollut mielenterveyshoidossa, on aselupia myönnettäessä poliisilla oltava mahdollisuus saada tästä tieto. Kuitenkin asian sääntely esitetyllä tavalla saattaa aiheuttaa eräitä ongelmia.

Mitä kohdassa tarkoitetaan lääketieteellisellä arviolla? Esitystekstissä todetaan, että arvio sisältää lääkärin ammattihenkilönä tekemän arvion siitä, onko luvanhaltijalla sellainen sairaus tai mielenterveyden ongelma, että häntä on pidettävä sopimattomana pitämään hallussaan ampuma-asetta. Kyse on tällöin enemmästä kuin pelkästä terveystietojen saamisesta. Puhutaan lääkärin tekemästä luvanhakijan arvioinnista eli ilmeisesti käytännössä lähes lääkärintodistuksesta.

Jos muutos tehdään ehdotetulla tavalla, syntyyneen käytännön ongelmia. Poliisin pitäisi tietää, mistä arviota pyydetään. Jos arviota ei ole aikaisemmin tehty, kuka sellaisen on velvollinen tekemään? Voiko joku tehdä arvion potilastietojen perusteella kyseistä henkilöä näkemättä, mikä voi tulla kyseeseen esim. hoitosuhteen päättymisen jälkeen? Onko luvanhakijalla suostumuksen antamisen lisäksi jokin velvollisuus osallistua arvion tekemiseen? Kuka vastaa arvion tekemiseen liittyvistä maksuista?

Ongelmien välttämiseksi pykälässä voitaisiin ehkä antaa poliisille mahdollisuus tarvittaessa velvoittaa luvanhakija esittämään lääkärintodistus, jossa hänen soveltuvuuttaan arvioitaisiin, ja sen lisäksi poliisilla olisi tarvittaessa luvanhakijan suostumuksella mahdollisuus hankkia terveystiedot. Terveystietoihin liittyvän yksityisyyden suojan kanssa ei tällöinkään olisi mitään ongelmaa, sillä hakija itse toimittaisi poliisille lääkäriltä saamansa tiedot, jos niin haluaisi. Ellei hakija todistusta toimittaisi tai suostumusta antaisi, ei lupaakaan myönnettäisi. Silti menettely luvan haltijoiden terveystietoja hankittaessa voitaisiin haluttaessa järjestää toisella tavalla.

1.2.1 Vastine

Läketieteellinen arvio

Ehdotetun 45 §:n 1 momentin perusteella hankkimislupa voitaisiin antaa vain luvanhakijalle, joka antaa suostumuksensa siihen, että poliisilla on oikeus saada hänestä sellainen lääketieteellinen arvio, jonka avulla lupaviranomainen voi arvioida hänen sopivuuttaan ampuma-aseen hallussapitoon. Lupaviranomainen pyytäisi lääkäriltä lääkärintodistuksen, jossa se pyytäisi lääkäriä ottamaan kantaa siihen, onko hakijalla sellainen sairaus tai mielenterveyden ongelma, että hän on itselleen tai toiselle vaarallinen. Kannanotto sisältäisi salassa pidettäviä terveystietoja. Lupaviranomainen voisi pyytää arvion tarvittaessa eli ilman, että sen olisi ilmoitettava perusteltua syytä. Tämä olisi tarpeen siksi, että lupaviranomainen ei ole terveydenhuollon ammattilainen ja hänelle ei syntyisi velvollisuutta osoittaa syytä, minkä vuoksi hän arviota pyytäisi. Arvio tehtäisiin lääkärillä käytettävissä olevan materiaalin perusteella. Ampuma-aseasetuksen 43 §:n 2 momenttiin perustuva oikeus vaatia luvanhakijaa itseään toimittamaan häntä itseään koskeva lääkärintodistus jäisi voimaan. Lupaviranomaisella olisi käytettävissään kaksi vaihtoehtoa. Menettely ei siten käytännössä juurikaan eroaisi Varsinais-Suomen poliisilaitoksen esittämästä mallista.

Kyseessä olisi lääketieteellinen arvio, jonka perusteella lupaviranomainen voisi arvioida henkilön sopivuutta ampuma-aseen hallussapitoon. Arvio sisältäisi terveystiedoiksi katsottavia tietoja. Arvio ei kuitenkaan sisältäisi yksityiskohtaisia diagnoositietoja. Diagnoositiedot eivät olisi tarpeen, koska lupaviranomainen ei diagnoosin perusteella kykenisi tekemään sopivuutta koskevaa arviota. Hallitus on päätenyt esittämään menettelyä, jossa pyyntö edellyttäisi luvanhakijan suostumusta. Tällöin luvanhakijalla olisi mahdollisuus estää terveystietojensa siirtäminen terveydenhuollosta aselupaviranomaiselle. PeVL on kuitenkin lausunnossaan todennut, että suostumusedellytyksestä tulee luopua.

Lääketieteellinen arvio pyydetäisiin luvanhakijaa hoitaneelta lääkäriltä. Sellainen lääkäri, jolla ei ole mitään tietoja hakijasta, ei voi arviota esittää. Siten lupaviranomainen ei voisi joissakin lausunnoissa esitetyn tavoin valikoida lausunnonantajiksi suosikkilääkäreitään. Luvanhakijaa suojaisivat myös hallintolain kuulemisvelvoitteet sekä mahdollisuus valittaa päätöksestä hallintotuomioistuimeen.

Ampuma-aselain 45 §:n 1 momenttia koskeva ehdotus koskee luvanhakijaa, poliisilain 35 §:n 3 momentti taas luvanhaltijaa. Poliisilain 35 § koskee myös ampuma-aselain mukaisen hyväksynnän saanutta henkilöä, lupa- ja hyväksyntätyyppejä ei ole katsottu välttämättömäksi luetella säännöksessä. Hyväksyntä ovat asekeräilijähyväksyntä, hyväksyntä asevastaavaksi, ase-elinkeinonharjoittajan vastuuhenkilöhyväksyntä sekä ehdotettu ampuma-asekouluttajahyväksyntä.

Ehdotettu poliisilain 35 § oikeuttaisi poliisia saamaan tiedot viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta yhteisöltä. Lain 36 §:ää koskeva muutosehdotus oikeuttaisi tietojen saamiseen yksityiseltä

yhteisöltä ja henkilöltä. Vastaavasti tämän ampuma-asetlain 45 §:ää koskeva ehdotus on tarkoitettu koskemaan viranomaista, julkista tehtävää hoitavaa yhteisöä sekä yksityistä yhteisöä ja henkilöä. Säännöstä tulisi tarvittaessa tältä osin selventää.

20 vuoden ikäraja käsiaseille

Käsiaseiden osalta alaikärajaksi on ehdotettu 20 vuotta. Hallitus on perustellut käsiaseen luvansaannin korkeampaa alaikärajaa sillä, että yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle ongelmallisiksi osoittautuneiden asetyyppien osalta on luvanhaltijalta edellytettävä erityistä kypsyttä. Lisäksi henkilöiden opiskelu lukioissa ja niissä toisen asteen oppilaitoksissa, joihin sijoitetaan suoraan peruskoulun jälkeen, on pääsääntöisesti päättynyt. Lisäksi 20-vuotiaista asevelvollisista luvanhakijoista on saatavissa lisätietoa ainakin kutsuntojen, usein myös varusmiespalveluksen suorittamisen osalta. 20 vuoden ikärajan on lausunnoissa katsottu aiheuttavan vaikeuksia käsiaseharrastukselle, koska nuoret henkilöt joutuvat pitempään ampumaan valvottuna käyttönä seuran aseella. Muu kuin reserviläisurheilun ampumaharrastus käsiaseilla aloitetaan käytännössä jo alle 18-vuotiaana, joten tilanne ei periaatteessa muuttuisi, jos ikäraja olisi 18 vuotta. Tällöinkin harrastus olisi aloitettava seuran tai toisen henkilön aseella. Käytännössä valvottuna käyttönä tapahtuvan ampumisen määrä vähenisi, jos ikäraja olisi 20 vuotta alempi. Hallitus on kuitenkin katsonut, että lausunnoissa selostetuista ongelmista huolimatta 20 vuotta puoltavia perusteita on pidettävä painavampina. Jo naapurimaissamme on esimerkkejä sekä matalammasta että korkeammasta käsiaseiden alaikärajasta. Esimerkiksi Norjassa alaikäraja on käsiaseiden osalta 21 vuotta ja Ruotsissa 18 vuotta. Sisäasiainministeriön tiedossa ei ole, että kummassakaan harkittaisiin ikärajan muuttamista.

Suomen Ampumaurheiluliitto on esittänyt, että 20 vuoden ikäraajasta voitaisiin tehdä poikkeuksia eräiden sen valmennusryhmiin kuuluvien juniorien osalta niin, että 15 vuotta täyttänyt voisi saada rinnakkaisluvan myös käsiaseeseen. Hallituksen esityksen tavoitteina ovat käsiaseharrastuksen keskittäminen ampumaseuroihin ja pysyväksi osoittautuneen harrastuksen olemassaolo luvan saamisen edellytyksenä. Ampumaurheiluliiton esitys on näiden tavoitteiden kanssa yhdensuuntainen. Toisaalta se poikkeaa siitä hallituksen esityksessä ehdotetusta peruslinjauksesta, että käsiaseen itsenäiseen hallussapitoon oikeuttavan luvan saamiseksi edellytetään erityistä kypsyttä ja siten muita aseita koskevia lupia korkeampaa vähimmäisikää. Harrastaminen olisi mahdollista valvottuna käyttönä. Ehdotus on Suomen Ampumaurheiluliiton esittämässä muodossa ongelmallinen siksi, että se jättäisi liitolle oikeuden ratkaista poikkeuksen piiriin kuuluvan harrastajaryhmän laajuus. Liiton ehdotus sisältää myös alueelliseen valmennusryhmään kuulumisen perusteena poiketa ikärajäsäännöksistä.

Ampumaharrastusfoorummin esittämä alempi ikäraja kertatulitoimisten eli lippaattomien pistoolien ja kertaviritteisten revolverien osalta perustuu

näiden aseiden vähäiseen tulivoimaan. Se on vähäisempi kuin itselataavalla pistoolilla, mutta sisäasiainministeriö pitää tarkoituksenmukaisempana yhtenäistä rajaa kaikille lyhyille käsiaseille, koska kaikki ovat kuitenkin helposti kätkeviä.

Lupamaksujen periminen perustuu valtion maksuperustelakiin. Suoritteet on perittävät kustannuksia vastaavina, eikä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä ole mainittu laissa perusteena poiketa kustannusvastaavuusperiaatteesta.

Ampumakortti-koulutuksen sisällyttäminen suoraan säännöksiin on tarkoituksenmukaista selvittää siinä vaiheessa kun kortti ja sen saamiseen tarvittava koulutus ovat vakiintuneet. Sitä ennen kortin suorittaminen voidaan lupaharkinnassa huomioida harrastusta osoitettaessa.

Lausunnoissa on pyritty esittämään ristiriita 20 vuoden ikärajan ja sotatilanteessa alle 20-vuotiaalle tapahtuvan käsiaseen luovuttamisen välille. On selvää, että sotatilanteessa ampuma-aseita sotilaille luovutettaessa poiketaan muutoinkin ampuma-aselain säännösten periaatteista.

18 vuoden ikäraja muiden aseiden hankkimisluvulle ja 15 vuoden ikäraja rinnakkaisluvulle

Yleistä hankkimisluvan ikärajan nostoa 18 vuoteen on perusteltu sisäasiainministeriön muistiossa. Muutos perustuu asedirektiiviin, mutta ehdotettu järjestely on osin direktiivin vaatimuksia tiukempi. Asedirektiivin muutoksen edellyttämä muutos ampuma-aselakiin esitetään toteutettavaksi siten, että ampuma-aseen hankkimisluvan alaikärajaksi säädetään 18 vuotta, käsiaseiden osalta kuitenkin 20 vuotta. Huoltajien suostumuksella rinnakkaislupa haulikkoon, kivääriin, pienoiskivääriin tai yhdistelmäaseeseen voitaisiin antaa metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista taikka ampumaurheilua ja -harrastusta varten myös 15 vaan ei 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka muuten täyttää luvan saajaa koskevat edellytykset. Rinnakkaislupajärjestelmä mahdollistaa 15 vaan ei 18 vuotta täyttäneiden metsästysharrastuksen, se on selkeä ja korostaa tällaisen henkilön huoltajan tai muun lähipiiriin kuuluvan täysi-ikäisen henkilön vastuuta nuoren metsästäjän tai urheiluampujan ohjauksessa.

Jotta nuoren harrastaminen olisi mahdollista siinäkin tapauksessa, että hänen lähipiirissään ei ole henkilöä, joka harrastaisi metsästystä tai urheiluammuntaa, hallituksen esityksessä esitetään lisättäväksi lakiin peruste hankkimisluvan saamiselle. Hankkimislupa voitaisiin antaa 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, luvanhaltijan huollettavana olevan henkilön hallussa pidettäväksi tarkoitettun haulikon, kiväärin, pienoiskiväärin tai yhdistelmäaseen säilyttämistä ja kuljettamista varten. Luvan hakijaan sovellettaisiin samoja henkilökohtaista sopivuutta koskevia edellytyksiä kuin muihinkin luvanhakijoihin. Hänen

hankkimis- ja hallussapitolupiinsa asetettaisiin ehto, jonka mukaan luvanhaltija ei saisi ampua aseella. Huoltajan hallussapitolupa raukeaisi, kun nuorin rinnakkaisluvanhaltija täyttäisi 19 vuotta. Tällöin lupa-asiat olisi järjesteltävä uudelleen. Niissä tapauksissa, joissa pääluvanhaltijan lupaperusteena olisi ampumaurheilu ja -harrastus tai metsästys, ei tarvitsisi tehdä rinnakkaisluvanhaltijan täysikäiseksi tulon jälkeen mitään muutoksia lupiin. Rinnakkaisluvan voimassaolo jatkuisi normaalisti. Näitä tapauksia olisi oletettavasti hyvin suuri enemmistö.

Lausunnoissa on ehdotettu sääntelyä, jossa tehtäisiin ainoastaan direktiivin edellyttämä muutos eli mahdollistettaisiin aseiden lahjoittaminen 15-17 -vuotiaalle hankkimisluvan haltijalle. Tällainen menettely johtaisi sääntelyn laajaan kiertämiseen pimeää rahaa liikuttamalla. Järjestelmä ei edes juurikaan olisi ehdotettua rinnakkaislupajärjestelmää yksinkertaisempi. Lahjoittajan olisi ensin haettava aseeseen hankkimislupa ja lahjoitettava ase 15-17-vuotiaalle, jolla hänelläkin olisi oltava hankkimislupa. Lahjoittajalla tulisi lisäksi olla hankkimisluvan saamiseksi olemassa hyväksyttävä käyttötarkoitus ampuma-aseen hankkimiseen. Lahjoittaminen ei tällainen peruste olisi eikä tällaista perustetta ampuma-aselain 43 §:ään tulisi lisätä. Rinnakkaisluvan hinta on hankkimisluvan hintaa halvempi, joten ensi vaiheessa lahjoitusjärjestelmä olisi hallituksen esityksen järjestelmää kalliimpi. Lahjoitusjärjestelmä olisi yksinkertaisempi niin, että huollettavan täytettyä 18 vuotta jäisi rinnakkaisluvan muuttaminen hankkimis- ja hallussapitoluvaksi pois. Tällöin lahjoitusjärjestelmä muuttuisi rinnakkaisluvan hinnan verran edullisemmaksi. Lausunnoissa esitetyn lahjoitusjärjestelmän haitat ovat kuitenkin edellä selostetuilla tavoin siinä määrin suuret, että järjestelmää ei ole syytä ottaa käyttöön.

Alle 15-vuotiaiden ampumaharrastajien tai metsästäjien asemaan hallituksen esityksellä ei olisi vaikutusta.

Yhdistyksen jäsenyys

Ampuma-aseen, aseluvan, ampumaseuran, ampumaradan ja harrastamisen keskinäiseen yhteyteen on otettu jo kantaa vastineen ensimmäisen osan kohdassa 1.9. Seuraavassa on vielä lisäkannanottoja. Nykytilanne, jossa ns. villi harrastaminen käsiaseella on luvansaannin peruste, on aseturvallisuuden kannalta ongelmallinen. Hallituksen esityksen valmistelun lähtökohtana on ollut tähän nähden hyväksyttävä perusoikeusrajoitus.

Järjestäytynyt urheilutoiminta on keskittynyt urheiluseuroihin lähes kaikilla urheilun aloilla, niin myös ampumaurheilussa. Koska näin on, ampumaurheilun harrastaminen edellyttää harrastamista seurassa. Koska ampumaradat ovat käytännössä ampumaseurojen (mukaan luettuna reserviläisyhdistykset ja metsästysseurat) hallinnoimia, ei sellainenkaan ampumaurheilulajin aktiivinen harrastaminen, jota ei määritellä ampumaurheiluksi, ole käytännössä yleensä mahdollista yhdistysten ulkopuolella. Lausunnoissa viitattu yhdistysten mahdollisuus valita jäseniään on ensisijaisesti jo tosiasiallinen harrastamisen este. Ampuma-

aseluvan antaminen mahdollistaa harrastamisen vain, jos harrastusmahdollisuudet muutoin ovat olemassa. Yhdistysten ulkopuolella tapahtuvan ampumaharrastuksen lajinomaisuuden ja olemassaolon todentamiseen liittyy isoja ongelmia. Lupaviranomaisen pitäisi käytännössä kyetä osoittamaan, että ampumapaikalla ei voi harrastaa lajinomaista ammuntaa ja että esimerkiksi perusteettomalla aktiivisuustodistuksella osoitettu harrastus ei ole väitetyllä tavalla aktiivista. Riski siitä, että joukkomurhaa koulussa suunnitteleva henkilö kykenee käyttämään järjestelmää väärin, on selkeästi olemassa. Ampuma-aseiden hankintaa ja hallussapitoa valvotaan yleisesti niiden väärinkäytöstä aiheutuvien riskien vuoksi. Ampumaratojen ulkopuolella tapahtuvaan harrastamiseen voi katsoa liittyvän radalla harrastamiseen verrattuna suurempia turvallisuus- ja ympäristöriskejä. PeVL on lausunnossaan katsonut, että seuraan kuulumista ei voi asettaa luvansaannin edellytykseksi. PeVL on pitänyt mahdollisena, että harrastuksen olemassaolo ja jatkuminen osoitettaisiin ampumaseuran tai muun yhdistyksen 4 §:ssä tarkoitetun yhdistyksen ampuma-asekouluttajan antamalla todistuksella. Sisäasiainministeriön poliisiosasto katsoo, että uusilta luvanhakijoilta tulisi edellyttää ampuma-asekouluttajan antamaa todistusta harrastuksensa olemassaolosta ja sen jatkumisesta.

Ampuma-aselain 88 §:ssä on valvottua käyttöä koskeva säännös. Sen mukaan henkilö, jolla ei ole aseiden hallussapitoon oikeuttavaa lupaa, voi 18 vuotta täyttäneen luvanhaltijan välittömässä valvonnassa ampua aseella. Satunnainen tauluun ammunta tai vähäinen virkistysammunta olisi siis jatkossakin mahdollista käsiaseella esimerkiksi kaupallisella ampumaradalla, seuran aseella seuran radalla tai yksityisen luvanhaltijan aseella muuallakin. Hallituksen kanta on kuitenkin, että käsiaseiden hankkimisluvan perusteeksi tällaisesta vähäisestä ampumisesta ei ole.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tehtävänä on antaa sotilaallista koulutusta, joka vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain mukaan tapahtuu puolustusvoimien aseilla. Kun koulutus tapahtuu puolustusvoimien aseilla eikä se ole ampumaurheilulajin kouluttamista, ei hallituksen esityksellä ole vaikutusta Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimintaan. Yhdistyksen ampuma-asekouluttaja olisi henkilö, joka antaisi todistuksen harrastuksen aktiivisuudesta. Ampumiseen kouluttamista hallituksen esityksessä ei millään tavoin monopolisoida yhdistysten ampuma-asekouluttajille. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämälle kurssille osallistuminen, jos siellä ammutaan käsiaseella, voidaan katsoa ampumaurheilua koskevaksi harjoitteluksi.

Yhdistysten toiminta

Ehdotettu kahden vuoden harrastamedellytys ennen oman käsiaseluvan saamista aiheuttaisi seuroihin tarpeen muuttaa toimintaansa. Ensinnäkin niille tulisi tarve hankkia yhteisön luville enemmän käsiaseita kuin tähän asti. Lisäksi niiden tulisi esittää ampuma-asekouluttajia, joilla olisi oikeus antaa aktiivisuustodistuksia.

Hallituksen esityksessä ei ole rajattu yhdistyksen ampuma-asekouluttajahyväksyntien määrää. Siten yhdistykset voisivat hakea niitä tarkoituksenmukaisen määrän. Seuroihin olisi luotava järjestelmä, jolla ampuma-asekouluttaja tai he yhdessä voisivat seurata käsiaseampujien harrastuksen aktiivisuutta. Seuralle hankittavien ampuma-aseiden hankkimisesta aiheutuisi kustannuksia. Seurojen olisi mietittävä, miten käsiaseiden hankinta ja sen rahoitus järjestettäisiin yhdessä käsiaseharrastusta aloittavan harrastajan kanssa.

Hallituksen esityksessä ehdotetut säännökset eivät estäisi uusien lajien tuomista maahan. Yhdistys voisi ottaa uuden lajin valikoimiinsa, kuten tähänkin asti.

Ampuma-asekouluttajan todistus

Yhdistyksen ampuma-asekouluttaja antaisi todistuksen harrastuksen aktiivisuudesta. Kouluttaja ei antaisi lausuntoa henkilön sopivuudesta yleensä eikä tekisi minkäänlaista ratkaisua asiassa. Hän ainoastaan lausunnossaan todistaisi objektiivisten tosiseikkojen olemassaolosta eli tapahtuneista harrastuskerroista. Vastaavanlainen todistamismenettely on käytössä ampuma-aseasioissa nykyisinkin. Harrastuksen olemassaolo todistetaan luotettavien henkilöiden antamalla todistuksella. Myös ajokorttia uudistettaessa on käytössä vastaava menettely ajotaidon ylläpidon osoittamisessa. Todistuksen antamisessa ei olisi kysymys perustuslain 124 §:ssä tarkoitetusta julkisen vallan käytön siirtämisestä yksityiselle. Todistuksen antamiseen oikeutettujen henkilöiden nimeäminen on tarpeen järjestelmän luotettavuuden ja toimivuuden turvaamiseksi. Väärinkäytösten tapahtuessa niihin voidaan tehokkaasti puuttua viime kädessä peruuttamalla oikeus antaa todistuksia. Lisäksi kouluttajat voidaan kouluttaa ja ohjeistaa todistusten antamiseen. Yhdistyksen hallituksella ei ole välttämättä suoraa yhteyttä jäsenten harrastamisen seuraamiseen. Sinänsä estettä ei ole sille, että yhdistys hakee hallituksensa jäsenille ampuma-asekouluttajahyväksynnät.

Suomussalmen Urheiluampujien kuvaamassa tilanteessa, jossa henkilö harrastaa jotain tiettyä lajia toisessa seurassa, voidaan harrastuksen aktiivisuuden seuranta järjestää jollakin erikseen ohjeistettavalla tavalla. Tämän tyyppisiä käytännön asioita on tarkoitus sisällyttää ampuma-asekouluttajalle annettavaan koulutukseen. Vastaava tilanne syntyisi, kun henkilö harjoittelisi seurassakin harrastettavaa lajia muualla kuin seuran käytössä olevalla radalla. Ehdotettu säännös ei estäisi tällaisia järjestelyjä.

Kahden vuoden harrastusvaatimus

Kahden vuoden harrastuneisuusedellytys on kansainvälisesti verrattuna pitkä. Kahden vuoden aika sisältää kaksi ampumakautta, joka osoittaa henkilön harrastukselta jo selvää jatkuvuutta. Lausunnoissa ehdotettu kuuden kuukauden aika sisältäisi vain yhden ampumakauden ja kerran kuukaudessa tapahtuvana harjoitteluna vain 6 harjoituskertaa. Tätä ei

voitaisi pitää riittävänä osoituksena aktiivisesta harrastamisesta. Kahden vuoden harrastusaikaa on perusteltu osaltaan myös sillä, että tässä ajassa henkilö kasvaa sisään myös harrastusyhteisöön. Aktiivisuusvaatimus eli keskimäärin kerran kuukaudessa tapahtuvan harjoittelun edellyttäminen ei ole määrältään kohtuuton. Se päinvastoin on niin alhainen, että harrastusmäärien lasku matkojen, työesteen, sairauden tai muun vastaavan syyn johdosta ei useinkaan putoa rajan alle. Lisäksi vaatimuksessa on huomioitu se, että harrastus ei ole olosuhteiden puolesta välttämättä mahdollista ympärivuotisesti. Ilma-aseharrastus sallittaisiin ampuma-asetuksen muuttamista koskevan asetuksen luonnoksen mukaan osin korvaavaksi harrastukseksi, mutta sitä ei edellytettäisi silloinkaan kun olosuhteet estävät ruutiaseharrastuksen.

Kahden vuoden harrastamista edellytyksenä oman aseensa hankkimisluvan saamiseen on arvosteltu sillä perusteella, että ampumaradoilla kävisi entistä enemmän ampumassa henkilöitä, joiden taustoja poliisi ei ole tarkastanut. Kuitenkin voimassaolevankin ampuma-asetuksen mukaan henkilön on osoitettava harrastavansa ammuntaa ennen luvan saamista. Siltä osin kuin tällaiset henkilöt käyvät ampumaradalla, ei tilanne muutu henkilömäärien osalta. Ampumakertoja tulee lisää, mutta aseensa väärinkäytön riskin kannalta henkilömäärä lienee merkittävästi olennaisempi tekijä. Siltä osin kuin alkuvaiheen ammunta siirtyy hiekkakupilta radoille, henkilömäärä saattaa lisääntyä. Toisaalta tällaiset virkistysammuntaluontoiset harrastajat pudonnevat kokonaan pois. Lausunnoissa on myös pidetty kohtuuttomana sitä, että kahden vuoden harrastamisen jälkeen ei välttämättä saakaan lupaa. Tilanne voidaan katsoa kohtuuttomaksi, jos harrastamisen tarkoituksena nähdään käsiaseen hankkiminen. Sisäasiainministeriön poliisiosaston käsityksen mukaan harrastamisen tarkoitus on itse harrastaminen, eikä se mene millään tavalla ”hukkaan”, jos hankkimislupa jäisi saamatta. Harrastus voisi sitä paitsi jatkuu edelleen valvottuna käyttönä.

Hallituksen esityksessä ehdotettu järjestelmä ei edellyttäisi, että harjoittelu tapahtuisi vain seuran omalla radalla, harjoittelu voisi olla aivan hyvin mahdollista muuallakin.

Lausunnoissa on esitetty, että kahden vuoden harrastuneisuusvaatimus tulisi ainakin rajoittaa vain ensimmäisen käsiaseen hankintaan. Kun asetusluonnoksessa on sisällytetty kaikki käsiaseella tapahtuva harrastaminen hyväksyttävän harrastuneisuuden piiriin, seuraa siitä, että laissa määritelty aktiivisuusvaatimus voi täyttyä aiemmin hankitulla omalla aseella.

Mikäli harrastusaikaa lyhennettäisiin kahdesta vuodesta, tulisi aktiivisuusvaatimukseen sisältyvää harrastuskertojen tiheyttä olennaisesti lisätä.

Palvelustietojen selvittäminen ja varusmiespalvelus

Varusmiespalveluksen suorittaminen tulee huomioiduksi myönteisenä seikkana lupaprosessissa, edellytetäänhan asevelvolliselta luvanhakijalta,

että tämä selvittää palvelustilanteensa. Lisäksi lupaviranomainen saa puolustusvoimilta tietoja palveluksen suorittamisesta. Pääesikunnan lausunnossaan viittaaman palveluksen siirto -termin osalta todetaan, että aselupaviranomaiselle on olennaista myös tieto siitä, että palvelus on siirtynyt esimerkiksi opiskelun vuoksi. Tiedolla ei ole negatiivista vaikutusta sopivuusarviointiin, mutta varusmiespalveluksen suorittamisen huomioiminen sopivuusarvioinnissa myönteisenä seikkana jää pois. Asevelvollisuuslain 10 §:n 2 momentin mukaisissa tilanteissa (palveluskelpoisuuden tilapäinen puuttuminen) tiedolla on luonnollisesti negatiivinen vaikutus. Alle 45 päivää palvelleiden naisten osalta tiedonantovelvollisuuden osalta olisi pääesikunnan lausunnossa kuvattu puute.

Aselupatiedot ovat ampuma-aselain 113 §:n mukaan salassa pidettäviä.

Varusmiespalvelusta ei kuitenkaan tulisi automaattisesti katsoa osaksi aktiivista harrastusta. Palveluksen aikana ei juurikaan ammuta käsiaseilla. Mikäli palveluksen aikana henkilö harrastaa ammuntaa käsiaseella palveluspaikassa tai lomillaan, se huomioitaisiin.

Riistanhoitoyhdistyksen todistus

Metsästäjien mukaan yksi tärkeimpiä riistanhoitotoimenpiteitä on pienpetojen metsästys. Tätä ohjaavat riistanyhdistykset, jotka pitävät tilastoja pyynneistä ja järjestävät kilpailuja. Näillä siis on yleisesti ottaen paras tieto pienpetopyynnistä ja pyytäjistä. Riistanhoitoyhdistyksillä on viranomaistehtäviä, joissa niille on asetettu merkittävää vastuuta. Käytännössä riistanhoitoyhdistysten johtoelimien jäsenet valittu ympäri sen toimialuetta, joten yhdistysten tiedonsaantimahdollisuudet ovat hyvät. Yhdistysten jäsenmäärä on keskimäärin 1 000, joten niillä on yhteys alueensa loukku- ja luolapyyntiin. Koska käsiaselupia metsästysperusteella on annettu vuodessa alle 1 500, ei todistusrasite 298:aa riistanhoitoyhdistystä kohden ole merkittävä. Metsästyskortin lunastaneista vain hyvin vähäinen osa on loukku- tai luolapyyntäjiä, joten kortin lunastamisen näyttöarvo tässä suhteessa on vähäinen.

Kun lausuntojen antamiseen on käytettävissä taho, jolla on viranomaistehtäviä, on sen käyttäminen tarkoituksenmukaista. Metsästysseurat eivät ole viranomaisia, joten niillä ei ole kokemusta tämältyypisistä tehtävälalasta. Metsästysseuroista iso osa on vain hirvenmetsästysseuroja, jotka eivät toimi aktiivisesti, eikä kaikissa metsästysseuroissa ole järjestäytynyttä hallintoa. Siten metsästysseuroilta saatavien todistusten luotettavuus on lähtökohtaisesti merkittävästi riistanhoitoyhdistyksen lausuntoa heikompi. Kun metsästysperusteella käsiaselupaa haettaessa ei edellytetä kahden vuoden aktiivista edeltävää harrastusta, on harrastustodistuksen luotettavuudelle asetettava korkeat vaatimukset. Lupaviranomaisilta saatujen tietojen mukaan metsästysseurojen todistusten luotettavuus on ollut joissakin tapauksissa huono. Sama tilanne on kahden luotettavan henkilön antamilla todistuksilla. Hallituksen esityksessä ei ehdoteta säädettäväksi,

että todistuksen voisi antaa vain kotikunnan alueella toimiva riistanhoitoyhdistys. Sen voisi antaa myös pyyntipaikan alueen yhdistys.

Ampumaseurojen viranomaisvalvonta

Ampumaseuran ampuma-asekouluttajan todistuksen asettaminen aseluvansaamisen edellytykseksi ei tarkoittaisi sitä, että lupaviranomaiset ryhtyisivät valvomaan seurojen toimintaa. Yhteistyö rajoittuisi käytännössä kouluttajien kouluttamiseen ja hyväksymiseen sekä näiden antamien todistusten vastaanottamiseen. Minkäänlaista Troijan hevosta menettelystä ei voisi syntyä.

Virkamiehet

Hallituksen esityksessä on lähdetty siitä, että virkamiehet ovat samassa asemassa kuin muutkin kansalaiset. Valtio on vastuussa ampuma-aseen kantamiseen velvoitettujen virkamiesten aseiden käytön kouluttamisesta ja harjoittamisesta. Ampuma-aselain 17 §:n 1 momentin 3-kohdan mukaan tällainen virkamies on oikeutettu hankkimaan virka-aseeseensa patruunoita. Harjoittelu omin patruunoin vapaa-ajalla on siis mahdollista, mikäli virasto sallii virka-aseen hallussapidon vapaa-ajalla. Virkamies ei kuitenkaan olisi ampumaharrastuksen osalta sillä tavoin erityisasemassa, että hän voisi virkansa perusteella hankkia käsiaseen ilman kahden vuoden edeltävää aktiivista harrastamista. Virka-aseella tapahtuva harjoittelu voitaisiin kuitenkin lukea hänen edukseen harrastuksen aktiivisuutta arvioitaessa. Tarvittaessa voitaisiin 45 §:ään lisätä, että harrastuksen olemassaolon voisi osoittaa yhdistyksen ampuma-asekouluttajan antaman todistuksen lisäksi myös työnantajana toimivan viraston antamalla todistuksella. Virkamiehen viranhoidon ja ampumaharrastuksen erottamisella lupaperusteena ei ole mitään tekemistä eri toimijoiden luotettavuuden kanssa. Hallituksen esityksen ampumaharrastusta koskevat lisärajoitukset koskisivat vain käsiaseita.

Ensimmäinen lupa ja myöhemmät luvat

Lausunnoissa on painotettu ensimmäisen luvan antamiseen liittyvän harkinnan keskeisyyttä. Kuten voimassaoleva laki myös hallituksen esitys lähtee siitä, että kaikkien lupien lupaharkinta tehdään itsenäisesti ja täysimääräisesti. Ampuma-aseen soveltuvuus käyttötarkoitukseen ja harrastuksen olemassaolo on joka tapauksessa selvitettävä aina. Henkilön sopivuuden osalta tilanne on se, että lupaviranomainen voi tehdä henkilön sopivuuden arvioinnin käytännössä vain luvan antamishetken tilanteen mukaan. Edes lääkärinlausunnon perusteella ei voi tehdä ennustetta henkilön sopivuudesta tulevaisuudessa. Näiden syiden vuoksi lupaharkinnassa ei voi lähteä siitä, että kerran tehty sopivuusarvio ja rikkeetön historia ensimmäisen aseiden hallussapidon aikana olisivat peruste jättää sopivuusarvio myöhempien lupien osalta tekemättä. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpidon ja lupaviranomaisen toiminnan hyötysuhteen kannalta on tarpeen suunnata resurssien käyttöä lupaharkinnassa ja painottaa ensimmäisen luvan hakijan sopivuuden selvittämistä. Tämä voidaan tehdä voimassaolevan ja esitetyn lainsäädännön puitteissa, kuten on ohjeistuksella tehtykin.

Asetyyppien kieltäminen

Kauhajoen tutkintalautakunta on esittänyt, että sellaiset käsiaseet, joilla on mahdollista ampua useita laukauksia lyhyen ajan sisällä, kielletäisiin. Hallituksen esityksen linjauksena on se, että asetyyppejä tai asemalleja ei kielletäisi vaan harrastusta säänneltäisiin nykyistä yksityiskohtaisemmin. Kauhajoen tutkijalautakunnan esitys tarkoittaisi lähes kaikkien käsiaseiden kieltämistä.

Harrastuksen muodot

Hallituksen esityksessä on aktiivisen harrastuksen piiriin otettu kilpailemisen ja harjoittelemisen lisäksi sellaiset toiminnot, jotka välittömästi harrastamiseen sitä suoraan tukevana toimintoina. Yhdistyksen toimihenkilönä toimiminen ei ole suoraan yhteydessä kilpailemiseen tai harjoitteluun, vaan tukee näitä välillisesti. Yhdistyksen toimihenkilönä toimiminen on lisäksi jatkuvaa toimintaa, jossa aktiivisuutta on hankala määritellä. Näiden syiden vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista sisällyttää toimihenkilönä toimimista aktiivisen harrastamisen muodoksi.

Metsästys

Suomen Metsästäjäliiton lausuntoon viitaten sisäasiainministeriö toteaa, että metsästysperusteella lupaa hankittaessa ei esitetä seuraankuulumisvelvollisuutta eikä myöskään haettaessa lupaa ampumaurheilu ja -harrastus -perusteella kivääriin, haulikkoon tai muuhun ns. pitkään aseeseen.

1.3 45 b § Yhteisön ja säätiön aseesta

Asevastaavan hyväksyy ja hyväksynnän peruuttaa yhteisön tai säätiön kotipaikan poliisilaitos. Poliisilaitos voi vaatia, että asevastaavia on useampia kuin yksi, jos se yhteisön tai säätiön toiminta huomioon ottaen on tarpeen. Asevastaavaksi voidaan hyväksyä sellainen 18 vuotta täyttänyt henkilö, jota terveydentilansa, käyttäytymisensä ja perehtyneisyytensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallussaan ampuma-aseita ja aseiden osia. Jos asevastaava huolehtii yhteisön 6 §:n 2 momentin 4–7 kohdassa tarkoitetuista ampuma-aseista, asevastaavaksi voidaan hyväksyä vain 20 vuotta täyttänyt henkilö. Asevastaavaksi hyväksymistä koskevan hakemuksen käsittelyn edellytyksenä olevan soveltuvuustestin suorittamisesta on voimassa, mitä 45 c §:ssä ja sen nojalla säädetään.

Asealan elinkeinonharjoittajat, Aselaki-info

Ongelmat:

Henkilö, jolla on lain edessä täysi-ikäisen velvollisuudet, on jälleen tässäkin esityksen kohdassa vailla samoja oikeuksia kuin 20-vuotias. Pelkkä asetyyppi ei ole riittävä peruste yhdenvertaisuusperiaatteesta poikkeamiselle. (Perustuslaki 2 luku 6 § 2 momentti)?

Koska ampuma-asevastaavan toimessa kyse on julkisen vallan käytöstä, on valtiovallan asiana huolehtia siitä, että paikkakunnalla on tarvittava määrä ampuma-asevastaavia.

1.3.1 Vastine

Koska ehdotuksessa on lähdetty siitä, että alle 20-vuotias ei voisi saada käsiaseen hankkimiseen oikeuttavaa lupaa, ehdotetaan yhteisön asevastaavaa koskevaa säännöstä muutettavaksi tämän periaatteen mukaiseksi.

1.4 45 c § Soveltuvuustesti

Hankkimislupaa koskevan hakemuksen käsittelyn edellytyksenä on, että luvanhakija suorittaa lupaviranomaisen järjestämän hänen henkilökohtaista sopivuuttaan ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon selvittävän soveltuvuustestin. Testin tulosta ei voida käyttää kielteisen lupapäätöksen perusteena. Testin tulosta saadaan käyttää vain luvanhakijan henkilökohtaista sopivuutta koskevassa arvioinnissa.

Sen lisäksi, mitä testin salassapidosta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 29 kohdassa, muulla asianosaisella kuin testin suorittajalla ei ole oikeutta saada tietoja testistä. Testin suorittaneella on tarkastusoikeus vain testin tulokseen. Tulosta koskeva tieto on hävitettävä, kun hakemukseen, johon testin suorittaminen liittyy, annettu päätös on lainvoimainen.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin testin sisällöstä sekä soveltuvuustestin suorittamisvelvollisuutta koskevista poikkeuksista tapauksissa, joissa testin suorittaminen ei ole tarpeen aiemmasta testistä kuluneen lyhyen ajan vuoksi tai joissa luvanhakijan henkilökohtainen soveltuvuus on muulla tavoin tullut luotettavasti selvitettyksi.

Asealan elinkeinonharjoittajat, Aselaki-info, Asekauppiainien Liitto ry

Henkilö, jolla on jo ollut yksi tai useampia hallussapitolupia ja rikkeetön historia, on osoittanut käytännössä olevansa sopiva ampuma-aseen hallussapitoon. Soveltuvuustesti on tällaisen henkilön kohdalla täysin tarpeeton, viranomaisia turhaan kuormittava ja hallussapitoluvan kustannuksia tarpeettomasti korottava.

Ottaen huomioon, että 2 §:n muotoilu pitää sisällään mm. ilma-aseet ja 3 § muotoilu pitää sisällään määrättömän määrän tällä hetkellä lupavapaita ilma-aseiden äänenvaimentimia, tulee soveltuvuustestien järjestäminen olemaan viranomaiselle ylitsepääsemätön tehtävä.

Jaakko Vottonen

Soveltuvuustesti voi olla ihan hyvä lisätesti. Kuitenkin on paljon tärkeämpää järjestää turvallisen aseiden käsittelykurssi silloin kun henkilö hakee ensimmäistä asetta.

Turvallinen aseiden käsittelykurssi tulisi suorittaa myös silloin kun henkilö hakee 6. §:ssä kohdan 4 – 7 ja 12 kohtaan kuuluvalla ja itselataava kertatuli (TT3) kiväärille hankkimislupaa. Kurssi olisi

maksullinen ja sen järjestäisi Maanpuolustuskoulutusyhdistykseen kuuluvat reserviläisjärjestöt. Kurseilla voitaisiin käyttää puolustusvoimien taisteluvälinemateriaalia. Kurssin pituus olisi muutamia päiviä. Kurssiohjelman laatisivat Sisäministeriö, Puolustusministeriö ja reserviläisjärjestöt yhdessä. Kurssille osallistuminen ei edellyttäisi mihinkään seuraan kuulumista. Vain kurssin hyväksytyksi suorittanut saisi hankkia edellä mainittuja ampuma-aseita. Suuri riski on tällä hetkellä se, että henkilöt eivät osaa käyttää hankkimiaan monimutkaisia aseita.

Henkilön, joka harrastaa aktiivisesti kilpa-ammuntaa tulisi saada vaihtaa loppuun ampumansa ase kaliperiltaan ja toimintatavaltaan samanlaiseen uuteen ampuma-aseeseen ilmoitusmenettelyllä, eikä raskaalla hankintalupamenettelyllä.

Janne Pohjoispää

Tässä pykälässä mainittu soveltuvuustesti on sellaisen luvanhakijan kohdalla, jolla on jo aikaisempia aselupia ja rikkeetön tausta, tarpeeton. Luvanhakija on tällöin käytännössä osoittanut soveltuvuutensa.

Kaarlo Tuori

Ampuma-aselain 45 c §:ssä ehdotetaan säädettäväksi hankkimisluvan hakijan soveltuvuustestistä. Pykälän 1 momentin mukaan testin tulosta ei voitaisi käyttää kielteisen lupapäätöksen perusteena. Jos näin olisi, voi kysyä, miksi testi tehdään. Säännösehdotus on lisäksi ristiriidassa momentin 3 virkkeen säännöksen kanssa, jossa edellytetään testiä käytettäväksi vain luvanhakijan henkilökohtaista sopivuutta arvioitaessa. Pykälän 2 momentin mukaan muulla asianosaisella kuin testin suorittajalla ei ole oikeutta saada tietoja testistä. Asianosaiskäsitettä käytetään erikoisella tavalla: testin suorittanut viranomaisen ei ole asiassa asianosainen. Lisäksi voidaan kysyä, onko perusteltua syytä rajoittaa esitetyllä tavalla asianosaisen julkisuuslakiin perustuvaa tiedon saantioikeutta. Sen sijaan olisi harkittava yleistä, myös muita viranomaisia koskevaa luovutuskieltoa. Nyt ehdotetussa 1 momentissa ainoastaan kielletään testin tuloksen käyttäminen muuhun tarkoitukseen kuin luvanhakijan henkilökohtaisen sopivuuden arviointiin.

Lapin poliisilaitos

1. Ampuma-aselain 45 c §:ssä esitetään erityisen soveltuvuustestin tekemistä ampuma-aseluvan hakijalle. Testin käyttöönotto lupahakemuksen jättämisen yhteydessä tulisi rankasti kuormittamaan poliisilaitosten lupapalvelua, joka tunnetusti toimii jo nyt useilla poliisiasemilla suorituskykynsä rajoilla. Soveltuvuustestin tekeminen olisi perusteltua ensimmäisen aseluvan hakijoille ja käsiaseeluvan hakijoille, mutta ei välttämättä läheskään kaikille aselupahakemuksen jättäjille, mikä rajaus tulisi säätää jo lakitekstissä, eikä jättää kokonaan valtioneuvoston asetuksella rajattavaksi, kuten hallitus esittää.

Ehdotukseni Ampuma-aselain 45 c §:n ensimmäiseksi lauseeksi kuuluu:

”Hakijan ensimmäistä hankkimislupaa ja 6 §:n 2 momentin 5 tai 7 kohdassa tarkoitettua ampuma-aseen hankkimislupaa koskevan hakemuksen käsittelyn edellytyksenä on, että...”

Oikeusministeriö

Lakiehdotuksen 45 c §:ssä säädetään luvanhakijan velvollisuudesta suorittaa henkilökohtaista sopivuutta selvittävä testi. Lainsäädännössä asetettu velvollisuus osallistua soveltuvuuskokeeseen on sinänsä merkityksellinen perustuslain 7 §:ssä turvatun henkilökohtaisen vapauden kannalta (ks. esim. PeVL 9/2007 vp). Nyt käsillä olevassa sääntely-yhteydessä soveltuvuuskokeeseen

osallistumisvelvollisuutta on pidettävä perusteltuna, eikä sääntely sinänsä muodostune ongelmalliseksi perustuslain kannalta.

Oikeusministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että ehdotetun säännöksen mukaan testin tulosta ei voida käyttää kielteisen lupapäätöksen perusteena. Säännöksen kirjoitusasun perusteella jää näin ollen epäselväksi, onko testien tekeminen lainkaan välttämätöntä. Säännöksen perustelujen mukaan testin tulos olisi pohjana mahdollisille soveltuvuuden jatkoarvioinneille tms. Testin tulos ei siis voi olla ainoa peruste kielteiselle lupapäätökselle. Säännöksen sanamuotoa tulisi oikeusministeriön käsityksen mukaan tarkastaa tätä tarkoitusta vastaavaksi.

Poliisiammattikorkeakoulu

Poliisiammattikorkeakoulu käyttää poliisialan opiskelijavalinnoissa henkilön soveltuvuutta mittavia testejä, mistä syystä Poliisiammattikorkeakoulu on kiinnittänyt huomiota lakiesityksen 45 c §:ssä tarkoitettuun soveltuvuustestiin. Lakiesityksen mukaan testitulosta ei kuitenkaan voitaisi käyttää kielteisen lupapäätöksen perusteena, vaan sen perusteella luvanhakijasta pyydetäisiin lääkärinlausunto hakijan soveltuvuudesta tai suoritettaisiin tarkempi haastattelu. Koska lakiesityksen tarkoituksena on aseturvallisuuden lisääminen, soveltuvuustestin luotettavuuteen ja jatkuvaan kehittämiseen pitäisi kiinnittää huomiota. Poliisiammattikorkeakoulun käsityksen mukaan lakiesityksen 45 c §:n 2 momentissa oleva säännös testituloksen hävittämisvelvollisuudesta on kirjoitettu liian ehdottomaan muotoon. Poliisiammattikorkeakoulu katsoo, että ainoastaan soveltuvuustestiin osallistuneen luvanhakijan yksilöivät henkilötiedot tulee hävittää, mutta muuten poliisi lupaviranomaisena tulisi pikemmin velvoittaa keräämään tietoja testituloksista käytettäväksi soveltuvuustestin kehittämisessä.

Lisäksi Poliisiammattikorkeakoulu on kiinnittänyt huomiota lakiesityksen 45 c §:n 2 momentissa olevaan viittaukseen viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 29 kohtaan, jonka mukaan henkilölle suoritettu psykologinen testi tai soveltuvuuskoee tai sen tuloksesta on salassa pidettävä. Lakiesityksessä mukaan luvanhakijalla on oikeus saada tietoonsa vain oma testituloksensa. Soveltuvuustestin salassapito perustuu viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 22 kohtaan, jonka mukaan salassa pidettäviä ovat asiakirjat, jotka sisältävät tietoja pääsy- tai muusta kokeesta tai testistä, jos tiedon antaminen vaarantaisi kokeen tai testin tarkoituksen toteuttamisen tai testin käyttämisen vastaisuudesta. Mikäli soveltuvuustesti halutaan pitää salaisena, lakiesityksen 45 c §:n 3 momentista tulisi poistaa säädös testin sisällön tarkemmasta määrittelystä valtioneuvoston asetuksella. Muutenkaan ei vaikuta perustellulta, että soveltuvuustestin sisältöä säädeltäisiin valtioneuvoston asetuksella, koska soveltuvuustestiä tulisi voida kehittää ilman säädösmuutoksia.

Poliisihallitus

Soveltuvuustestien suorittamista varten on poliisilaitoksissa rakennettava turvallinen ympäristö, jossa testi voidaan valvotusti suorittaa. Poliisilaitoksille (pääpoliisiasemille ja poliisilaitoksille) on hankittava ja asennettava yhteensä noin 150 kannettavaa tietokonetta ja tulostinta sekä järjestettävä asianmukaiset tilat ja testin valvonta ampuma-aseluvanhakijan soveltuvuustestin suorittamista varten. Näiden järjestelyjen tekemiseen ennen testin käyttöönottoa voidaan arvioida menevän aikaa noin kuusi kuukautta. Ampuma-aselain muutoksien lopullisen sisällön ollessa vahvistamatta ei tässä vaiheessa ole tarkoituksenmukaista ennakoita valmistautua näiden hankintojen tekemiseen ja tilojen järjestämiseen. Poliisihallitus esittää, että ampuma-aselain voimaantuloa siirrettäisiin soveltuvuustestin käyttöön ottamisen osalta, jotta edellä mainitut hankinnat ja käytännön toimenpiteet poliisilaitoksissa voidaan ennen säännöksen voimaantuloa suorittaa. Soveltuvuustestin ottaminen ampuma-aselain muutokseen johtuu kansallisista tarpeista eikä sisälly asedirektiivin muuttamisesta annettuun direktiiviin, joten tältä osin direktiivin kansallinen voimaansaattaminen ei myöskään viivästyisi.

Pääesikunta

Testi on tarkoitus kehittää puolustusvoimien asevelvollisten testaukseen käyttämästä ns. P2-testistä. Soveltuvuustestaus perustuu asevelvollisuuslain palveluskelpoisuutta koskevaan 9 §:ään ja koulutusvalintoja koskevaan 38 §:ään. Testi olisi puolustusvoimissa joka tapauksessa kehitetty osana väkivaltaisen käyttäytymisen ehkäisemisen ohjelmaa.

Aselupaharkinnan osalta testin tulosta ei voida käyttää kielteisen lupapäätöksen perusteluna, mutta testin perusteella hakijalta voidaan pyytää lisäselvitystä terveydentilasta, kuten lääkärintodistus (HE, s. 27) Tärkeää on, että testin suorittaneella on tarkastusoikeus ainoastaan testin tulokseen, jotta testin tai sen kehittämisen perustana olleiden muiden testien käytettävyyttä jatkossa ei vaaranneta.

Mikäli testin tulkintaprofiilin salassapito ei vaarannu, voidaan testin tulkintaprofiili luovuttaa sisäasiainministeriölle. Näin myös tulisi menetellä, sillä tilanne jossa puolustusvoimilla olisi yksinoikeus tulkintaprofiiliin käyttöön, ei ole teknisesti ja toiminnallisesti mahdollinen johtuen aseluvan hakijoiden suuresta määrästä. Kysymysten ja vastausten arviointiperusteiden tulee säilyä salassa pidettävinä. Soveltuvuustestin tulosta olisi tarkoitus käyttää jatkossa yhtenä perusteena sen harkitsemiseksi, milloin on tarpeen pyytää henkilöstä lääketieteellinen arvio.

Sopimuksen tekeminen sinänsä on puolustusministeriöstä saadun tiedon mukaan puolustusvoimien toimivallassa. Koska suunniteltu kehittäminen liittyy hallituksen esitykseen HE 106/2009, ei perusteita lopulliselle sopimiselle ole ennen hallituksen esityksen hyväksymistä.

Maanpuolustuskorkeakoululta saadun tiedon mukaan testi itsessään on valmis, ja sitä on tarkoitus puolustusvoimissa kokeilla heinäkuussa 2010 palvelukseen astuvalle saapumisjärjelle II/2010.

Varsinais-Suomen poliisilaitos

Lakiehdotuksen 45 c § mukaan ampuma-aseluvan hakija olisi velvollinen suorittamaan henkilökohtaista soveltuvuutta selvittävän soveltuvuustestin. Lakiehdotuksen perusteluissa testin suorittamiseen on arvioitu kuluvan aikaa n. puoli tuntia. Sinänsä hakijoiden testaamista voidaan pitää perusteltuna, mutta asiaan liittyy isojakin käytännön ongelmia, esim. testin valvonnan, tilojen, laitteiden yms. osalta. Näiden ratkaiseminen voi vaatia erityistä resursointia ja rahoitusta.

1.4.1 Vastine

Edellä 45 §:ää koskevassa vastineessa on selostettu perusteita sille, miksi ensimmäisen luvan haltijaa ei ole säännöksessä asetettu eri asemaan kuin lisälupia hakevia.

Jotta soveltuvuustestin tulos olisi lupaviranomaisen tulkittavissa, sen pitää perustua karkeaan luokitteluun. Tämän vuoksi testin tulosta ei käytettäisi päätöksen perusteena vaan seulontavälineenä jatkotoimenpiteitä päätettäessä. Päätös perustuisi testin tuloksen

perusteella tai muusta syystä pyydettyyn lääkärin tai psykologin antamaan lausuntoon.

Soveltuvuustesti tulisi mm. yhteisön asevastaavan suoritettavaksi. Asevastaavaksi hyväksyntää koskevassa asiassa asianosaisena olisi myös hyväksyntää hakeva yhteisö. Tämän vuoksi olisi tarpeen rajoittaa oikeutta saada tieto testistä vain testin suorittajaan, ei kaikkiin asianosaisiin. Hallintolakia on tulkittu säännöstä laadittaessa siten, että testin järjestäjä eli lupaviranomainen ei olisi asianosainen. Kun lupaviranomainen järjestää testin hakijan sopivuuden arvioimiseksi, ei siitä, että lupaviranomaisella on oikeus saada tieto testin tuloksesta, katsottu tarvittavan erillistä mainintaa. Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 §:ssä on säädetty asianosaisen tiedonsaantioikeudesta ja 12 §:ssä jokaisen oikeudesta saada tieto häntä itseään koskevasta asiakirjasta. Näissä lainkohdissa ei ole sisäasiainministeriön käsityksen mukaan sellaista rajoitusta, joka rajoittaisi testin suorittajan oikeutta saada tietoa soveltuvuustestin sisällöstä. Tämän vuoksi esitetään, että oikeutta rajoitettaisiin ehdotetussa 45 c §:ssä.

Poliisiammattikorkeakoulu on lausunnossaan kritisoinut, että säännös ei mahdollista sitä, että poliisi saisi kerätä tietoja testituloksista testin kehittämiseksi. Sisäasiainministeriö tiedusteli tietosuojavaltuutetun kantaa siihen, voitaisiinko hakemusasiakirjoihin sisällyttää koodi, jolla luvanhakija on suorittanut testin. Koodin perusteella psykologin koulutuksen saanut henkilö olisi voinut tutkia esimerkiksi väkivaltarikokseen syyllistyneen luvanhaltijan vastauksia testin kehittämiseksi. Tietosuojavaltuutettu katsoi, että käyttötarkoitussidonnaisuuden periaate ja myös suhteellisuusperiaate (kaikki tulokset säilytetään, vain hyvin harvaa todella tarvitaan) estävät suorituksen yksilöintiä koskevan tiedon säilyttämisen. Kannanoton jälkeen tästä luovuttiin.

Soveltuvuustestin sisällöstä ei ole tarkoitus säätää asetuksella niin yksityiskohtaisia tietoja, että testin sisällön salassapito vaarantuisi.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan katsonut, että säännöstä tulisi tarkentaa maininnalla, jonka mukaan testiä ei yksin käytettäisi kielteisen päätöksen perusteena. Sisäasiainministeriön kannan mukaan tällainen tarkennus voidaan tehdä.

1.5 45 d § Ampuma-asekouluttajaksi hyväksyminen

Ampuma-asekouluttajaksi voidaan hyväksyä se, joka:

- 1) on täyttänyt 20 vuotta ja suostuu tehtävään;*
- 2) on ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan haltija;*

3) on yhdistyksen 4 §:ssä tarkoitetun yhdistyksen jäsen tai sen palveluksessa; sekä

4) on hyväksytysti suorittanut sisäasiainministeriön määrittämät vaatimukset täyttävän, poliisin järjestämän koulutuksen (ampuma-asekouluttajakoulutus), joka sisältää ainakin ampuma-aseita koskevaan lainsäädäntöön, niiden turvalliseen käsittelyyn ja säilyttämiseen, ampuma-asekouluttajan oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä kouluttajana toimimiseen liittyvät opetusaiheet. Ampuma-asekouluttajaksi hyväksyminen on voimassa enintään 10 vuotta.

Ampuma-asekouluttajaksi hyväksyy yhdistyksen tekemästä hakemuksesta sisäasiainministeriö, joka myös muuttaa hyväksymiseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia. Sisäasiainministeriö voi hakemuksesta hyväksyä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuksi koulutukseksi myös muun vastaavat edellytykset täyttävän koulutuksen.

Sisäasiainministeriön on ilmoitettava ampuma-asekouluttajaksi hyväksymisestä sekä muuttamistaan ehdoista ja rajoituksista ampuma-asekouluttajan kotikunnan poliisilaitokselle.

Asealan elinkeinonharjoittajat, Aselaki-info, Asekauppiaiden Liitto ry

Ongelmat:

Ampuma-asekouluttajan tehtäviin ei tule olemaan halukkaita tässä lakiesityksessä määriteltyjen pakollisten lupaprosessiin liittyvien tehtävien ja mahdollisten lupaprosessista syntyvien vastuukysymysten vuoksi. Ampuma-asekouluttajan tehtävä on julkinen hallintotehtävä.

Hallintolaissa mainitun yhdenvertaisuusperiaatteen nojalla viranomaispalvelut on taattava jokaiselle kansalaiselle. Laissa ei ole mainintaa siitä, miten ampuma-asekouluttajapalvelut taataan niille henkilöille, joiden asuinympäristöstä ei löydy ampuma-asekouluttajaa.

Henkilö, jolla on lain edessä täysi-ikäisen velvollisuudet, on jälleen tässäkin esityksen kohdassa vailla samoja oikeuksia kuin 20-vuotias.

Ampumaharrastusfoorumi

6) Ampuma-asekouluttajajärjestelmän osalta tulee mahdollistaa yhdistysten yhteistyö siten, että yhden ampumayhdistyksen ampuma-asekouluttaja voisi antaa todistuksen ampumaharrastuksesta myös toisen ampumayhdistyksen jäsenelle. Tämä olisi tarpeen muun muassa tilanteissa, joissa jollakin ampumayhdistyksellä ei ole omaa hyväksyttyä ampuma-asekouluttajaa, tai kun tämä on estynyt tai esteellinen.

Poliisiammattikorkeakoulu

Lakiesityksen 45 d §:ssä säädetäisiin ampuma-asekouluttajasta, jolta muun muassa vaadittaisiin poliisin järjestämän koulutuksen hyväksyttävä suorittaminen. Hallituksen esityksessä ei ole otettu kantaa tarkemmin siihen, miten tämä koulutus järjestettäisiin. Hallituksen esityksestä poiketen Poliisiammattikorkeakoulu katsoo, että viranomaisten tehtävistä tulisi säätää laissa–siis myös koulutustehtävistä. Poliisiammattikorkeakoulu on aikaisemmin ehdottanut, että koulutusta annettaisiin hajautetusti lähellä toimia ampumaseuroja, jotta koulutuksella edistettäisiin tulevien ampuma-asekouluttajien ja lupaviranomaisten yhteistyötä.

Reserviläisliitto

Liitto ei näe tarpeelliseksi erillisen ampuma-asekouluttajaverkoston luomista yhdistykseen, koska ampumaurheilua harjoittavissa yhdistyksissä on jo nyt nimettynä vastuuhenkilöt ammunnan järjestämisen ja siihen liittyvien todistusten kirjoittamista varten.

Mikäli erilliset ampuma-asekouluttajat tulee nimetä, tulee tähän tehtävään nimetyin henkilön kyetä hoitamaan tehtävää useammassa kuin yhdessä yhdistyksessä.

Yksinomaan Reserviläisliitossa on 350 jäsenyhdistystä, jotka kaikki eivät kykene hankkimaan itselleen oman jäsenistönsä keskuudesta ampuma-asekouluttajaa. Tällöin yhdistyksen tulisi kyetä hyödyntämään lähialueella toimivien yhdistysten tai reserviläispiirin ampuma-asekouluttajia. Lisäksi Suomen Reserviupseeriliiton, Reserviläisliiton ja Reserviläisurheiluliiton kiinteän yhteistoiminnan johdosta em. liittojen jäsenyhdistyksillä on jo tällä hetkellä erittäin paljon yhteistä toimintaa ja yhteisiä luottamushenkilöitä. Tulevaisuudessa tämän odotetaan edelleen lisääntyvän.

Mikäli erilliset ampuma-asekouluttajat kuitenkin tulee nimetä, esitämme, että ampumaasekouluttajat

voisivat kirjoittaa todistuksia yli yhdistys- ja järjestörajojen.

Myös mahdollisten ampuma-asekouluttajien vastuuseen tulee kiinnittää huomiota. Virkavastuun tehdyistä lupapäätöksistä tulisi aina olla vain asianomaisen päätöksen tehneellä viranhaltijalla.

Mikäli yhdistysten on nimettävä ampuma-asekouluttajat, tulee heidän kouluttamisensa olla mahdollista esim. sen keskusjärjestön taholta, johon asianomainen yhdistys kuuluu. Järjestöille tulee osoittaa tähän tarkoitukseen tukea valtion talousarviosta. Reserviläisliitossa yhdistyskohtaisten ampuma-asekouluttajien kouluttaminen edellyttäisi 18 piirikohtaisen koulutustilaisuuden järjestämistä, joiden yhteenlaskettu kustannus olisi noin 50.000 euroa.

Suomen Ampumaurheiluliitto

SAL kannattaa käytäntöä, mutta asekouluttajalta ei voida vaatia tulkintoja, vaan pelkän todistuksen harjoituskerroista ja harrastamien intensiivisyydestä

Koska kouluttaja on seuran valtuuttama, kaikki tiedot, joita kouluttaja antaa viranomaisille on pystyttävä antamaan myös seuralle.

Asekouluttajiksi tulisi hyväksyä SAL:n ohjaajat, valmentajat, ylemmän tason tuomarit ja tuomarikouluttajat

Ampuma-asekouluttajien koulutustilaisuuksia tulee poliisin järjestää tarvittava määrä. Poliisin on osoitettava riittävä määrä henkilö- ja myös taloudellisia resursseja ko. toimintaan. Mikäli poliisi ei itse järjestä kysyntää vastaavaa koulutusmäärää ko. koulusta, poliisin on koulutusta pyydettyäessä esim. SAL:n alueiden pyynnöstä/useamman seuran pyynnöstä pystyttävä osoittamaan henkilöresursseja, jotta koulutukset saadaan järjestettyä. Kouluttajakoulutuksien harvalukuisuus ei saa haitata SAL:n ja muiden tahojen harrastustoimintaa, eikä se saa olla ns. aselupia säätelevää toimintaa.

Koska etenkin suuremmissa seuroissa asekouluttajatyö tulee olemaan laajamittaista, tulee kouluttajaksi voida esittää jäsenen lisäksi myös palkattu toimihenkilö.

Koska kouluttajista tulee osaltaan virkamieskunnan jatke, tulisi poliisihallinnon varata siihen myös taloudellisia resursseja maksettaessa kouluttajien kulukorvaukset. Huomioitavaa on jatkossa harrastusrekisterien, ampumakorttien rekistereiden tms. hakijoille ja seuroille aiheuttamat tietokone-, sirukortti-, ohjelmisto- ja henkilöstökulut. Poliisihallinnon ja valtioneuvoston tulee osoittaa tähän ehdottomasti taloudellisia resursseja. Viranomaisten taholta vapaaehtoiselle seuratyölle nyt osoitetut varsinaisesti viranomaistyöt on myös korvattava seuroille taloudellisesti.

Asekouluttajan ei voida edellyttää aina paikalla oloa, vaan harrastuksen toteaminen on pystyttävä/sallittava todistamaan muiden valvojien tai apuohjaajien kanssa

On huomioitava, ettei kaikilla yhdistyslain 4§ mukaisilla yhdistyksillä ole omia ampumaratoja.

Asekouluttajan kotipaikka ei voi olla aina sama kuin koulutettavalla, koska kouluttaja voi olla useamman seuran jäsen ja voi tehdä ns. kiertävää koulutusta tai harrastajat voivat myös kiertää eri ratoja, jos kotipaikkakunnalla ei ole tarkoituksenmukaisia ratoja.

Huomioitavaa on myös valmentaminen, kouluttaminen urheiluopistoilla tms. paikoissa, sekä eri ryhmien valmennustoiminta esim. tehoryhmät jne.

Kouluttajan tulee olla SAL:n mukaan lajiryhmäkohtainen asekouluttaja, ei lajikohtainen.

Ampuma-asekouluttajan tehtävä on erittäin vaativa ja työllistävä, jopa mahdoton valvoa, kun ns. valvottavina olisi uudet tulokkaat sekä jo mukana olevat ns. vanhat harrastajat.

Suomussalmen Urheiluampujat

Lakiesityksen 45d §, Ampuma-ampuma-asekouluttajaksi hyväksyminen sekä muut alla mainitut edellä mainittuun lakiin kohdistuvat lainkohdat.

ESITYS

1. Lakiesityksen 45 d § poistetaan lakiesityksestä kokonaisuudessaan tarpeettomana.
2. Poistetaan kokonaisuudessa lakiesityksen 67b §, *Ampuma-ampuma-asekouluttajalle annetun hyväksynnän raukeaminen ja peruuttaminen.*
3. Lakiesityksen 69 §, Varoitus. Poistetaan kyseisestä lakikohdan 1 mom. lause ” ampuma-asekouluttajalle” sekä toinen momentti kokonaisuudessaan. (2. mom *Sisäasiainministeriön on ilmoitettava ampuma-asekouluttajalle annetusta varoituksesta ampuma-asekouluttajan kotikunnan poliisilaitokselle ja kouluttajaksi hyväksyntää hakeneelle yhdistykselle.*)

PERUSTELU:

Yhdistyslain 6 luvun 35 § mukaan yhdistystä edustaa vain yhdistyksen hallitus. Lakiesityksessä ampuma-asekouluttajan tehtävänä on antaa lausuntoja yhdistyksen jäsenistä; kaksi vuotta koulutettavana olleista sekä myös viiden vuoden välein yhdistyksen muista jäsenistä.

Lakiesityksessä yhdistyksen ampuma-asekouluttajalle annetaan automaattisesti yhdistyksen edustamis- ja lausunnonantamisoikeus sekä yhdistyksen nimenkirjoitusoikeus. Katsomme, että lausunnot yhdistyksen jäsenistä viranomaisille ovat vain yhdistyksen hallitukselle kuuluva oikeus.

Yhdistyksen hallituksen toimivalta on määritelty yhdistyslaissa.

Miksi yleensä on esitetty ampuma-asekouluttajaa? Onko lakiesitystä tehdessä ollut niin suuri epäluulo Suomessa kymmeniä vuosia ampumaurheilua järjestäneitä yhdistyksiä ja niiden hallituksia kohtaan, että on ollut tarve esittää sisäasiainministeriö asettamaan yhdistyksien sisälle palkaton isäntärenki valvomaan ja raportoimaan yhdistyksen jäsenistä poliisilaitoksille suuremmilla valtuuksilla kuin yhdistyksen hallituksella on?

Lain perusteluissa (45 d §) lisäksi mainitaan epämääräisesti: ” *Siitä, miten kouluttaja keräisi aktiivisuutta koskevat tiedot todistuksen antamisen pohjaksi, säädettäisiin tarkemmin alemmanasteisilla säädöksillä*”.

Mitään alemmanasteisia säädöksiä ei ole esitetty, siis sisäasiainministeriölle, kuin myös ampuma-asekouluttajalle annettaisiin täten lähes vapaat kädet suunnitella mitä tahansa. Saman lainkohdan perusteluissa on hyvin selventävä lause, mitä lainlaatija on hakenut halutessaan ampuma-asekouluttajia yhdistyksiin. Lause kuuluu ” *Toisaalta lupaviranomaisena toimiva sisäasiainministeriö saisi ajanmukaista tietoa siitä, mitä yhdistystasolla tapahtuu* ”. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä että sisäministeriöllä on silmät ja korvat yhdistyksien sisällä, koska tiedon keruu ei ole näköjään suinkaan laissa tarkoitettuja ilmoituksia vaan ” *ajanmukaista*”, tarkoittaa siis reaaliaikaista yhdistysten toiminnasta raportoimista ja seuraamista. Tuntuu pa hyvinkin että aselain valmistelijan huoneessa on vaeltanut punaisen Valpon haamu. Mitä ja kenen intressejä yhdistysten reaaliaikainen seuraaminen palvelee?

Lisäksi on huomattava että mikäli 45d § hyväksytään, on yhdistyksien pakko valita ampuma-asekouluttaja tai -kouluttajia, koska;

- ilman yhdistyksen ampuma-asekouluttajaa yhdistyksen jäsenistä ei voi tehdä 45§ 1 mom. mukaisia ilmoituksia aktiivisesta harrastuksesta, josta taasen on seurauksena;

- että yhdistyksen pistooli ja revolveriampujat joutuvat joko luopumaan aseistaan, koska he eivät saa virallista mahdollisuutta ilmoitukseen, jonka voi tehdä lakiesityksen mukaan vain ampuma-asekouluttaja tai;
- yhdistyksen jäsenien on etsittävä joko samalta paikkakunnalta tai toiselta paikkakunnalta yhdistys jossa on ampuma-asekouluttaja ja siirryttävä toisen yhdistyksen jäseniksi.

Edellä mainittujen syiden perusteella vaatimus ampuma-asekouluttajista yhdistyksissä asettaa yhdistykset erittäin hankalaan tilanteeseen, jossa yhdistyksen sisällä on sisäministeriön ja poliisihallituksen politrukki tai jopa useampia.

Lisäksi on todennäköistä että ampuma-asekouluttajiksi ei ole suuria määriä halukkaita, tehtävän poliittisen luonteen, sitovuuden ja vastuun vuoksi.

Kaikilla yhdistyksillä on hallitukset, jotka ovat hoitaneet yhdistyksiä kymmeniä vuosia, ja jotka voivat yksinkertaisesti hoitaa muiden asioiden ohessa myös tarvittavat ilmoitukset yhdistyksen jäsenistä. Yhdistysten toiminta Suomessa ei ole salaseuratoimintaa. Mikäli sisäministeriö haluaa ajantasaisista tiedoista, se voi pyytää tietoja yhdistysten hallituksilta.

Ampuma-asekouluttajan asemaa on tarkasteltava myös muilta puolilta:

1. Mikä on ampuma-asekouluttajaksi haluavan ihmisen motiivi yhdistyksessä? Onko se aseman mukanaan tuoma diktatuurinen valta yli jäsenistön ja yhdistyksen hallituksen vai pelkkä pyyteetön halu palvella muita harrastajia ?

2. Kestääkö ampuma-asekouluttaja asemansa mukanaan tuomat paineet ja sitovuuden, sekä onko *yhdistyksissä yleensä halukkaita henkilöitä ampuma-asekouluttajiksi?*

Voidaan yksinkertaisesti ajatella että ampuma-asekouluttajan pyydetään antamaan lausuntoja harrastuksen aktiivisuudesta erilaisin perustein ja jopa rajatapauksessa painostaen antamaan sopiva lausunto.

Muotoutuuko yhdistykseen ampuma-asekouluttajien ympärille ” hyvä veli verkosto” jonka jäsenet ovat eri asemassa muihin yhdistyksen jäseniin ja aiheuttaako tämä eripuraa myöhemmin yhdistysten sisällä ?

Lisäksi ampuma-asekouluttajan lausunnolla, kuin myös sen puuttumisella (yhdistyksellä ei ole ampuma-asekouluttajaa) voi olla vaikutus tavallisen ammunnanharrastajan omaisuuteen. Todennäköisesti syntyy tilanteita, joissa tavallisen harrastajan ampuma-aselupia pyritään peruuttamaan puutteellisen lausunnon, lausunnon unohtamisen tai sen puuttumisen vuoksi. Lisäksi yhdistyksissä, joissa on useita eri ammuntalajeja, tulisi olla vähintään yksi ampuma-asekouluttaja per laji.

Ja, lain perusteluissa (45 d §) ei lainvalmistelijan mielikuvitus ole kyennyt ratkaisemaan tilannetta, missä yhdistyksen jäseniä on ympäri Suomea, miten heitäkin valvotaan. Lain perusteluissa päinvastoin rajoitetaan ampuma-asekouluttajan toimintaa ” *Ehtoja tai rajoituksia voisi olla tarkoituksenmukaista asettaa esimerkiksi silloin kun yhdistyksen toiminta on alueellisesti tai lajimääriltään niin laajaa että olisi tarkoituksenmukaista rajata kouluttajan oikeuksia antaa todistuksia vain tietyille radalla tai tiettyihin yhdistyksen toimintaan kuuluviin lajeihin.* ” Muun muassa Suomussalmen Urheilumiehet ry:llä on jäseniä ympäri Suomea.

3. Onko ampuma-asekouluttaja pätevä ja tasapuolinen arvioimaan erilaisia ihmisiä? Arvioimiseen voi vaikuttaa arvioijan ikä, sukupuoli, yleinen elämäntilanne, koulutus, koulutettavien ominaisuudet ja ikäryhmälle ominaiset tavat, pukeutuminen ym. Seikat jotka voivat poiketa

kouluttajan näkemyksistä ja omista arvoista. Tavallisilta ihmisiltä ei voida vaatia psykologista silmää, jolla voidaan tehdä arvio toisesta ihmisestä ilman ammattikoulutusta. Ja mielenkiintoinen kysymys on, *mitä tietoja ampuma-asekouluttajan olisi tulevaisuudessa kerättävä sisäministeriölle?*

4. Tuleeko ampuma-asekouluttajasta myös ainoa syntipukki, jos ampuma-asekouluttajan kouluttama henkilö syyllistyy henki- tai muuhun aseella tapahtuvaan rikokseen?

On hyvin todennäköistä jos tulevaisuudessa tapahtuu Jokelan tai Kauhavan tyyppinen henkirikos, pesevät poliitikot ja lupaviranomaiset kätensä asiassa koska aselaki on ”*valmisteltu huolellisesti kaikki mahdolliset seikat huomioon ottaen*”.

Median kohteeksi jää vain ilman minkään organisaation tai koulutuksen antamaa tukea tavallinen kansalainen, ampuma-asekouluttaja, jonka media repii sivuillaan henkisesti palasiksi. Samalla mukaan vedetään median toimesta myös ko. henkilön lähiomaiset ja sukulaiset.

YHTEENVETO EDELLISESTÄ:

Yhdistyksien lausunnot jäsenistään ovat selkeästi yhdistyksien hallituksille kuuluva tehtävä. Hallitukset kokoavat tiedot yhdistyksien toimintayksiköistä (jaoksista) itse parhaaksi katsomallaan tavalla, lajittelevat tiedot sekä toimittavat tiedot koosteena edelleen yhdistyksen toimipaikan poliisiin lupayksikölle. Sisäministeriön tulee ohjeistaa kaikki poliisilaitokset yhtenäisillä ohjeilla, mitä edellä mainittu ilmoitus tulee sisältää, tieto vaadittavista ohjeista tulee toimittaa yhdistyksille. Ilmoituksen vaatimuksen ja sisällön tulee sisällöltään olla Henkilörekisterilain 523/99 mukainen. Ampuma-asekouluttajia ei yhdistyksissä tarvita.

Vantaan Reserviläiset ry

Vantaan Reserviläiset ry pitää kyseenalaisena julkisen vallan tehtävien siirtämistä yhdistyksille.

Metsästäjillä, ampumaurheilijoilla ja reserviläisillä on jo nyt olemassa jokaisella oma koulutusjärjestelmänsä. Parhaaseen lopputulokseen pääsemiseksi eri tahot painottavat oman toimintansa kannalta merkittäviltä osin eri asioita.

Jos ampuma-asekouluttajista kuitenkin säädetään lailla, tulee koulutuksessa hyödyntää jo olemassa olevia koulutusjärjestelmiä.

Mikäli jo olemassa olevia koulutusjärjestelmiä ei hyödynnetä, tulee varmistua siitä, että poliisihallituksella on riittävät resurssit kouluttaa välittömästi tarvittava määrä ampuma-asekouluttajia ampumatoimintaa harjoittaviin yhdistyksiin. Yhteen yhdistykseen tarvitaan käytännön syistä useita ampuma-asekouluttajia.

Poliisihallituksen hyväksymän ampuma-asekouluttajan tulee voida kouluttaa myös muiden yhdistysten jäseniä. Tämä mahdollistaisi myös niiden seurojen toiminnan joilla ei ole mahdollisuutta nimetä omaa ampuma-asekouluttajaa.

1.5.1 Vastine

Ampuma-asekouluttajasta on lausuttu jo edellä 45 §:ää koskevassa vastineessa. Ampuma-asekouluttaja olisi henkilö, joka käytännössä toimisi yhdistyksessä kentätasolla ja jolla olisi siten tieto harrastajista ja heidän aktiivisuudestaan.

Ampuma-asekouluttaja antaisi todistuksen henkilön aktiivisuudesta, ei hänen sopivuudestaan. Tämän arvioiminen on yksiselitteisesti lupaviranomaisen vastuulla. Järjestelmän tarkoituksena on lisätä todistusten luotettavuutta ja antaa mahdollisuuden puuttua väärinkäytöksiin. Koulutuksen antamisesta vastaisi Poliisihallitus. Koska yhdistykset päättäisivät kouluttajista, ne voisivat käyttää olemassa olevia verkostoja. Lausunnoissa on esitetty runsaasti käytännön järjestelyihin liittyviä huolia ja kehittämissuhteita. Nämä voidaan huomioida käytännön järjestelmää luotaessa. Lisäresurssien sitoutumista koskeviin huoliin voidaan todeta, että seuran harrastustodistuksen käyttäminen harrastuksen osoittamiseen on vakiintunut voimassaoleva käytäntö.

1.6 46 § Hankkimisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

Lupaviranomaisen on sisällytettävä 43 §:n 1 momentin 8 kohdan perusteella annettavaan lupaan ehto, jonka mukaan luvanhaltija ei saa ampua aseella.

Asealan elinkeinonharjoittajat, Aselaki-info

Ongelmat:

Kyseessä on kategorisen 18 v ikärajan ja lakiesityksen 43 § lisäyksen – jolla ikärajan noston haitalliset vaikutukset halutaan kiertää – aiheuttama erikoinen lupamuoto, joka on tarpeeton, jos jatketaan nykyisin voimassaolevan aselain mukaisesti. Voimassaolevan aselain mukaisesti 15-vuotiaalle voidaan myöntää hallussapitolupa holhoojiensa suostumuksella. Molemmissa tapauksissa, sekä esityksessä että voimassaolevassa laissa, on haluttu turvata 15 – 18 vuotiaan harrastusmahdollisuus, mutta nykyinen voimassaoleva säädös on toimivampi eikä aiheuta tarvetta kummallisille kiertopykälille.

Hallussapitolupaan liitetty ampumakielto ei lisää aseturvallisuutta. Ei ole perusteltua olettaa, että tällaisen hallussapitoluvan haltija pidättäytyisi rikollisesta teosta pelkästään sen vuoksi, että lupaehdon mukaan aseella ei saa ampua.

1.6.1 Vastine

Ampumakiellon asettaminen ampuma-aseeseen, jolla ei ole tarkoitukseen ampua, on vakiintunut käytäntö voimassaolevassakin laissa esimerkiksi muistoesineiden osalta. Luvanhaltijalle ei voi olla kiellosta tällaisessa tapauksessa mitään haittaa. Mikäli hän käyttää ampuma-asetta sellaiseen ampuma-aseeseen tarkoitettuun hyväksyttävään käyttötarkoitukseen, joka sisältää ampumista, hän voi hakea lupaa tällä perusteella. Ampumakieltoa ei silloin aseteta lupaehdoksi. Ampumakielto koskisi ehdotetun muutoksen osalta ainoastaan kyseisen pääluvun haltijaa, mutta ei rinnakkaisluvun haltijaa.

1.7 50 § Yksityinen valmistamislupa

Lupa voidaan antaa 45 tai 45 a sekä 45 c §:ssä säädetyin edellytyksin noudattaen soveltuvin osin, mitä 42 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 43 ja 44 §:ssä säädetään.

1.8 53 § Hallussapitoluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

Hallussapitolupa annetaan toistaiseksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava määräajaksi. Ensimmäinen hallussapitolupa metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista, ampumaurheilua ja -harrastusta taikka näytöstä, kuvausta tai muuta vastaavaa esitystä varten annetaan luonnolliselle henkilölle 6 §:n 2 momentin 4–7 kohdassa mainituista asetyypeistä koostuvaan ryhmään kuuluvaan ampuma-aseeseen enintään viiden vuoden määräajaksi. Kaikki luvanhaltijalle tämän määräaikaisen luvan voimassaoloaikana samaan aseryhmään kuuluviin ampuma-aseisiin annetut hallussapitoluvat annetaan määräajaksi, joka päättyy viimeistään samanaikaisesti ensimmäisen määräaikaisen luvan päättymisen kanssa. Sellaista työtä varten, jossa ampuma-ase on välttämätön, lupa annetaan kuitenkin enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Hallussapitolupa 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, luvanhaltijan huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitetun haulikon, yhdistelmäaseen, kiväärin tai pienoiskiväärin säilyttämistä ja kuljettamista varten annetaan määräajaksi, joka päättyy viimeistään nuorimman rinnakkaisluvanhaltijan täyttäessä 19 vuotta.

Lupaviranomainen voi sisällyttää lupaan ehdon, jonka mukaan keräilykokoelmaan kuuluvalla ampuma-aseella ei saa ampua. Sellaista työtä varten annettuun lupaan, jossa ase on välttämätön, on sisällytettävä ehto, jonka mukaan lupa on voimassa vain niin kauan kuin luvansaaaja toimii kyseisessä työtehtävässä. Hallussapitolupaan, joka on annettu 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, luvanhaltijan huollettavana olevan henkilön haulikon, yhdistelmäaseen, kiväärin tai pienoiskiväärin säilyttämistä ja kuljettamista varten, on lupaviranomaisen asetettava ehto, jonka mukaan luvanhaltija ei saa ampua aseella.

Asealan elinkeinonharjoittajat, Aselaki-info

Ongelmat:

Määräaikainen lupamuoto on tarpeeton, ellei jo ennalta tiedetä, koska tarve loppuu. Määräaikaisuus luo ainoastaan lisää lupabyrokratiaa ja kustannuksia – sekä lupahallintoon ja ennen kaikkea harrastajille.

Lakiesityksessä sekä sisäasiainministeriön ohjeissa on vaarallinen ajattelutapa, jonka mukaan määräaikainen hallussapitolupa loisi turvallisuutta. Lupa olisi ikään kuin "koeluonteinen". Määräaikaiset luvat eivät olleet esim. koulusurmien esteenä. Rikollinen teko voidaan tehdä vaikka suoraan kaupasta tullessa. Ensimmäistä hallussapitolupaa hakeva harrastaja on haastateltava ja hänen sopivuutensa ampuma-aseen hallussapitoon on selvitettävä niin hyvin kuin on mahdollista. Jos hallussapitolupa myönnetään, se myönnetään toistaiseksi voimassa olevana eikä määräaikaisena, asetyypistä riippumatta. Lakiesityksessä, samoin kuin sisäasiainministeriön ohjeissa, tehdään iso virhe siinä, että ne eivät nosta ensimmäisen hallussapitoluvan hakijan

ominaisuuksien tarkastelua millään tavalla erityisempään asemaan. Käytettävissä olevia selvitysresursseja tuhlataan myös hakijoihin, joilla on jo yksi tai useampia hallussapitolupia, ja jotka ovat osoittaneet käytännössä olevansa sopivia ampuma-aseen hallussapitoon.

Lakiesityksessä esitetään, että keräilykokoelmaan kuuluvan asean hallussapitolupaan voidaan sisällyttää ehto, jonka mukaan keräilykokoelman aseella ei saa ampua. Tämä ei lisää aseturvallisuutta. Esitys on verrattavissa esimerkiksi siihen, että veteraaniautoharrastajan T-Ford:ille asetettaisiin ehto, joka kieltää auton käynnistämisen ja sillä ajamisen.

Yllä oleva soveltuu myös 53 §:ään, jossa kielletään henkilöä ampumasta luvan aseella, jos hänelle on myönnetty lupa 15 vuotiaan vaan ei 18 vuotiaan huoltajana asean säilyttämistä ja kuljettamista varten. Ampumakielto ei tee tästä huoltajasta ”turvallisempaa” eikä pykälä edes ole tältä osin tarpeen, jos jatketaan nykyisin voimassa olevan aselain mukaisesti. Tällöin 15-vuotiaalle voidaan myöntää lupa (eikä vain rinnakkaislupa) holhoojensa suostumuksella, jos muut luvansaannin edellytykset täyttyvät.

Pykälän uusi lisäys unohtaa mustaruutiaseet kokonaan eikä näin ollen enää mahdollistaisi alle 18 vuotiaan mustaruutiaseharrastusta lainkaan.

Ampumaharrastusfoorumi

- 5) Aseiden hallussapitoluvat samoin kuin hyväksytyt asekeräilijän luvat tulisi myöntää toistaiseksi voimassa olevina ilman jatkuvaa harrastuksen todistamisvelvoitetta. Luvathan on peruutettavissa heti, kun siihen aiheutta ilmenee. Ensimmäiselle käsiasealuvalle asetettavaa 5 vuoden määräaika voidaan pitää tarkoituksenmukaisena.

Janne Pohjoispää

Olisi syytä pohtia lisääkö tässä pykälässä mainittu määräaikainen lupa turvallisuutta vai tuoko se vain lisää byrokratiaa hallintokäytäntöihin. Huomattavaa on, että määräaikainen lupa ei ollut Jokelan ja Kauhajoen koulusurmien esteenä.

Tämän pykälän yhteydessä olisi pohdittava pitäisikö lupaharkinnan painopistettä kohdentaa enemmän henkilön soveltuvuuden arviointiin kuin siihen, sopiiko ase siihen käyttötarkoitukseen, jonka perusteella lupaa haetaan.

Edelleen voitaisiin peilata Suomen ampuma-aselainsäädäntöä EU:n ampuma-asedirektiiviin. Jos EU:n asedirektiivin 1. liitteen (Annex 1) mukaan C ja D kategorian aseiden hallussapito edellyttää pelkästään ilmoitusta hallussapidosta eikä varsinaista lupamenettelyä voisi olla syytä pohtia miksi Suomessa lupamenettely on vastaaville aseille monin verroin tiukempi.

NRA ry

NRA ry näkee, että pykälä on epäselvä, tulkinnanvarainen ja liian laaja.

Mahdollisesti puoltavat näkökohdat:

1. Aloittelevan harrastajan harrastusaktiivisuuden valvonta.
2. Harrastusaktiivisuuden näyttövelvoite saa ajallisen takarajan.

Aloittelevan harrastajan ensimmäisen aseensa osalta ehdotuksella ei ole eroa nykyiseen lainmukaiseen ja harkintaan perustuvaan käytäntöön. On kuitenkin huomattava, että harrastusaktiivisuudella ja ampuma-aseisiin liittyvillä turvallisuusnäkökohdilla ei ole mitään korrelaatiota. Tilastollisesti henkirikoksiin ampuma-asetta käyttäen syyllistyneiden osalta korrelaatio on jopa merkittävässä määrin negatiivinen, sekä pitkällä että lyhyellä tarkastelujaksolla, mikä osoittaa väitetyn syy-yhteyden puuttuvan täysin.

Neutraalit, 1. merkityksettömät näkökohdat:

Ensimmäisen määräaikaisuuden ehkäisevistä vaikutuksista ampuma-aseen väärinkäyttöön ei ole osoitusta eikä näyttöä. Mm. kaksi joukkomurhaa on suoritettu vuosina 2007-2008 määräaikaisen luvan perusteella hallussapidetyllä ampuma-aseella. Määräaikaisuudella ei ole ollut minkäänlaista väitetyn kaltaista hyötyvaikutusta turvallisuuteen.

Esityksen kielteiset näkökohdat:

1. Perustuslaillisen omaisuudensuojan rikkominen. Hallussapito- eli omistusoikeus omaisuuteen jonka arvo ei ole vähäinen, ei ole pysyvä. Tästä joustaminen vain ensimmäisen ampuma-aseen luvan kohdalla voi olla perusteltua.
2. Harrastajien pakottaminen niiden harvojen Suomen Ampumaurheiluliiton alaisten lajien pariin jotka ovat liiton ohjelmassa. Tämä jättää valtaosan maailmanlaajuisista ampumaurheilulajeista ja kaikki virallistamattomat aktiivisuusmääritelmän ulkopuolelle.
3. Kustannusten, vaivan ja byrokratian kohtuuton kasvu. Nykyinen, 32 euron hintainen aselupa on kertakustannuksena vielä mielekäs. Sama summa harrastajan jokaista ampuma-asetta kohden määräajoin yhä uudelleen maksettavana ei sitä ole ja sen kannustava vaikutus luvalliseen ampuma-aseen hallussapitoon on heikko.
4. Lupien määräaikaisen päättymisen, kustannusrakenteen ja omaisuuden menettämisen uhka ohjaa sekä uusien ampuma-aseiden hankintaa että vanhentuneiden lupien uusimista laittoman hallussapidon suuntaan, niin taloudellisesti kuin omaisuudensuojaan liittyvien epävarmuustekijöiden suhteen. Tämä on äärimmäisen ei-toivottava kehityssuunta.

Suomen ampuma-aselainsäädäntö on tähän mennessä mahdollistanut ampuma-aseen hallussapitoluvan saamisen varsin järkevin perustein ja kohtuullisin ehdoin. Tämä on ohjannut hallussapitoa lupavalvonnan alaiseen suuntaan erinomaisesti ja luvattomien ampuma-aseiden määrä on kokonaisuuteen suhteutettuna pysynyt pienehkönä. Viime vuosina havaitut ongelmat ovat johtuneet yksinomaan ampuma-aselain vastaisista ohjeistuksista, jotka ovat siirtäneet pääpainon henkilöön kohdistuvasta soveltuvuusarvioinnista itse aseensa teknisiin näennäisominaisuuksiin, minkä seurauksena Arpajais- ja asehallintoyksikön "vähemmän vaaralliseksi" määrittelemien ampuma-aseiden lupamenettely on avannut niiden saatavuuden soveltumattomille henkilöille ja vastaavasti estänyt todellisten harrastajien luvansaantia asianmukaisesti urheilu-, kilpailu- ja metsästysaseisiin.

Tätä aiheutettua epäkohtaa ei ole mahdollista korjata määräaikaisuuteen tähtäävillä toimenpiteillä, joiden hyöty- ja häittavaikutukset ovat kaikenlisäksi epäsuhteessa väitettyihin tavoitteisiin.

NRA ry:n mielestä edellämainitut tosiasiat huomioonottaen määräaikaisuusperiaate johtaa ohjaavalla vaikutuksellaan tilanteeseen, missä merkittävästi nykyistä suurempi osa ampuma-aseista siirtyy ja jää lupavalvonnan ulkopuolelle. Rikoksentekeväliseinä luvattomat ampuma-aseet ovat

sekä absoluuttisesti että erityisesti määrään suhteutettuna huomattavan yliedustettuina ja siten todellinen riski yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. (Kts. Optula)

Eräs asedirektiivin kannalta tärkeimmistä aseluvan haltijaa koskevista kysymyksistä on aseluvan peruuttamisen peruste. Direktiivin mukaan henkilö joka on vaaraksi itselleen tai muille on sopimaton pitämään hallussaan ampuma-asetta. Lupien määräaikaisuus on käytännössä lupien peruuttamista ennaltamääritellyn ajanjakson kuluttua, ilman direktiivin tarkoittaman sopimattomuusvaatimuksen täyttymistä.

Suomen Ampumaurheiluliitto

SAL:n mielestä 5 vuoden ensimmäinen lupa on hyvä, mutta jatko osoitettava vain tarvittaessa ilman normitettua määräaikoihin sidottua seuranta.

Kohta 3) Harrastuneisuus on muullakin luotettavalla tavalla pystyttävä osoittamaan.

Luvan uusiminen tulisi olla veloituseton.

Kohdasta puuttuvat taas mustaruutiaseet.

Suomen Reserviupseeriliitto

Toistaiseksi voimassa olevan luvan haltijalle ei tulisi asettaa harrastuksen osoittamisvelvollisuutta määräajoin.

Ampuma-asekouluttajan antaman harrastustodistuksen lisäksi tulisi harrastuksen todisteena hyväksyä myös ampumista harrastavien järjestöjen yhteinen Ampumakortti.

Suomussalmen Urheiluampujat

ESITYS:

Lakiesityksen 53 §:ään seuraava lisäys (vahvennettu teksti): Hallussapitolupa 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, luvanhaltijan huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitetun haulikon, yhdistelmäaseen, kiväärin tai pienoiskiväärin säilyttämistä ja kuljettamista varten, annetaan määräajaksi, joka päättyy viimeistään nuorimman rinnakkaisluvanhaltijan täyttäessä 19 vuotta, sekä 6§ 4-7 kohdassa tarkoitettuja aseita koskeva hallussapitolupa 15 vuotta vaan ei 20 vuotta täyttäneen, luvanhaltijan huollettavana olevan henkilön käyttöön tarkoitetun 6§ 4-7 kohdassa tarkoitettun aseiden säilyttämistä ja kuljettamista varten, annetaan määräajaksi, joka päättyy viimeistään kyseisen henkilön täyttäessä 21 vuotta.

PERUSTELU: Ammuntaurheilun perusta luodaan hyvällä juniorikoulutuksella. Mikäli junioriampujallaei ole kotona huoltajan (esim. isän tai äidin) nimissä asetta, jolla harjoitella, on pelimenetetty. Jos harjoittelu pystytään aloittamaan lajiin kuuluvalla aseella vasta 20-vuotiaana, ovat saman ikäluokan nuoret maailmalla jo karanneet tavoittamattomiin. Ilmapistoolilla tuskin pystyy kaikkia lajeja korvaavasti harjoittelemaan, kuten on esitetty. Esitetyllä lisäyksellä, joka koskee käsiaseita, pystyttäisiin varmistamaan myös junioreikäisten valmennusta omalla aseella aina siihen saakka kun he voivat hakea itse hallussapitolupaa.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys

MPK voi hyväksyä ensimmäisen luvan määräaikaisuuden. Harrastuksen jatkumisen todistamiseen pitäisi riittää esim. malli, jossa vanhemmalla iällä todistetaan ajotaito uusittaessa ajokorttia. Jos kaikilta nykyisin aseantoluvan omaavilta edellytettäisiin vastaavaa harrastuneisuutta, joko ampumaratoja olisi rakennettava lisää tai ainakin niiden uusimuotoisia lupa-aikoja pitäisi laajentaa. Arvio perustuu ainoastaan aselupien määrään.

Metsästäjien Keskusjärjestö

Metsästäjien Keskusjärjestö esittää, että esitetystä viiden vuoden välein toimitettavasta ”todistusbyrokratiasta” luovuttaisiin kokonaan ja että jatkoharrastuksen osoittamiseen esimerkiksi ensimmäistä määräaikaiseksi annettua hallussapitolupaa uudistettaessa toistaiseksi voimassa olevaksi riittäisi voimassa oleva metsästyskortti tai tarvittaessa erityisestä syystä hakijalta pyydettävä muu selvitys.

1.8.1 Vastine

Kuten ampuma-aselain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 183/1997 vp) perusteluissa on todettu, ampuma-aseisiin liittyy välitön yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vaarantumisen riski. Toisaalta ampuma-ase on harrastusväline, jonka hankkimista ja hallussapitoa yhteiskunta on katsonut riskin vähentämiseksi tarpeelliseksi säännellä. Tästä seuraa, että riskin vähentäminen on tarkoituksenmukaisinta tehdä siten, että rajoitetaan sellaisten ampuma-aseiden hallussapitoa, joita ei enää käytetä mihinkään laissa mainittuun hyväksyttävään käyttötarkoitukseen. Luvan peruuttaminen ei ole yhtä tehokas keino, koska peruutusperuste voi tulla tietoon vasta sitten kun jotain lopullista on jo tapahtunut.

Eräissä lausunnoissa esitetty ajatus siitä, että luvan määräaikaaisuudelle ei ole perusteita, koska henkilön sopivuus on tullut arvioiduksi ensimmäistä lupaa hakiessa eikä sen jälkeen ole mitään tapahtunut, on kestämaton. Lupaviranomainen ei voi tehdä vuosia eteenpäin kohdistuvaa ennustetta aseluvanhaltijan sopivuudesta. Sen osoittaa jo se, että vuosittain on peruutettu vähintään useita satoja hallussapitolupia sillä perusteella, että luvanhaltija on syylistynyt johonkin rikokseen, rikkonut lupaehtoja tai muulla tavoin elämäntapansa tai käyttäytymisensä perusteella osoittanut sopimattomaksi luvanhaltijaksi. Luvan määräaikaaisuudella voidaan puuttua tällaisiin henkirikoksiin, väkivaltarikoksiin tai muihin ampuma-aseen väärinkäytöksiin ennalta. Lausunnoissa esitettyä kantaa, että nimenomaan luvan määräaikaisuus ei estänyt Jokelan ja Kauhajoen tekoja, voidaan pitää tarkoitushakuisena.

Se, että ampuma-aseiden luvanhaltijat syylistyvät henkirikoksiin keskimäärin muuta väestöä vähemmän, on vähintäänkin, mitä voi edellyttää tilanteessa, jossa aseiden hankkimista säännellään ja luvanhaltijoita valvotaan. Siitä ei kuitenkaan seuraa sitä, että ampuma-aseiden määrän vähentämisellä ei olisi väärinkäytöksiä vähentävää vaikutusta. Tuskin on niin, että luvallinen ampuma-ase ja hallussapitolupa estävät henkilöä tekemästä esimerkiksi henkirikosta tapauksessa, jossa hän sen ilman asetta ja hallussapitolupaa päättäisi tehdä. Siksi hallitus esittää, että yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta ongelmallisimmiksi osoittautuneiden käsiaseiden määrää vähennetään ja että vähentäminen koskee osaltaan sellaisia ampuma-aseita, joita ei enää käytetä. Näin vähentäminen ei lainkaan haittaa harrastamista. Tarpeettomaksi käyneiden aseiden vähentämisellä estetään osaltaan myös aseiden päätymistä anastusten ja katoamisten kautta laittomiksi aseiksi.

Keräilykokoelma-aseen ampumakiellon osalta säännöstä ei esitetä muutettavaksi. Ampuma-aseiden T-Fordeilla ei siis nytkään välttämättä saa ampua.

Mustaruutiaseiden ja käsiaseiden ikärajan perusteita on selostettu jo aiemmin 43 §:ää koskeneessa vastineessa.

1.9 53 a § Harrastuksen jatkumisen osoittaminen

Luonnollisen henkilön, jolla on metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista, ampumaurheilua ja -harrastusta taikka näytöstä, kuvausta tai muuta vastaavaa esitystä varten 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitetun ampuma-aseen toistaiseksi voimassa oleva hallussapitolupa, on viiden vuoden kuluttua luvan antamisesta ja tämän jälkeen viiden vuoden välein toimitettava lupaviranomaiselle:

- 1) ampuma-asekouluttajan antama todistus ampumaurheilun ja -harrastuksen aktiivisesta harrastamisesta;*
- 2) riistanhoitoyhdistyksen antama todistus loukku- tai luolapyynnin aktiivisesta harjoittamisesta; taikka*
- 3) luotettava selvitys ampuma-aseen käytöstä näytökseen, kuvaukseen tai muuhun vastaavaan esitykseen.*

Lupaviranomainen voi tarvittaessa vaatia luvanhaltijaa esittämään harrastuksestaan muitakin selvityksiä.

Asealan elinkeinonharjoittajat, Aselaki-info, Asekauppiaiden Liitto ry

Ongelmat:

Samat ongelmat harrastuneisuuden osoittamisen kannalta kuin 45 §:ssäkin (riistanhoitoyhdistysten mahdollon tilanne, ampumaseurojen todistukset ja niihin näytön saaminen, alueellinen tasa-arvoisuus).

Lakiesityksen teksti johtaa siihen, että moni harrastaja tulee rikkoneeksi lakia ilman tahallisuutta. Jos harrastajalla on useampia harrastusvälineitä, tulee hänen itse seurata koska mikäkin lupa edellyttää harrastuneisuusselvitystä. Jos selvitys unohtuu tai menee myöhäiseksi on vaarana harrastusvälineiden menettäminen. Vilpitön kysymys: ”Onko sinulla tai jollakin lähipiirissäsi mennyt kertaakaan auton katsastusaika tahattomasti niin sanotusti pitkäksi?” Jatkokysymys: ”Jos tiedät tällaisen henkilön, pitäisikö hänen ajokorttinsa voimassaolo asettaa harkintaan, mahdollisesti ajo-oikeus peruuttaa ja ottaa hänen ajoneuvonsa valtion hallintaan huutokaupattavaksi Riihimäellä?”

Ammunnan harrastajan kannalta viiden vuoden jaksoissa edellytettävä selvitysten antaminen on tarpeetonta ammunnanharrastajan ”simputusta”, joka ei tosiasiallisesti lisää aseturvallisuutta mitenkään. Tämä 53 a §:n lisäys, kuten 45 §:kin, ainoastaan lisäävät harrastuskustannuksia ja tekevät lupaprosessin työlääksi. Nämä eivät ole lainsäätäjälle hyväksyttäviä tavoitteita.

Lupaviranomainen voi tarvittaessa vaatia luvanhaltijaa esittämään harrastuksestaan muitakin selvityksiä. Tämä on kohta, joka sallii lupaviranomaiselle täyden mielivallan lupa-asioissa. Ampuma-asekouluttajan todistus, jolla on julkinen luotettavuus, vaaditaan nimenomaan harrasteen osoittamiseksi. Kuten 119 §:n kohdalla tarkemmin tuodaan esille, niin perustuslakivaliokunta totesi hallituksen esityksessä voimassa olevaksi ampuma-aselaiksi perusoikeuksien kannalta tärkeäksi, että hallussapitoluvan antamisen edellytykset keskeisiltä osiltaan tulevat säädetyiksi laissa eikä alemman tasoisilla säännöksillä (PeVL 15/1996 vp).

Helsingin poliisilaitos

Henkilön muuttaessa paikkakunnalta toiselle voi harrastus katketa ilman että harrastaja itse voi vaikuttaa asiaan millään lailla. Uudella asuinpaikalla ei välttämättä ole ampuma- tai harrastusseuraa, mutta harrastuspaikka olisi. Henkilö voisi itse harrastaa mutta ei voi saada sellaista todistusta, jolla voisi osoittaa viranomaisille harrastuksen jatkumisen. Tilanne voisi aiheuttaa omaisuuden realisoinnin kohtuuttoman edullisesti. Tällöin kiusaus omaisuuden ”kadottamiseen” tai muuhun lain kiertämiseen tuntuisi helpommalta vaihtoehdolta.

Janne Pohjoispää

Tässä pykälässä käsitelty harrastuksen jatkumisen osoittaminen olisi luvanhakijan kannalta työlästä ja voisi luvanhakijasta johtuvasta inhimillisestä virheestä aiheuttaa aselupien peruuttamisen. Menettely työllistää tarpeettomasti poliisia asioilla, joiden yhteyttä aseturvallisuuden paranemiseen on vaikea osoittaa. Edelleen pykälässä mainitaan, että viranomainen voi vaatia harrastuksesta muitakin selvityksiä. Tämä voi johtaa jopa mielivaltaan lupakäsittelyssä.

Lapin poliisilaitos

2. Ampuma-aselain 53 §:ssä esitetään, että ensimmäinen aselupa myönnettäisiin käsiaseen hakijalle viideksi vuodeksi ja sen jälkeen toistaiseksi. Tämän jälkeen aseluvanhaltijan tulisi viiden vuoden välein todistaa lupaviranomaiselle erityisperusteen olemassa olo.

Esitys luo lupahallintoon liian raskaan seurantajärjestelmän. Kymmenen vuoden välein vaadittava todistus harrastuksen jatkumisesta ensimmäisen, viisi vuotta voimassa olleen luvan uusimisen jälkeen olisi käytännössä riittävä ottaen myös huomioon, ettei vanhojen aselupien haltijoilta tällaista seurantaa ainakaan toistaiseksi vaadita.

Ehdotuksen ampuma-aselain 53 a §:n 1 momentin ensimmäiseksi virkkeeksi kuuluu:

”Luonnollisen henkilön, jolla on metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista, ampumaurheilua tai -harrastusta taikka näytöstä, kuvausta taikka muuta vastaavaa esitystä varten 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdassa tarkoitetun ampuma-aseen toistaiseksi voimassa oleva hallussapitolupa, on kymmenen vuoden kuluttua luvan antamisesta ja tämän jälkeen kymmenen vuoden välein toimitettava lupaviranomaiselle:”

Maa- ja metsätalousministeriö

Riistanhoitoyhdistyksen antama todistus (53 a §)

Hallituksen esityksessä todetaan, että hankkimis- ja hallussapitolupia loukussa tai luolassa olevan eläimen lopettamiseen on voitu myöntää myös yhden käden aseisiin ilman luotettavaa selvitystä harrastuksesta. Hallituksen esityksessä esitetään, että metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista varten voidaan antaa vain kertatulitoimiseen pienoispistooliin taikka pienoisrevolveriin. Luvan antamiselle edellytyksenä on riistanhoitoyhdistyksen antama todistus hakijan aktiivisesta harrastuksesta metsästyslainsäädännön mukaiseen tarkoitukseen.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo riistanhoitoyhdistysten olevan sinänsä sopiva taho antamaan todistuksen henkilön aktiivisesta metsästysharrastuksesta, sillä riistanhoitoyhdistyksillä on jo nykyisellään metsästyslainsäädetyt viranomaisluonteisia lausunto-, metsästäjätutkinto- ja ampumakoetehtäviä. Kun luvan antamisen edellytyksenä olevassa aktiivisessa harrastustoiminnassa on kysymys luonteeltaan olemassa olevasta toiminnasta, joka siten on kohtuullisen yksinkertaisesti todennettavissa ja mitattavissa, olisi esityksen mukaisten todistusten antaminen mahdollista järjestää riistanhoitoyhdistyksissä.

Todistuksen antaminen tulisi mitä ilmeisimmin lisäämään etenkin jäsenmäärältään isojen tai maantieteellisesti alueeltaan suurten riistanhoitoyhdistysten työmäärää ja kustannuksia. Kustannusten määrässä on myös otettava huomioon, että riistanhoitoyhdistykset toimivat pääasiassa vapaaehtoistyöllä ja niiden taloudelliset resurssit ovat hyvin rajalliset. Lisäksi tässä yhteydessä kansalaisten yhdenvertaisuuden turvaamiseksi riistanhoitoyhdistyksille tulisi luoda yhtenäiset käytännöt todistusten antamisessa. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että esityksen vaatimukset voidaan ottaa huomioon riistahallinnon organisaatioiden kehittämisessä tulevaisuudessa. Maa- ja metsätalousministeriö esittää harkittavaksi myös muiden, lähinnä metsästysseurojen, kirjoittamien todistusten ottamista huomioon lupaharkinnassa. Luvan myöntävä viranomainen kuitenkin arvioi todistuksen arvon ja päättää voidaanko lupa myöntää.

Reserviläisliitto

ei pidä tarkoituksenmukaisena menettelyä, jonka mukaan käsiaseluvat myönnettäisiin määräaikaisina myös ensimmäisen luvan määräajan päättymisen jälleen. Esitämme, että jo toinen käsiaselupa myönnetään nykyiseen tapaan toistaiseksi voimassa olevana. Ampumaseuran, jonka jäsen asianomainen hakija on, todistus harrastuksen aktiivisuudesta voidaan vaatia.

1.9.1 Vastine

Perusteet viiden vuoden välein tapahtuvalle harrastuksen osoittamiselle ovat samat kuin yllä luvan määräaikaisuuden osalta. Harrastuksen osoittaminen on kuitenkin kevyempi menettely luvanhaltijan kannalta. Se ei sisällä lupaperusteiden täydellistä läpikäymistä siten kuin luvan uusiminen. Tarkoitus on sisällyttää uuteen aserekisteriin järjestelmä, joka automaattisesti varoittaa määräajan lähestymisestä.

Kymmenen vuoden aika on aseturvallisuuden kannalta liian pitkä kontrolliväli.

1.10 54 § Rinnakkaislupa

Lupa voidaan antaa 45 ja 45 c §:ssä säädetyn edellytyksin noudattaen soveltuvin osin, mitä 42 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 43 ja 44 §:ssä säädetään. Huoltajien suostumuksella lupa haulikkoon, kivääriin, pienoiskivääriin tai yhdistelmäaseeseen voidaan kuitenkin antaa metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista taikka ampumaurheilua ja -harrastusta varten myös 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka muuten täyttää luvan saajaa koskevat edellytykset.

Asealan elinkeinonharjoittajat, Aselaki-info**Ongelmat:**

Muutokset ovat tarpeettomia, jos jatketaan nykyisin voimassa olevan aselain mukaisesti, jolloin 15-vuotiaalle voidaan myöntää lupa (eikä vain rinnakkaislupa) holhoojiensa suostumuksella, jos muut luvansaannin edellytykset täyttyvät.

Pykälän uusi lisäys unohtaa mustaruutiaseet kokonaan eikä näin ollen enää mahdollistaisi alle 18 vuotiaan mustaruutiaseharrastusta lainkaan.

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä, että mahdollisuus rinnakkaisluvan myöntämiseen 15-17 -vuotiaalle säilyy. Metsästysharrastuksen aloittaminen ampuma-aselain 88 §:ssä tarkoitettuna valvottuna käyttönä on käytännössä hankalaa huomioon ottaen metsästysharrastuksen luonteen. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että rinnakkaislupaa koskevaan säännöksiin voitaisiin liittää erityisiä ehtoja koskeva säännös muun muassa siitä, ettei rinnakkaisluvalla saa säilyttää asetta tai ettei rinnakkaisluvalla voi ostaa patruunoita tai jälleenlataustarvikkeita. Yhden käden aseiden osalta rinnakkaislupien myöntäminen ei kuitenkaan ole tarpeellista vaan tällöin voidaan soveltaa edellä mainittua valvottua käyttöä.

NRA ry

Esityksestä puuttuu "muu ampuma-ase" -tyypisiin aseisiin liittyvä direktiivin mukainen korjausehdotus. Virheellinen mitta on jatkuvasti vaikeuttanut suomalaisten metsästäjien, reserviläisten ja urheiluampujien ampuma-asehankintaa. Alla lyhyt analyysi asiasta.

Suomen ampuma-aselainsäädännössä on esiintynyt kiväärin ja haulikon määritelmän yhteydessä minimimitta 840mm. Tämä jäännepohjautuu ennen vuotta 1998 voimassa olleeseen ampuma-aselakiin liittyviin, jälkikäteen tehtyihin muutoksiin yhteydessä, jossa aseiden mitan lyhentäminen kriminalisoitiin. Historiallisten vaikutteiden osalta mitan määritelmän taustalla on ollut erään, kosmeettisilta ominaisuuksiltaan yksittäisiä aikakautensa virkamiehiä häirinneen, Korkeimman Hallinto-oikeuden ennakkopäätöksellä lupateknisestäkin metsästyskiväärinä pidettävän kiväärin karbiinimallien kieltotoimenpide.

Tämä epäkohta jalostettiin siten, että se saatiin sisällytettyä 1998 ampuma-aselakiin.

Mitta (840mm) on Euroopan Unionin ampuma-aseiden määritelmää koskevan direktiivin vastainen. Direktiivin mukaisesti kiväärin ja haulikon minimimitta on 600mm, josta nykyinen Suomen lainsäädäntö poikkeaa merkittävästi, 40%.

Ehdotuksessa mm. väitetään: s. 33 "Muu ampuma-ase -tyyppiseen ampuma-aseeseen lupaa ei saisi. Metsästyksessä tai ampumaurheilussa ei ole välttämätöntä tarvetta tähän luokkaan kuuluvien ampuma-aseiden käyttämiseen."

Väitteen lähtökohta on absurdi. Välttämättömyyden periaatteen soveltaminen lakiin, joka on ohjaava instrumentti ei-välttämättömän harrastetoiminnan edellytysten pitämiseksi lailliseen ja turvalliseen toimintaan kannustavana on äärimmäisen teennäinen tekosyy ja argumenttina kestävä. Lähtökohtaisesti kaiken pohjana on oltava soveltuvuus lailliseen käyttötarkoitukseen.

Soveltuvuutta ampumaurheilun eri muotoihin on ehdotuksessa sivuttukin, tosin mainitsematta syytä eli tämäntyyppisen aseiden pienempää kääntöinerttia, mikä on huomattava etu näissä ampumaurheilulajeissa.

Tämän lisäksi asiaa on tutkittava käytännön lähtökohdista. Useimmat nykyiseen "muu ampumase" -luokkaan kuuluvat aseet on varustettu kokoontaitettavalla tai teleskooppisesti säädettävällä perällä. Viimemainittu ominaisuus on erityisen hyödyllinen kasvuiässä olevan harrastajan osalta sekä silloin kun samaa asetta käyttää useampi, eri kokoinen ampuja. Nk. vetopituuden, eli perän ja liipaisimen välisen mitan sopivuus harrastajalle on ergonomisesti erittäin tärkeä tekijä. Sekä taitto- että teleskooppiperäisen aseiden laillinen kuljetusmahdollisuus kodin ja harrastuspaikan välillä niin ettei ulkopuolisille välttämättä näy asetta kuljetettavan on ehdottomasti katsottava eduksi.

Vaikutus laillisen harrastamisen mahdollisuuksiin on siis olennainen, kun taas rikoksentekovälineen määritelmän antaminen tämäntyyppisille aseille kätkevävyyden osalta on sekä perustuslakiin kirjattun syyttömyysperiaatteen vastaista että käytännön tosiasioiden suhteen perusteetonta: tavanomaisen kiväärin ja haulikon lyhentäminen tällaista asetta huomattavasti pienikokoisemmaksi on hyvin helppoa tavanomaisin käsityökaluin ja ampumaseiden alkuperäisten mittojen tosiasiallinen vaikutus rajoittuu vain harrastajiin jotka lakeja haluavat noudattaa.

Kätkevävyyden osalta on huomioitava, että näitä aseita ei ole suunniteltu täysimittaista kivääriä ja haulikkoa pienikokoisemmiksi kätkevävyyden vaan käsiteltävyyden ja kuljetettavuuden ehdoilla, mikä tulee erittäin selväksi jo tosiasiallisten mittojenkin perusteella. 600-840mm mittaisen aseiden väittäminen "helposti kätkeväväksi" ei kestä minkäänlaista kriittistä tarkastelua.

Soveltuvuudeltaan tiettyihin metsästystarkoituksiin tämäntyyppiset aseet ovat erinomaisia ja verrattuna suurikokoisempiin metsästysaseisiin yliverkaisia. Tällaisia metsästystilanteita ovat mm.:

1. Haavakon jäljitys, erityisesti vaarallisten riistaeläinten osalta. Tämä koskee myös onnettomuuksissa, esimerkiksi liikenteessä vahingoittuneiden eläinten jäljitystä.
2. Peitteisessä maastossa tapahtuva ajometsästys, jossa metsästysaseiden mitat (pieni inertia) eli nopea suunnattavuus ja takertuminen kasvustoon ovat olennainen tekijä.
3. Latvalinnustus, jossa kivääri on toissijainen ase haulikon jälkeen ja kuljetettavuus selässä, joko hihnassa tai repun päällä, haittaamatta liikkumista ja haulikolla ammuttavia riistalaukauksia on erittäin tärkeää.

Lainsäädäntö on kaikenlisäksi ollut hyvin epämääräinen. Vain tulkinallisten seikkojen vuoksi pituusmitan määritelmää ei ole sovellettu ampumaseisiin joissa perän tai piipun irrottaminen ja takaisin kiinnittäminen on ollut erittäin vaivaton toimenpide. Useimpien vipu- ja pultilukkoisten metsästyskiväärien lyhentäminen nykyisen sallitun mitan alle, ampumamahdollisuus säilyttäen, on mahdollista 1-3 ruuvia avaamalla. Näinollen, pykälien mukaisesti jokainen tavanomainen huolto- ja puhdistuspurkaminen olisi jo aseiden muuntamista käsittelevän lain vastaista, mistä rangaistusmenettely on ehkäissyt ainoastaan kirjaamaton lain tulkinta.

Käsitettä "muu ampumase" ei teknisestikään ole olemassa. Valtaosa aseista jota tämä termi koskee on tavanomaisia karbiineja, jotka asetyypinä niin metsästyksen kuin urheiluammunnan piirissä ovat osa vuosisataista perinnettä, joka vain keinotekoisesti on katkaistu epäonnistuneella lainkohdalla.

Tämä teennäinen termi on poistettava lainsäädännöstä. Kiväärin ja haulikon minimimita on muutettava vastaamaan EU-direktiiviä. Direktiivinmukaisen 600mm mitan alle jäävien ampumaseiden

aseiden määritelmä on lähtökohtaisesti oltava pistooli, pienoispistooli, revolveri tai pienoisrevolveri. Poikkeustapauksissa kuten ko. mitan alittavien metsästysaseiden ja nimenomaisesti olkaa vasten ammuttavaksi tarkoitettujen ampuma-aseiden kohdalla on jätettävä harkintamahdollisuus siten, että pelkkä yleisluonteinen millimetriraja ei estä ilmoitettuun käyttötarkoitukseen hyvin soveltuvien ampuma-aseiden luvan myöntämistä kun käyttötarkoitus on yksilöity ja perusteltu. Soveltuvuudessa on ensisijaisesti lähdettävä siitä että luvan hakijan esittämät perustelut ovat oikeita ellei objektiivisiin tosiasioihin suoraan pohjautuvia vastakkaisia vahvempia perusteita ole olemassa.

Lisäksi, yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle aiheutuva riski on aina oltava yksilöity ja perusteltu ampuma-aseen hankintaluvan hakijaa koskevalla syyllä jos sitä käytetään hakemuksen hylkäysperusteena. Tämä periaate on suoranaisesti perustuslain 8 § mukainen.

Suomen Ampumaurheiluliitto

Ampuma-aselain 6§ luettelee eri asetyypit. Toisen momentin kohdassa 11 on mainittu mustaruutiaseet. Tähän kategoriaan kuuluvat kaikki mustaruutiaseet niin kiväärit kun pistoolitkin. Ampuma-aselakiehdotuksessa on kuitenkin joka paikassa unohdettu mustaruutiaseet. Monessa kohdassa lukee vain haulikko, kivääri, pienoiskivääri ja yhdistelmäase tai sitten viitataan käsiaseisiin (6§:n 2 momentin kohdat 4-7). SAL esittää, että mustaruutiaseet tulee rinnastaa haulikkoon, kivääriin, pienoiskivääriin ja yhdistelmäaseeseen hankkimisen ja hallussapidon ja rinnakkaisluvan osalta. (§43 kohta 8, 53§, 54§, 66§)

Perustelut: Mustaruutiaseet puuttuvat lakiesityksestä.

Osaltaan voitaisiin käyttää ns. ase16 lupa –tilapäinen ryhmähallussapitolupa leirejä, kilpailumatkoja varten. Lain tulisi huomioida oma erillinen tilapäishallussapitolupa Suomeen kilpailemaan tuleville ja myös Suomesta ulkomaille meneville alle 20-vuotiaille.

1.11 Vastine

Mustaruutiaseiden osalta on jo lausuttu edellä 43 §:ää koskeneessa vastineessa. Todettakoon tässä yhteydessä lisäksi, että alle 18-vuotiaan rinnakkaislupa ja siihen liittyvä 43 §:n 8 kohdan käyttötarkoituksen lisäys ovat sisäasiainministeriön poliisiosaston käsityksen mukaan ainoita kohtia, joilla on merkitystä mustaruutiaseiden sääntelyn osalta. Kun muilta osin ehdotetaan asetyypeittäin rajattuja muutoksia, ne koskevat käsiaseita. Mustaruutiaseiden sääntely säilyy näiden osalta ennallaan, kuten esimerkiksi haulikoiden ja kiväärienkin, joten niitä ei ole valmistelussa näiltä osin millään tavalla unohdettu.

Muu ampuma-ase -luokkaan kuuluvat kaikki sellaiset ampuma-aseet, jotka eivät kuulu ampuma-aselain 6 §:n 2 momentissa mainittuihin yhteentoista muuhun luokkaan. Tyypillisesti tähän luokkaan kuuluvia ampuma-aseita ovat ns. konepistoolit Uzi, Scorpion, MP5 ja niiden itselataavaa kertatulta ampuvat versiot. Lisäksi tällaisia ovat jotkut rynnäkkökiväärien lyhyet versiot ja niiden itselataavaa kertatulta ampuvat versiot. Näiden, ampuma-aselain kiväärin vähimmäismitat alittavien aseiden joukkoon kuuluu myös joitakin metsästyskäyttöön tarkoitettuja aseita. Muu ampuma-ase -luokkaan kuuluvat esimerkiksi

myös tykit, singot ja ohjus- ja raketinheitinjärjestelmät, mutta nämä eivät ole tässä yhteydessä olennaisia.

Hallitus esittää, että 15-17 -vuotias voisi saada rinnakkaisluvan vain kivääriin, pienoiskivääriin, haulikkoon tai yhdistelmäaseeseen. Nuori voisi siis saada rinnakkaisluvan vain rajattuun aseryhmään, jotka olisivat ”perusaseita” metsästyksessä ja ampumaurheilussa. Muu ampuma-ase -luokkaan kuuluviin ampuma-aseisiin lupaa ei tulisi antaa seuraavin perustein. On esitetty, että lyhyt ase on tarpeen vaarallisten haavakoiden jäljestämisessä. Sisäasiainministeriön poliisiosasto katsoo, että tällainen toiminta on erityisen kokeneen metsästäjän tehtävä, ei 15-vuotiaan aloittelijan. Toiseksi perusteeksi on esitetty, että ase on nopean käännettävyytensä vuoksi tarpeen peitteisessä maastossa tapahtuvassa ajometsästyksessä. Laukauksen ampuminen metsällä edellyttää aina huolellista harkintaa, erityisesti tilanteessa, jossa maasto on peitteinen ja lähistöllä on muita ihmisiä. Harkitessaan ampumismahdollisuutta ehtii metsästäjä hyvin kääntää kiväärinkin ampumasuuntaan.

Sisäasiainministeriön poliisiosasto ei pidä toivottavana tilannetta, jossa nuori henkilö vielä kokemattomana metsästäjänä on ampumassa nopeita kääntölaukauksia peitteisessä metsässä muiden metsästäjien keskellä. Latvalintumetsästyksessäkin 15-17 -vuotias jaksaa nuorena hyvin lintumetsällä kiväärinkin kanssa, turvallisuuden kannalta nuorella henkilöllä ja kokemattomalla metsästäjällä on syytä olla ase, jonka piippu ei käänny nopeasti. Muissakin metsästyksen muodoissa kiväärin mitat täyttävä ampuma-ase sopii tarkoitukseen oikein hyvin.

Ammunnan lajeista sellaisia, johon muu ampuma-ase -luokkaan kuuluva ampuma-ase lajin sääntöjen mukaan voisi soveltua, ovat sovelletun reserviläisammunnan ja practical-ammunnan lajit. Näihin lajeihin muu ampuma-ase -luokkaan kuuluvista aseista voisivat ominaisuuksiltaan sopia rynnäkkökiväärien ja konepistoolien lyhyet, itselataavaa kertatulta ampuvat versiot. Sisäasiainministeriön poliisiosasto katsoo, että tällaisten tulivoimaisten, lyhyiden aseiden osalta 15-17 -vuotiaiden harrastajien ampumisen tulee tapahtua valvottuna käyttönä.

Ampuma-aselaissa on asetettu kiväärille minimimitat, kokonaispituus 840 mm ja piipun pituus 400 mm. Laissa ei ole selkeästi otettu kantaa tätä lyhyempien ampuma-aseiden luvansaantiin. Koska minimimitat on asetettu, on lähdettävä siitä, että niillä on oltava jokin merkitys lupaharkinnassa. Hallituksen esityksen perusteluissa on todettu, että tällaiset aseet ovat pääsääntöisesti viranomaiskäyttöön tarkoitettuja ampuma-aseita. Edellä mainituilla perusteilla on lupakäytännössä suhtauduttu hyvin pidättyvästi luvan antamiseen muu ampuma-ase -luokkaan kuuluviin aseisiin. Mikäli muu ase -luokka lisätään asetyypiksi, johon 15-17 -vuotias voisi saada luvan, olisi tämä eduskunnan kannanotto siihen, että myös hankkimislupia tulisi näihin aseisiin nykyistä laajemmin antaa. Mikäli tällainen muutos haluttaisiin tehdä, se tulisi tehdä perusteellisen valmistelun jälkeen niin, että hyväksyttävät käyttötarkoitukset sekä aseiden mittojen ja ominaisuuksien rajausten tulisivat tarkoin mietityiksi.

1.12 55 § Rinnakkaisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

Rinnakkaislupa annetaan hallussapitoluvan voimassaoloajaksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava lyhyemmäksi ajaksi. Lupa 6 §:n 2 momentin 4–7 kohdassa tarkoitettuun ampuma-aseeseen annetaan kuitenkin enintään viideksi ja muuhun ampuma-aseeseen enintään kymmeneksi vuodeksi. Jos henkilöllä on 53 §:n 1 momentissa tarkoitettu viiden vuoden määräajaksi annettu hallussapitolupa, annetaan rinnakkaislupa 6 §:n 2 momentin 4–7 kohdassa tarkoitettuun ampuma-aseeseen määräajaksi, joka päättyy viimeistään hallussapitoluvan päättymispäivänä.

1.13 66 § Lupien ja suostumuksen raukeaminen

Rinnakkaislupa raukeaa, kun hallussapitolupa raukeaa tai peruutetaan. Hallussapitolupa, joka on annettu 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitetun haulikon, kiväärin, pienoiskiväärin tai yhdistelmäaseen säilyttämistä ja kuljettamista varten, raukeaa, kun rinnakkaislupien voimassaolo päättyy.

Asealan elinkeinonharjoittajat, Aselaki-info

Ongelmat:

Muutokset 15 – 18-vuotiaiden harrastajien hallussapitolupien osalta ovat tarpeettomia, jos jatketaan nykyisin voimassa olevan aselain mukaisesti, jolloin 15-vuotiaalle voidaan myöntää lupa (eikä vain rinnakkaislupa) holhoojiensa suostumuksella, jos muut luvansaannin edellytykset täyttyvät.

Pykälän uusi lisäys unohtaa mustaruutiaseet kokonaan eikä näin ollen enää mahdollistaisi alle 18 vuotiaan mustaruutiaseharrastusta lainkaan.

1.13.1 Vastine

Nykyisen lain mukaisesti ei voida jatkaa, koska asedirektiivin muutos edellyttää jonkinlaisia muutoksia alle 18-vuotiaita koskevaan sääntelyyn. Mustaruutiaseista on lausuttu jo edellä 43 §:n ja 54 §:n kohdalla.

1.14 67 § Lupien peruuttaminen

Ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa voidaan peruuttaa, jos:

4) luvanhaltijaa on hänen terveydentilansa taikka omaa tai toisen turvallisuutta vaarantavan elämäntapansa tai käyttäytymisensä vuoksi pidettävä sopimattomana hankkimaan tai pitämään hallussa ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia taikka luvanhaltija ei lupaviranomaisen perustellusta pyynnöstä anna poliisilain (493/1995) 35 §:n 3 momentissa tarkoitettua suostumusta;

5) luvanhaltija on muuten kuin tilapäisesti lopettanut ampuma-aseiden kantamisen, luonnollinen henkilö luvanhaltijana ei ole 53 a §:ssä tarkoitettulla tavalla osoittanut käyttävänsä 6 §:n 1 momentin 4–7 kohdassa tarkoitettua ampuma-asetta 43 §:n 1 momentin 1, 2 tai 4 kohdassa mainittuun hyväksyttävään käyttötarkoitukseen tai ampuma-aseiden hallussapito ei enää ole työn vuoksi välttämätöntä; taikka

Asealan elinkeinonharjoittajat

Ongelmat:

67 § kohdan 5 ja 53 a § perusteella (= harrastusnäyttö viiden vuoden välein) pistoolin tai revolverin omaava ammunnon harrastaja on vaarassa menettää harrastusvälineensä, ellei lupaviranomaisen mielestä näyttö ole riittävä ja käyttö riittävän taajaa. On huomattava, ettei muu ammutaharrastus (haulikko, kiväärit, ilma-aseet) riitä näyttöksi vaan näytön on oltava kyseisellä aseella harrastettavan kilpa-ampumaurheilulajin harjoittelu. Harrastuksen painopisteen suuntautuminen vaikkapa haulikkoammuntaan johtaa pistooli- tai revolveriluvan menetykseen vaikka harrastus jatkuisikin satunnaisesti myös yhdenkäden aseilla ja vaikka mitään rikkeitä ei olisi. Kaikilla niillä harrastajilla, jotka eivät osallistu juuri luvan aseella ammuttaviin kilpailuihin tulee näytön osoittaminen lakiesityksen perusteluissa esitetyllä taajuudella olemaan erittäin vaikeaa. Henkilöt tulevat olemaan näytön antamisen ja tasa-arvoisuuden kannalta hyvin epätasa-arvoisessa asemassa asuinpaikasta riippuen.

Todettakoon, ettei Suomessa ole aseiden kantolupaa. ("lopettanut tilapäisesti aseiden kantamisen") On sen sijaan "hallussapitolupa". Kyseessä lienee huolimattomuusvirhe ja päällekkäinen voimassa olevan säädöksen 5) kohdan " - - - tai ampuma-aseiden hallussapito ei enää ole työn vuoksi välttämätöntä" -kanssa.

Janne Pohjoispää

Tämän pykälän mukaan aselupa voidaan peruuttaa 53a§ perusteella ellei aseiden käyttö ole riittävän aktiivista. Käytännössä tämä pykälä velvoittaa urheiluammuntaa varten hankitun aseiden omistajan osallistumaan kilpailuihin. Tämän pykälän yhteydessä voitaisiin pohtia myös sitä millaisen jatkuvan taloudellisen veloitteen ja taakan riittävän aktiivinen harrastaminen luvan haltijalle voi asettaa. Subjekttiivisen päätöksen aseluvan peruuttamisesta tekee poliisi.

Reserviläisliitto

ei kannata aseiden käytön loppumisen lisäämistä ampuma-aseluvan peruutusperusteeksi. Mikäli näin kuitenkin menetellään, esitämme tarkemmin määriteltäväksi mitä tarkoittaa ampuma-aseiden käytön tilapäinen loppuminen.

1.14.1 Vastine

Henkilö, joka harrastaa ampumista kiväärillä, mutta ei enää pistoolilla, ei tarvitse pistooliaan sen enempää kuin henkilö, joka on lopettanut ampumisen kokonaan. Tämän vuoksi ei ole perustetta kohdella näitä tapauksia eri tavoin.

Ehdotettu aktiivisuusvaatimus ei edellyttäisi keneltäkään kilpailuihin osallistumista. Kilpaileminen olisi vain yksi aktiivisen harrastuksen muodoista.

Lupa ampuma-aseen hankkimiseen ja hallussapitoon annetaan tiettyä käyttötarkoitusta varten. Luvan saatuaan henkilö voi pääsääntöisesti käyttää asettaan mihin tahansa laissa mainittuun hyväksyttävään käyttötarkoitukseen. Käyttötarkoitussidonnaisuuden johdonmukainen seurauksena on se, että lupa voidaan peruuttaa, jos ampuma-aseen käyttäminen laissa säädettyihin käyttötarkoituksiin on päättynyt.

Kantaminen on määritelty ampuma-aselain 13 §:ssä ja tarkoittaa ampuma-aseen käyttämistä ampuma-aseissa säädettyihin hyväksyttäviin käyttötarkoituksiin. Termin käyttö tässä yhteydessä on asianmukaista.

1.15 67 b § Ampuma-asekouluttajalle annetun hyväksynnän raukeaminen ja peruuttaminen

Ampuma-asekouluttajalle annettu hyväksyntä raukeaa, kun ampuma-asekouluttaja kuolee tai hyväksyntää hakenut yhdistys lakkaa.

Ampuma-asekouluttajalle annettu hyväksyntä on peruutettava, jos yhdistys tai ampuma-asekouluttaja sitä pyytää.

Ampuma-asekouluttajalle annettu hyväksyntä voidaan peruuttaa 67 §:n 2 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettuun perusteisiin. Hyväksyntä voidaan peruuttaa myös, jos ampuma-asekouluttaja olennaisesti rikkoo hyväksymispäätökseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia taikka jos hän ei enää ole yhdistyslain 4 §:ssä tarkoitetun yhdistyksen jäsen tai sen palveluksessa. Sisäasiainministeriön on ilmoitettava ampuma-asekouluttajaksi hyväksynnän peruuttamisesta ampuma-asekouluttajan kotikunnan poliisilaitokselle ja kouluttajaksi hyväksyntää hakeneelle yhdistykselle.

Kaarlo Tuori

Ampuma-aselakiin ehdotetun 67b §:n 1 momentin mukaan ampuma-asekouluttajalle annettu hyväksyntä raukeaa, kun kouluttaja kuolee. Tätä asiaa ei tarvitse laissa säädellä.

1.15.1 Vastine

Ampuma-aseissa on 29 §:ssä, 66 §:ssä, 67 a §:ssä ja 68 §:ssä mainittu luvan tai hyväksynnän raukeamisesta luvan tai hyväksynnän haltijan kuollessa. Ehdotetussa 67 b §:ssä on noudatettu samaa kirjoitustapaa.

Mikäli professori Tuorin ehdottama muutos tehtäisiin, se tulisi yhdenmukaisuuden vuoksi tehdä kaikkiin edellä mainittuihin pykäliin.

1.16 69 § Varoitus

Lupaviranomainen ja asevastaavalle, asekeräilijälle tai ampuma-asekouluttajalle hyväksynnän antanut viranomainen voi ampuma-aseen, aseosan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttavan luvan taikka hyväksynnän peruuttamisen sijasta antaa varoituksen, jos luvan tai hyväksynnän peruuttaminen olisi olosuhteisiin nähden kohtuutonta.

Sisäasiainministeriön on ilmoitettava ampuma-asekouluttajalle annetusta varoituksesta ampuma-asekouluttajan kotikunnan poliisilaitokselle ja kouluttajaksi hyväksyntää hakeneelle yhdistykselle.

1.17 89 § Luovutusilmoitus

Sen, joka luovuttaa pysyvästi toiselle ampuma-aseen tai aseosan, on tehtävä 30 päivän kuluessa luovuttamisesta asiasta ilmoitus (luovutusilmoitus) ampuma-aseen tai aseosan hankkimiseen oikeuttaneen luvan antaneelle tai muulle poliisilaitokselle. Äänenvaimentimen luovutuksesta on ilmoitettava vain, jos luovutuksensaajan oikeus hankkia äänenvaimennin perustui äänenvaimentimelle annettuun hankkimislupaan tai jos luovuttajan hallussapito-oikeus perustuu äänenvaimentimelle annettuun hallussapito- tai rinnakkaislupaan. Ilmoitusvelvollisuus ei koske ampuma-aseiden tai aseosien kaupan harjoittamiseen tai valmistamiseen luvan saaneiden aseelinkeinonharjoittajien välisiä luovutuksia, joissa luovutuksen kohteena on ampuma-ase tai aseosa, jolle ei ole annettu hallussapitolupaa. Ilmoituksessa on mainittava valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävät tiedot.

1.18 103 § Ampuma-aserikkomus

Joka tämän lain vastaisesti tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

9) tekee ampuma-aseen pysyvästi ampumakelvottomaksi tai aseosan pysyvästi toimintakelvottomaksi taikka laiminlyö 108 §:n 1 momentin 3 kohdassa tai 112 §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampuma-ase tai pysyvästi toimintakelvottomaksi tehty aseosa poliisille,

on tuomittava ampuma-aserikkomuksesta sakkoon.

Asealan elinkeinonharjoittajat, Aselaki-info

Ongelma:

Jos aseiden omistaja, hallussapitoluvan saanut tai joku kolmas henkilö rikkoo jonkun henkilön, kenen tahansa, ampuma-aseiden tai aseiden osan toimintakelvottomaksi niin hänet tuomitaan sakkorangaistukseen ampuma-aserikkomuksesta. Mikä logiikka tähän sisältyy, miksi oman ampuma-aseiden rikkominen on rangaistavaa? Toisen omaisuuden vahingoittaminen johtaa säännönmukaisesti vahingonkorvausvelvollisuuteen, mutta lain logiikka ampuma-aserikkomustuomiosta on myös tässä tapauksessa hämärä.

1.18.1 Vastine

Ampuma-aseiden rikkominen tai tuhoaminen ei ole ampuma-aseiden deaktivoimista, joka on säännöksissä asetetut vaatimukset täyttävää ampuma-aseiden ampumakelvottomaksi tekemistä. Ampuma-aseiden romuttaminen olisi ehdotettujen säännösten mukaan sallittua muunkin kuin valmistamiseen, korjaamiseen tai muuntamiseen luvan saaneen elinkeinonharjoittajan tekemänä. Deaktivoimista koskevien muutosehdotusten perusteita on selostettu tarkemmin jäljempänä 112 b §:n kohdalla.

1.19 106 b § Säilyttämisen tarkastaminen

Poliisilla on oikeus tarkastaa, noudattaako ampuma-aseiden hallussapitoon oikeuttavan luvan haltija tässä laissa olevia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ampuma-aseiden säilyttämisestä.

Luvanhaltijan on päästettävä tarkastuksen tekijä tiloihin, joihin pääsyä tarkastuksen tekeminen edellyttää. Tarkastuksen saa tehdä myös pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa, jos se on tarkastuksen kohteena olevan asian selvittämiseksi välttämätöntä. Tarkastuksen tekemiseksi ei saa käyttää voimakeinoja.

Tarkastuksen tekemisestä päättää päällystöön kuuluva poliisimies. Tarkastuksesta on ilmoitettava luvanhaltijalle vähintään kaksi viikkoa ennen sen tekemistä. Luvanhaltijalla on oikeus siirtää tarkastusta enintään kahdella viikolla ilmoittamalla siitä kirjallisesti ennen poliisin ilmoittamaa tarkastusajankohtaa.

Tarkastuksesta laaditaan pöytäkirja, joka annetaan tiedoksi luvanhaltijalle. Pöytäkirjan laatimisesta ja sisällöstä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Asealan elinkeinonharjoittajat, Aselaki-info

Ongelmat:

Esitys on ristiriidassa kotirauhan ja perustuslain 10 §:ssä mainitun yksityisyyden suojan kanssa Lähtökohtaisesti normaali lainsäädäntö perustuu siihen, että säädöksiä (esimerkiksi aseiden säilytyksessä) noudatetaan eikä tätä oletusarvoisesti epäillä.

Lakiesityksen valmistelijat ovat julkisuudessa esittäneet, että kyseessä ei ole kotietsintään verrattava tarkastus, koska tarkastus on vapaaehtoinen. Vapaaehtoisuutta tarkastuksessa on kuitenkin vain sen verran, että ellei kyseessä oleva henkilö suostu tarkastukseen, on todennäköistä että hänen hallussapitolupansa peruutetaan. Tämän jälkeen aseiden omistajan on luovutettava aseensa viranomaiselle.

Asekauppiain Liitto ry

Rikollisen kotirauhaa ei häiritä menemällä suorittamaan tarkastusta ilman yksilöityä rikosepäilyä – vastuullisen ampumaharrastajan kotirauhaa taas voi? Ampuma-aseen omistaminen asettaa siis henkilön rikollista huonompaan asemaan? Miten asia ylipäätään voisi lisätä aseturvallisuutta, kun viranomaisen ilmoittaisi kaksi viikkoa ennen tarkastusta ns. tulevansa käymään. Kahden viikon aikana mahdollisesti epäasiallisesti säilytetyt aseet varmasti tulisivat säilytetyiksi kunnolla. Tämän asian monipuolinen selvittäminen perustuslakivaliokunnan kanssa on välttämätöntä, koska jos tämä kohta ei riko perustuslakia kotirauhan rikkomisen osalta niin ainakin se hipoo rimaa ja rikkoo suomalaista oikeustajua hyvin paljon.

Aseiden säilyttämisen tarkistus voidaan käydä toteamassa lupahakemuksen yhteydessä nykyisen käytännön mukaan, erillistä kotitarkastusta ei tarvita.

Asianajaja Hannu Lukkarila

Suomen kansalaisilla ja suomalaisissa kodeissa on perinteisesti säilytetty sukupolvien ajan aseita ilman, että tämä olisi aiheuttanut isompia ongelmia. Aseiden säilyttäminen lukituissa tiloissa ei estäne sanottavasti aseiden väärinkäyttöä tai niiden anastamista. Säilytystilan murtaminen tai avaaminen tapahtuu alle minuutissa. Lisäksi ulkomailta tuodaan koko ajan Suomeen varsinkin laittomia käsiaseita.

Janne Pohjoispää

Tämän pykälän kohdalla on syytä vakavasti pohtia, onko pykälän sisältö ristiriidassa perustuslain 10§ kanssa. Edelleen olisi syytä pohtia mihin kotitarkastuksia tarvitaan, jos aseita tulee lain mukaan säilyttää turvallisesti lain määräämällä tavalla.

Kaarlo Tuori

Ampuma-aselain 106b §:ään ehdotetaan säännöksiä ampuma-aseiden säilyttämisen tarkastamisesta. Säilytysoikeus ulottuisi myös kotirauhan piiriin kuuluviin tiloihin, mikä on perusteltua tehokkaan valvonnan turvaamiseksi. Ehdotuksen näiltä osin vaatima valtiosääntöoikeudellinen tarkastelu kuuluu perustuslakivaliokunnalle. Kiinnitän huomiota ainoastaan 1 momentin viimeisen virkkeen säännökseen, jonka mukaan tarkastuksen tekemiseksi ei saisi käyttää voimakeinoja. Poliisilla tulisi nähdäkseni olla oikeus käyttää myös näissä tilanteissa poliisilain tarjoamia toimivaltuuksia.

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että säilyttämisen valvonta vaatinee ilmeisesti lisäresursointia poliisihallinnolle, jos se toteutetaan säännönmukaisesti. Tehokkaimmaksi vaikutukseksi arvioidaan se, että tarkastuksen kohteeksi valittu luvanhaltija joutuu viimeistään ennen tarkastuksen suorittamista korjaamaan säilytyksen puutteet.

Reserviläisliitto

ei näe tarvetta laajentaa nykyistä tarkastusmenettelyä. Lokakuussa suoritetussa jäsenkyselyssä lähes puolet vastanneista piti esitettyä tarkastusmenettelyä pakkokeinolain mukaisena kotietsintänä.

Esitämme, ettei tarkastusmenettelyä laajenneta kaikkia aseenhaltijoita koskevaksi.

Vantaan Reserviläiset ry

Voimassa oleva ampuma-aselaki 9.1.1998/1 edellyttää erityistä asekaappia ainoastaan poikkeustapauksissa. Aseen säilyttäminen on sallittua osiin purettuna tai lukitussa paikassa. On kyseenalaista mitä tarkastuksessa itse asiassa tarkastettaisiin. Ehdotettu säilytyksen tarkastaminen ei

millään tavoin estäisi aseiden joutumista väärin käsiin. Tarkastuksen kohteeksi joutuisivat luvanhaltijan lisäksi kaikki samassa taloudessa asuvat.

Säilytyksen tarkastamista suorittavan poliisiviranomaisen tarkastuskäynnit aiheuttaisivat myös turhaa epätietoisuutta ja pelkoa naapurustossa.

Aseturvallisuuden kannalta parempaan lopputulokseen päästäisiin, jos edellytettäisiin yhdenkin aseiden säilyttämistä aina lukitussa kaapissa, ja luovuttaisiin hyvin kyseenalaisesta säilytyksen tarkastamisesta.

1.19.1 Vastine

Ampuma-aseiden asianmukaista säilytystä ei käytännössä voi valvoa muuten kuin tekemällä tarkastus. Koska ehdotetussa sääntelyssä tarkastuksesta ilmoitettaisiin etukäteen, olisi ensisijaisena tarkoituksena saada säilytykset lain edellyttämälle tasolle, ei säännösten vastaisten säilytysten löytäminen.

Lupahakemuksen käsittelyn yhteydessä ei nykykäytännön mukaan tehdä erillistä tarkastusta. Vain ase-elinkeinonharjoittajien, yhteisöjen ja asekeräilijöiden säilytystilat on tarkastettava. Koska suurin osa ampuma-aseista anastetaan asuntomurtojen yhteydessä, on ampuma-aseiden säilytyksellä olennainen merkitys laittomille markkinoille päätyvien ampuma-aseiden määriin. Vuonna 1998 tulivat voimaan uudet säilytyssäännökset. Tällöin anastettujen ampuma-aseiden määrä putosi runsaasta tuhannesta noin 800:aan. Vuonna 2002 voimaantulleet säilytyssäännösten muutokset koskivat vain muutamaa tuhatta luvanhaltijaa, eivätkä niiden vaikutukset näy tilastoissa. Laittomien aseiden tuonnilla on huomattavasti vähäisempi merkitys laittomien aseiden kokonaismäärään kuin Suomessa tapahtuvilla anastuksilla. Suomi näyttäisi olevan luvattomien ampuma-aseiden nettoviejä.

Voimakeinojen käyttö tarkastuksissa johtaisi tilanteeseen, jossa tarkastuksen tekijä joutuisi etsimään asetta asunnosta. Tämä ei ole tarkastukselle tarkoituksenmukainen menettelytapa.

Tarkastukset voidaan toteuttaa siten, että ne eivät aiheuta naapurustossa yleistä hämmennystä.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa todetaan, että säännökseen on oikeasuhtaisuuden kannalta syytä lisätä, ettei poliisilla ole tarkastusoikeutta, jos luvanhaltija pystyy luotettavasti selvittämään noudattavansa ampuma-aseiden säilyttämistä koskevia säännöksiä. Lausunnossa todetaan edelleen, että hallintovaliokunnan on syytä mietinnön perusteluissa esimerkein kuvata, miten tämä selvitys voidaan antaa. Sisäasiainministeriöllä ei ole ehdotuksia siitä, miten säilytyksen asianmukaisuus voitaisiin todentaa muutoin kuin tarkastuksella.

1.20 110 a § Sarja- ja tunnistenumero sekä merkinnät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) sarjanumerolla numeroista taikka numeroista ja kirjaimista koostuvaa, sarjaan kuulumista osoittavaa juoksevaa tunnistetta, jolla esine voidaan erottaa muista samanlaisista esineistä;*
- 2) tunnistenumerolla numeroista taikka numeroista ja kirjaimista koostuvaa muuta kuin 1 kohdassa tarkoitettua tunnistetta, jolla esine voidaan erottaa muista samanlaisista esineistä;*
- 3) valmistusmerkinnällä ampuma-aseeseen näkyvään paikkaan pysyvästi tehtyä yksilöivää merkintää, joka koostuu valmistajan nimestä, valmistuspaikasta tai -maasta sekä sarjanumerosta;*
- 4) täydennysmerkinnällä ampuma-aseeseen näkyvään paikkaan pysyvästi tehtyä yksilöivää merkintää, joka koostuu tuojan, siirtäjän tai luovuttavan viranomaisen nimestä, Suomen maatunnuksesta ja tunnistenumerosta;*
- 5) tuontimerkinnällä ampuma-aseeseen näkyvään paikkaan pysyvästi tehtyä Suomen maatunnuksesta ja tuontivuodesta koostuvaa merkintää;*
- 6) pakkausmerkinnällä valmistajan nimestä, valmistuserän numerosta ja patruunoiden kaliiperista koostuvaa patruunoiden pienimmässä myyntipakkauksessa olevaa merkintää.*

Asealan elinkeinonharjoittajat, Asekauppiaiden Liitto ry, Aselaki-info

Ongelmat:

Valmistusmerkintä on määritelty merkinnäksi, joka koostuu valmistajan nimestä, valmistuspaikasta tai -maasta sekä sarjanumerosta. Esimerkiksi tällainen merkintä voisi olla Browning X-bolt metsätyskiväärissä Miroku Firearms Mfg. Japan ABC1234, Franchi-haulikossa Benelli Armi Spa. Italy ABC1234, Tikka metsätyskiväärissä SAKO LTD Finland ABC1234 jne. On huomattava, että esitys määrittelee merkinnän olevan yksi merkintä, eikä siis riitä, että tämän valmistusmerkinnän tiedot löytyvät aseesta jakaantuneena useaan eri merkintään, kuten vallitseva käytäntö on tällä hetkellä lähes kaikkien valmistajien tuotteissa. Jos esitys menee kirjoitetussa muodossa laiksi, se tarkoittaa että kotimaisen teollisuuden on muutettava aseiden leimausmenettelyään ja että Suomeen tuotaviin aseisiin on jatkossa jo olemassa olevien merkintöjen lisäksi leimattava tällainen yksi pitkä merkintä. Yhtä pitkää säädöksen mukaista merkintää ei nykyisellään ole valmiina missään aseesta. Direktiivi ei edellytä merkinnän olevan lakiesityksen tekstin mukaisesti olevan yksi merkintä vaan hyväksyy myös nykyisen yleisen käytännön jatkamisen (2008/51/EY, 4 artikla, kohta 2 b).

Ehdotuksen 110 a §:ssä määritellään, että valmistusmerkinnät, täydennysmerkinnät ja tuontimerkinnät on merkittävä aseeseen näkyvään paikkaan. Nykyisessä käytännössä kaikki valmistajat ovat pyrkineet sijoittamaan merkinnät niin, että niiden tarkastaminen on mahdollista sekunneissa, mutta merkinnät eivät mahdollisuuksien mukaan olisi ”näkyvissä”. Esimerkkeinä vaikkapa päällekkäis- tai rinnakkaispiippuiset haulikot, joissa sarjanumero on hyvin tyypillisesti avausvivun alla ja mahdolliset piippujen numerot piippujen alapinnalla siten, että ne jäävät kootussa aseessa piiloon etutukin peittämiksi. Molemmissa tapauksissa merkinnät ovat nykyisinkin tarkastettavissa sekunneissa. Molemmissa esitetyissä ongelmakohdissa Suomeen ollaan luomassa merkintätapaa, joka lisää kustannuksia ja tulee olemaan poikkeava vallitsevasta käytännöstä.

1.20.1 Vastine

Useasta komponentista koostuvan merkinnän määrittelemisen esityksessä yhdeksi merkinnäksi ei tarkoittaisi sitä, että merkinnän teksti olisi kirjoitettava peräkkäin ilman välilyöntejä tai rivinvaihtoja.

Näkyväksi paikaksi olisi tarkoitus katsoa myös ns. huoltopurkamisen yhteydessä havaittavissa oleva merkintä.

1.21 110 b § Merkintöjen tekeminen

Ampuma-aseen valmistajan on valmistuksen yhteydessä tehtävä ampuma-aseeseen valmistusmerkintä. Valtion viranomaisen, joka luovuttaa pysyvästi yksityiseen käyttöön ampuma-aseen, jossa ei ole valmistusmerkintää, on ennen luovutusta tehtävä siihen täydennysmerkintä. Asealan elinkeinonharjoittajan, joka tuo tai siirtää pysyvästi Suomeen ampuma-aseen, jossa ei ole valmistusmerkintää, on ennen asean kauppaan laskemista tai luovuttamista tehtävä siihen täydennysmerkintä. Muun kuin asealan elinkeinonharjoittajan on toimitettava tällainen ampuma-ase ennen hallussapitoon oikeuttavan luvan hakemista sisäasiainministeriölle täydennysmerkinnän tekemistä varten.

Asealan elinkeinonharjoittajan, joka tuo Suomeen pysyvästi ampuma-aseen, on ennen asean kauppaan laskemista tai luovuttamista tehtävä aseeseen tuontimerkintä. Muun kuin asealan elinkeinonharjoittajan on ennen hallussapitoon oikeuttavan luvan hakemista toimitettava pysyvästi Suomeen tuotu ampuma-ase sisäasiainministeriölle tuontimerkinnän tekemistä varten.

Patruunoita kaupallisessa tarkoituksessa valmistavan on tehtävä pakkausmerkintä patruunoiden pakkaamisen yhteydessä.

Sisäasiainministeriö voi antaa luvan poiketa velvollisuudesta tehdä merkintä, jos merkintä alentaиси keräilyllisesti arvokkaan ampuma-aseen arvoa.

Asealan elinkeinonharjoittajat, Aselaki-info

Ongelmat:

Pitkälle valmistusmerkinnälle tulee olemaan hyvin vaikea löytää paikkaa aseesta. Pitkälle leimalle luonnolliselta tuntuva paikka, aseeseen piippu, ei ole merkintäpaikkana kovinkaan sovelias. Piippu on aseessa kuuluva osa, joka vaihdetaan aktiiviampujien aseisiin useaan kertaan ennen kuin muu ase on loppuun käytetty.

110 a § määritelty täydennysmerkintä on vastaavalla tavalla hyvin pitkä merkkikoodi kuten valmistusmerkintäkin. Ottaen huomioon säädösehdotus ”näkyvä paikka” ja se että aseessa jo on sen valmistajan alkuperäiset merkinnät, tulee soveliaan paikan löytäminen merkinnän tekemiseksi olemaan vielä valmistusmerkintääkin vaikeampaa. On syytä huomata, että maahantuoduissa aseissa ei tule olemaan säädöksen mukaista valmistusmerkintää valmiina, vaikka merkinnän tiedot löytyisivätkin useampaan merkintäleimaan jakaantuneina.

1.21.1 Vastine

Merkinnän rakenteesta on lausuttu jo edellä 110 a §:n kohdalla. Täydennysmerkintä on tehtävä vain silloin, jos aseessa ei ole yksilöivää merkintää, joka koostuu valmistajan nimestä, valmistuspaikasta tai -maasta ja sarjanumerosta. Koska valmistusmerkintävelvoite perustuu YK-sopimukseen, on uusissa ampuma-aseissa pääsääntöisesti aina valmistusmerkintä.

1.22 110 c § Merkintöjen poistaminen tai muuttaminen

Ampuma-aseen sarja- tai tunnistenumeroa sekä valmistus-, täydennys-, tuonti- ja pakkausmerkintää ei saa poistaa eikä muuttaa ilman sisäasiainministeriön merkinnän selventämiseksi tai parantamiseksi antamaa lupaa.

Asealan elinkeinonharjoittajat, Aselaki-info

Ongelma:

Esimerkiksi aseseppä, jolla on 20 §:n 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu lupa ampuma-aseiden kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvaan valmistamiseen taikka korjaamiseen ja muuntamiseen, ei saa lakiehdotuksen perusteella vahventaa alkuperäistä merkintää esimerkiksi, jos uudelleensinistystyön yhteydessä alkuperäisen merkinnän luettavuus on vaarassa. Viitaten aselupien käsittelyaikoihin on luultavaa, että sisäasiainministeriön lupakäsittely kestäisi useita viikkoja, jonka ajan huoltotyö on keskeytyksissä. On edelleen luultavaa, että lupaprosessi ei tulisi olemaan maksuton.

1.22.1 Vastine

Merkinnän muuttamisella tarkoitettaisiin merkinnän sisällöllistä muuttamista, ei huonosti näkyvän merkinnän vahventamista. Mikäli eduskunta katsoo, että säännöksen sanamuoto ei vastaa tätä tarkoitusta, tulisi sanamuodon muuttamista harkita.

1.23 112 b § Pysyvästi ampumakelvottomaksi tai toimintakelvottomaksi tekeminen

Ampuma-aseen saa tehdä pysyvästi ampumakelvottomaksi tai aseiden osan pysyvästi toimintakelvottomaksi vain ase-elinkeinoharjoittaja, jolla on 20 §:n 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu lupa ampuma-aseiden kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvaan valmistamiseen taikka korjaamiseen ja muuntamiseen. Elinkeinoharjoittajan on annettava pysyvästi ampumakelvottomaksi tai toimintakelvottomaksi tekemisestä todistus.

Ampumaharrastusfoorumi

- 9) Deaktivointisäännösten kansallinen muutos tulee toteuttaa vasta komission annettua asiaa koskevan ohjeen.

Puolustusministeriö

Esityksen tavoitteena on, ettei deaktivoitujen aseiden muuttaminen toimintakuntoisiksi olisi enää mahdollista ja siten nykyistä paremmin estää huonosti deaktivoitujen aseiden päätyminen rikollisiin tarkoituksiin. Deaktivoinnin voisi tehdä vain ase-elinkeinoharjoittaja.

Puolustusvoimat hoitaa nykyisin itse käytöstä poistamiensa aseiden deaktivoinnin. Tämä käytäntö voisi jatkua. Sen sijaan puolustusvoimien luovuttaessa ampuma-aseita ulkopuolisille, puolustusvoimissa tehty deaktivointi ei olisi ehdotetun lain mukaan pätevä. Tältä osin ehdotus ei ole

perusteltu. Puolustusvoimissa tyyppikohtaisten työhjeiden mukaisesti tehty deaktivointi tulisi myös hyväksyä. Puolustusvoimissa on myös tällä alueella vankka ammattitaito ja pitkä kokemus. Puolustusvoimien työhjeistusta voitaisiin käyttää myös asiakasvaatimuksina, jos työ teetetäisiin ase-elinkeinonharjoittajalla. Myös puolustusvoimissa tehty deaktivointi tulisi hyväksyä luovutettaessa ase ulkopuoliselle.

Pääesikunta

Esityksen tavoitteena on, ettei deaktivoitujen aseiden muuttaminen toimintakuntoisiksi olisi enää mahdollista ja siten nykyistä paremmin estää puutteellisesti deaktivoitujen aseiden päätyminen rikollisiin tarkoituksiin. Hallituksen esityksen 112 b §:ssä todetaan, että ampuma-aselain muutoksen tultua voimaan ampuma-aseen deaktivoinnin ennen aseiden luovuttamista ulkopuoliselle voisi tehdä vain asealan elinkeinonharjoittaja.

Puolustusvoimat hoitaa nykyisin itse käytöstä poistamiensa aseiden deaktivoinnin. Tämän käytännön jatkuminen näyttää hallituksen esityksen mukaan mahdolliselta. Deaktivointi tapahtuu tyyppikohtaisten työhjeiden mukaisesti. Tällä työhjeistuksella varmistetaan aseiden toimintakelvottomaksi tekemisen vaatimusten täyttyminen ja niitä käytettäisiin myös asiakasvaatimuksina, mikäli deaktivointityö toteutettaisiin luvanvaraisen ase-elinkeinonharjoittajan toimesta. Sen sijaan, milloin puolustusvoimat luovuttaisi aseiden ulkopuoliselle, puolustusvoimissa tehty deaktivointi ei olisi hallituksen esityksen mukaan pätevä. Puolustusvoimien näkökulmasta tämä ei ole perusteltu ratkaisu. Puolustusvoimissa on ampumakelvottomaksi ja toimintakelvottomaksi tekemiseen tarvittava ammattitaito ja pitkä kokemus.

Suomen Asehistoriallinen Seura

Sivu 37, 112b § ehdotus antaisi aseiden deaktivoimisen oikeuden ainoastaan ampuma-aseiden valmistamiseen taikka korjaamiseen ja muuntamiseen luvan saaneelle aseelinkeinonharjoittajalle. Tulkinta on kestävä, koska luvanvaraisen esineen muuttaminen vaarattomaksi tulisi näin rangaistavuuden piiriin.

Esityksessä ei ole millään lailla perusteltu sitä, mitä haittaa on yhteiskunnalle, jos kuolinpesä suorittaa deaktivoinnin itse kohtuullisilla kustannuksilla. Huomioiden kuljetuskustannukset sekä valtion maksuperusteasetuksen mukaiset kulut aseiden deaktivoinnin hinnaksi tulee helposti yli 200 euroa. Kun tällaisten aseiden keskihinta Arpajais- ja asehallinnon järjestämissä huutokaupoissa on hankkimisluvan kanssa ollut 30 – 100 euroa on helppo arvata millaisiin taloudellisiin päätelmiin kuolinpesissä tullaan, eivätkä nämä ratkaisut silloin edistä yleistä järjestystä tai turvallisuutta. Lisäksi nykyisen aselain 112 § mukaan deaktivoitu ase on joka tapauksessa esitettävä poliisille tarkastusta varten. Mikään ei myöskään estä poliisia hankkimasta mainituissa vaikeissa tapauksissa aseiden lausuntoa deaktivoinnin tasosta tai lähettämään sen valtakunnan toiselle laidalle omalla kustannuksellaan tarkastettavaksi. Jos deaktivoiminen tehdään vaikeaksi tai liian kalliiksi ei se ole kaikille kuolinpesille edullinen vaihtoehto vaikeasti myytävistä aseista eroon pääsyyn.

Kuolleen ihmisen luvalla olleen aseiden luovutus lupalainsäädännön ulkopuolelle tulee tällöin taloudellisesti houkuttelevaksi vaihtoehdoksi. Jos deaktivointi tehdään aseeseppien monopoliksi, heille tulee kiusaus nostaa nykyisin noin 70–120 euron suuruinen palkkio suuremmaksi. Jos tämän lisäksi joudutaan esityksen mukaisesti lähettämään tarkastettavaksi mahdollisesti perustettavaan Poliisihallitukseen, joka tietysti veloittaa siitä kahteen suuntaan lähetetyn kirjatun paketin ym. kuluja. Esitämme 112 b § muutettavaksi muotoon:

”Ampuma-aseen tai aseiden osan hallussapitoon oikeuttavan luvan haltijan on 30 päivän kuluessa ampuma-aseen pysyvästi ampumakelvottomaksi tai aseiden osan pysyvästi toimintakelvottomaksi tekemisestä esitettävä ampuma-aseiden valmistamiseen taikka korjaamiseen ja muuntamiseen luvan saaneiden ase-elinkeinonharjoittajien todistus deaktivoinnista tai ase tai aseiden

osa kotikuntansa tai kotipaikkansa poliisilaitokselle. Hallussapitoon oikeuttavaa lupaa koskeva lupatodistus on samalla esitettävä sekä pyydettyessä luovutettava poliisille.”

1.23.1 Vastine

Perusteena sille, että deaktivoinnin tekeminen ehdotettaisiin keskitettäväksi tietyille ase-elinkeinonharjoittajille, on väärinkäytösten ehkäiseminen. Deaktivoitujen ampuma-aseiden muuntaminen takaisin toimiviksi ampuma-aseiksi on muodostunut kasvavaksi trendiksi. Säännöksiä on tällaisen toiminnan ehkäisemiseksi tiukennettava siitä huolimatta, että se nostanee kynnyistä mm. kuolinpesissä olevien tarpeettomaksi käyneiden ampuma-aseiden deaktivointiin. Deaktivoiteja on yritetty tehdä deaktivoinnin tarkastavan viranomaisen harhauttamiseksi siten, että ne näyttävät vaatimusten mukaisilta, mutta ovat sellaisia, että aseiden toimintakyky on helposti palautettavissa. Ase-elinkeinonharjoittaja on viranomaisen valvonnassa ja hänen toimiinsa voidaan tarvittaessa puuttua esimerkiksi lupa peruuttamalla. Uudet direktiivimuutoksen edellyttämät deaktivoititoimet edellyttävät aseiden osien kiinnittämistä toisiinsa, jolloin deaktivoinnin tarkastaminen vaikeutuu.

Komissio on ilmoittanut deaktivoitistandardin valmistelun alkavan komitologiamenettelyssä aikaisintaan vuoden 2011 alussa. Tämän vuoksi ei ole mahdollista jäädä odottamaan standardin valmistumista. Deaktivoitivaatimusten pikaiselle tiukentamiselle on ilmitulleiden väärinkäytösten johdosta painavat kansalliset syyt.

Koska ampuma-aselakia ei sovelleta 17 §:n 1 momentin mukaan valtion omistamien ampuma-aseiden hallussapitoon, ei ehdotettu deaktivoitiasäännös koskisi valtion viranomaisten, esimerkiksi puolustusvoimien, tekemiä deaktivoiteja. Toisaalta deaktivoitu ampuma-ase ei kuulu ampuma-aselain soveltamisalaan. Siten puolustusvoimat voisi luovuttaa vapaasti itse deaktivoimiaan ampuma-aseita siviileille. Ehdotettu 112 b § ei vaikuttaisi luovuttamistilanteeseen millään tavalla.

Puolustusvoimien henkilökuntaan kuuluva henkilö tarvitsisi deaktivoimiseen asealan elinkeinoluvan siinä tapauksessa, että hän tekisi deaktivoiteja sivutyönään omaan lukuunsa.

1.24 114 § Ilmoitusoikeus ampuma-aseen hallussapitoon sopimattomasta henkilöstä

Lääkärillä ja muulla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on perustellusta syystä oikeus salassapitosäännösten estämättä tehdä poliisille ilmoitus henkilöstä, joka saattaa olla sopimaton pitämään hallussaan ampuma-asetta, aseiden osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia. Muita kuin ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttavan luvan taikka tässä laissa tarkoitetun hyväksynnän saaneita henkilöitä

koskevat ilmoitukset on viivytyksettä hävitettävä. Ilmoitukset, jotka koskevat luvan tai hyväksynnän saaneita henkilöitä, on toimitettava asianomaisen lupaviranomaisen käsiteltäviksi. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa säännöksiä ilmoitusmenettelystä, ilmoitusten sisällöstä sekä ilmoitusten käsittelyyn oikeutetusta poliisin henkilöstöstä.

Asealan elinkeinonharjoittajat, Aselaki-info ja Asekauppiain Liitto ry (osin)

Ongelmat:

Lääkärin ja terveydenhuollon muun henkilökunnan salassapitovelvollisuus on perustuslain 10 §:n suojaamaan yksityisyyden ydinaluetta. Se lienee ihmiskunnan vanhimpia yleisesti hyväksytyjä ja kaikkia kansalaisia koskeva salassapitovelvollisuus, jota voidaan loukata vain poikkeuksellisen painavista syistä.

Onko oikein, että aseenomistajasta on oikeus antaa ilmoitus, vaikka hän ei ole syylistynyt rikokseen, mutta vastaavasti vieroitushoitoon hakeutuvasta huumeiden käyttäjästä ei saa antaa tietoja poliisille, vaikka kyseinen henkilö on syylistynyt rikokseen käyttäessään ja pitäessään hallussa, mahdollisesti myös levittäessään huumeaineita?

Suomessa tunnetuin rajoitus salassapitovelvollisuudesta koskee henkilön sopivuutta auton kuljettajaksi. Siinä velvollisuus ilmoittaa sopimattomuudesta on säädetty yksinomaan lääkäreille. Aselain muutos lakkauttaisi salassapitovelvollisuuden kaikkien terveydenhuollon ammattihenkilöiden osalta.

Terveydenhoidon ammattihenkilöiden ammattinimikkeitä Suomessa ovat esimerkiksi: Apuvälineteknikko , Bioanalytikko / Laboratoriohoitaja , Ensihoitaja , Fysioterapeutti , Geronomi , Hammaslaborantti , Hammaslääkäri , Hammasteknikko , Hieroja , Jalkaterapeutti , kiropraktikko , koulukuraattori , Kätilö , Lähihoitaja, asiakaspalvelu ja tietohallinta / Vastaanottoavustaja , Lähihoitaja, ensihoito / Lääkintävahtimestari-sairaankuljettaja , Lähihoitaja, kuntoutus , Lähihoitaja, lasten ja nuorten hoito ja kasvatustyö / Lastenhoitaja , Lähihoitaja, mielenterveys- ja päihdetyö / Mielenterveyshoitaja , Lähihoitaja, sairaanhoito ja huolenpito / Perushoitaja , Lähihoitaja, suu- ja hammashoito / Hammashoitaja , Lähihoitaja, vammaistyö , Lähihoitaja, vanhustyö , Lääkäri , Naprapaatti , Optikko , Osteopaatti , psykiatri, psykologi , Puheterapeutti , Ravitsemusterapeutti , Röntgenhoitaja , Sairaala-apulainen , Sairaanhoidaja , Suuhygienisti , Terveydenhoitaja , Toimintaterapeutti , Välinehuoltaja , Ylihoitaja ja niin edelleen. Useimpien näiden henkilöiden työhön ei kuulu mitään sellaista, joka toisaalta pätevoittäisi hänet arvioimaan, ja toisaalta antaisi hänelle edes mahdollisuuden arvioida henkilön kelpoisuutta aseenomistajaksi.

Salassapitovelvollisuuden lakkauttaminen tässä laajuudessa aiheuttaa erittäin suuren vaaran, että poliisille tehdään aiheettomia ja myös ilkeittäviä ilmoituksia, ja loukkaa näin törkeästi aseenomistajien oikeusturvaa. Tätä vaaraa korostaa, että lain ja sen perustelujen mukaan ilmoitus voisi olla hyvin ylimalkainen, itse asiassa pelkkä väittäminen ilman perusteluja. Päätösten perusteleminen yms. annetuissa säädöksissä ei allekirjoittajan ammattinimikkeeseen katsota olevan perustelu.

Lain tekstistä ja sen perusteluista ilmenee, että jokainen ilmianto johtaisi automaattisesti selvityksiin henkilön sopivuudesta aseomistajaksi. Poliisin normaali tapa tällaisissa tapauksissa on ensin takavarikoida aseet ja sitten tutkia oliko siihen aihetta. Prosessi kestää usein luokkaa vuoden siinäkin tapauksessa, ettei asiaa jouduta ratkaisemaan hallinto-oikeuksissa.

Vaikka seuraamukset jokaisesta ilmiannosta olisivat siis aseenomistajalle hyvin merkittävät, laissa ja sen perusteluissa ei mainita mitään ilmiannon kohteen oikeudesta saada tietoa siitä, kuka ilmiannon teki ja millä perusteella. Koska muuta ei esitetä säädettäväksi niin tarkoitus lienee, että asia jää yksinomaan poliisin tietoon.

Näin ollen aseenomistajista voitaisiin tehdä aiheettomia, vääriä ja myös yksinomaan vahingoittamisen tarkoituksessa ilmiantoja, ilman että ilmiantajalla olisi mitään vaaraa joutua toimistaan vastuuseen. Lakiesitys loukkaa yksityisyyttä ja perustuslain 21 § mukaista oikeusturvaa. Euroopan ihmisoikeussopimus velvoittaa jäsenmaansa antamaan kansalaisilleen tehokkaan oikeussuojan kansallisen viranomaisen edessä oikeuksien ja vapauksien loukkauksia vastaan, myös siinä tapauksessa että loukkauksen ovat tehneet virantoimituksessa olevat henkilöt (artikla 13). Lakiesitys nimenomaan pyrkii siihen, ettei ase-omistajalla olisi paitsi yksityisyyden, myöskään perustuslain 21 § ja EIS:n 13 artiklan määräämää suojaa.

Lain perusteluihin on kirjattu paikkansa pitämättömiä väitteitä, kuten (HE s. 57): "Ilmoitukset sisältäisivät lääkärin johtopäätöksen, että henkilö ei täytä ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan haltijalle asetettuja terveysvaatimuksia". Tosiasiassa lakiesitys perusteluineen ei sisällä mitään tällaista, sehän päinvastoin antaa monin verroin lääkärinkuntaa suuremmalle ammattikunnalle oikeuden esittää väitteensä ilman perusteluja.

Yhdessä 45 §:ssä esitetyn kanssa (poliisin oikeus päästä käsiksi aseluvan hakijan terveystietoihin) säädös asettaa Suomen 670 000 aseluvan haltijaa muihin kansalaisiin nähden niin eriarvoiseen asemaan, että se loukkaa syvästi myös perustuslain kulmakiveä, 6 §:ää: "Ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä". Tätä perusoikeutta ei voi lailla heikentää.

Edellä esitetyillä perusteilla ei voida hyväksyä myöskään esitystä poliisilain 35 §:n muuttamiseksi.

Janne Pohjoispää

Tässä pykälässä annetaan terveydenhoidon henkilöstölle laaja oikeus tehdä ilmoitus ase- ja hallussapitoon sopimattomasta henkilöstä. Henkilöstöä ei ole rajattu pelkästään lääkäreihin ja tässä muodossa se käsittää myös välinehuoltajan ja kiropraktikon ammattinimikkeen omaavat henkilöt. Koska oikeus annettaisiin näin laajalle ryhmälle, olisi syytä pohtia myös tilanteita, jossa pykälän antamaa oikeutta käytettäisiin väärin esim. kiusantekotarkoituksessa. Aiheettoman ilmiannon seuraukset voisivat olla luvanhaltijan kannalta kohtuuttomia.

Lapin poliisilaitos

3. Ampuma-aselakia koskevan esityksen 114 §:ssä on kirjattu, että lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattilainen voi tehdä poliisille ilmoituksen henkilöstä, joka saattaa olla sopimaton pitämään hallussaan ampuma-asetta, ase-osa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia. Lakiehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan kyseisen pykälän kohdalla, että ilmoituksenteon yksityiskohdat säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Ilmoituksen käsittelypaikaksi ehdotetaan sisäasiainministeriötä. Tämä olisi tarpeettoman byrokratian rakentamista poliisilaitoksissa hyvinkin tutun ja periaatteessa yksinkertaisen asian hoitamiseksi. Ilmoitus tulisikin tehdä henkilön asuinpaikan poliisilaitokselle tai lähimmälle poliisilaitokselle, koska joskus peruutusmenettelyn käynnistämiseksi on kiire.

Reserviläisliitto ei koe ongelmaksi antaa lääkäreille oikeus tehdä poliisille ilmoitus henkilöstä, joka saattaa terveydentilansa puolesta olla sopimaton pitämään hallussaan ampuma-asetta. Emme kuitenkaan pidä hyväksyttävänä, että tämä ilmoitusoikeus koskisi kaikkia terveydenhuollon ammattihenkilöitä.

Esitämmeikin ilmoitusoikeuden antamista vain lääkäreille.

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto

Suomen Lääkäriliitto on kiinnittänyt huomiota nimenomaan siihen, että kyse on oikeudesta, ei velvollisuudesta. Tieliikennelain 73a §:n mukaan lääkäriellä on *velvollisuus* ilmoittaa ajokorttiluvan myöntämiseen liittyvistä terveydellisistä esteistä. Molemmat välineet – sekä auto että ase - ovat vaarallisia. Autojen kohdalla lähtökohtana on kuitenkin ilmoitusvelvollisuus kun taas aseiden kohdalla riittäisi ilmoitusoikeus. Mitkä ovat perusteet tälle erilaiselle menettelylle? Tältä osin viitataan edellä 45 §:n kohdalla esitettyyn ennustamisen vaikeuteen / mahdottomuuteen.

Lääkäriliitto kannattaa pykälän 114 mukaista lainsäädäntöä tietyn edellytyksin. On tärkeää, että ilmoitus säädetään terveydenhuollon ammattihenkilön oikeudeksi, ei velvollisuudeksi. Ilmoituksen tulee koskea aina tiettyä potilasta eikä massaluovutus tässäkin asiassa ole mahdollista. Jos ilmoitus käynnistää aselupaviranomaisen toimenpiteet ja mahdollisesti edellyttää lääkärinlausunnon laatimista, on tärkeää, että ilmoituksen tehnyt terveydenhuollon ammattihenkilö säilyy nimettömänä. Ilmoituksella ei luovuteta terveystietoja. Potilaan arkaluonteisten terveystietojen luovuttaminen edellyttää aina sitä, että pyyntö on yksilöity ja luovuttaja voi harkita pyynnön tarkoituksenmukaisuuden ja välttämättömyyden.

Suomen Reserviupseeriliitto

Terveydenhuollon ammattilaiselle esitettyä oikeutta ilmoittaa ampuma-aseen hallussapitoon sopimattomasta henkilöstä tulee tarkentaa. Vain hoitavalla lääkäriellä voidaan katsoa olevan potilaan psyykkisen tilan arviointiin soveltuva koulutus ja ammatillinen osaaminen. Muille terveydenhuollon ammattihenkilöille ei tule antaa tässä tarkoitettua ilmoitusoikeutta.

Terveyden ja Hyvinvoinnin Laitos

Perusteltu syy olisi arvio siitä, että henkilö saattaa olla itselleen tai toiselle vaarallinen. Arvion tekeminen voi olla kliinisten tietojen perusteella ainakin yksittäisissä tapauksissa hyödyllistä ja arvion käyttöön ottaminen parantaisi nykyistä tilannetta, mutta seulonnan tehokkuudesta ei käsityksemme mukaan kuitenkaan ole käytettävissä luotettavaa tietoa. Sama ongelma liittyy psykologisten soveltuvuustestien käyttöön ottoon, jota myös esitetään. Molempien käytäntöjen osalta ehdotamme riittävää koulutusta sekä seurantatutkimusten toteuttamista. Riittävä joustavuutta ja esitettyä vapaaehtoisuutta tarvitaan myös erityisesti lääkärien osalta keskusteltaessa asiasta potilaan kanssa.

Vantaan Reserviläiset ry

Ilmoitusoikeudesta seuraisi, että luvanhaltijat eivät jatkossa uskaltaisi hakeutua mahdollisesti tarvitsemaansa hoitoon esimerkiksi nyky-yhteiskunnassa yleisen työuupumuksen takia, koska pelko aseiden hallussapitoluvan menettämisestä on ilmeinen.

Ilmoitusoikeus tulee rajata koskemaan ainoastaan lääkäreitä, ei koko terveydenhuollon ammattihenkilöstöä.

Lääkärin ilmoitusoikeus tulee rajata koskemaan vain diagnosoituja potilaita, jotka on todettu itsetuhoisiksi tai vaaraksi muille.

Metsästäjien Keskusjärjestö

Hallituksen esityksessä esitetään terveydenhuollon ammattihenkilölle oikeutta tehdä poliisille ilmoitus henkilöstä, joka ei olisi sopiva aseluvan haltijaksi. Metsästäjien Keskusjärjestö esittää, että

oikeus määriteltäisiin yksiselitteisesti esimerkiksi lääkäri -ammattinimikkeen omaavien henkilöiden tehtäväksi, eikä kaikkien terveydenhuollon ammattihenkilöiden tehtäväksi.

1.24.1 Vastine

Terveydenhuollon ammattihenkilökunta suhtautuu sisäasiainministeriön käsityksen mukaan erittäin vastuullisesti ammattiinsa kuuluvaan salassapitovelvollisuuteen. Ei ole oletettavissa, että ehdotettua ilmoitusoikeutta käytettäisiin väärin. Toisaalta kuka tahansa voi tehdä kenestä tahansa perättömän ilmoituksen.

Lääkärien lisäksi luvan voimassaolon kannalta merkityksellistä tietoa potilaasta voi olla muullakin terveydenhuollon ammattihenkilöstöllä. Koululaisten osalta tällaista tietoa on ensisijaisesti kouluterveydenhoitajalla. Lisäksi tietoa saattaa olla esimerkiksi sairaanhoitajalla tilanteessa, jossa potilas ei päädy lääkärin hoidettavaksi. Tilanteiden moninaisuuden johdosta oikeutta on ehdotettu kaikille terveydenhuollon ammattihenkilöille.

Sopimattomuuden arviointi ei ole kiinteästi sidoksissa tautiluokitukseen eikä sopimattomuus ole objektiivisesti mitattavissa. Tämän vuoksi lääkärille tai terveydenhuollon ammattihenkilölle esitetään velvollisuuden sijaan ammattihenkilön harkintaan perustuvaa oikeutta ilmoituksen tekemiseen. Täsmällisiä säännöksiä ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon vaikuttavista sairauksista tai mielenterveyden ongelmista ei voi antaa. Potilaan etua koskevan harkintavallan asiassa tulee olla potilasta hoitavalla lääkärillä tai muulla terveydenhuollon ammattihenkilöllä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että ilmoitus tehtäisiin Poliisihallitukselle (sisäasiainministeriölle). Menettelyn tarkoituksena on luoda järjestelmästä selkeä niin, että ilmoitusten lähettäminen voidaan ohjeistaa yksiselitteisesti. Ilmoitus voisi koskea henkilöä, jolla ei olisi ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavaa lupaa. Tällaisissa tapauksissa tieto hävitettäisiin ja sen käsittely olisi rajattu vain muutamaaan poliisihallituksen viranhaltijaan. Prosessina yksinkertaisempi olisi menettely, jossa ilmoitus tehtäisiin suoraan kotikunnan poliisilaitokseen.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa todetaan, että pykäläehdotuksen teksti ”saattaa olla sopimaton” tulee muuttaa muotoon ”perusteltua syytä katsoa olevan sopimaton”. Ehdotus on asianmukainen ja sisäasiainministeriön hyväksyttävissä.

1.25 119 § Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

3) lupien, ennakkosuostumusten, suostumuksen, asekeräilijälle annettavan hyväksynnän ja Euroopan ampuma-asepassin hakemisessa noudatettavasta menettelystä, hakemuksen sisällöstä,

asioiden ratkaisemiseksi tarpeellisista selvityksistä sekä 45 §:n 4 momentissa tarkoitettusta aktiivisesta harrastuksesta;

7) ampuma-aseiden, aseiden osien ja patruunapakkausten merkitsemisestä sekä ampuma-aseiden toimittamisesta viranomaiselle merkinnän tekemistä varten.

Ampuma-aseiden pysyvästi ampumakelvottomaksi ja aseiden osien pysyvästi toimintakelvottomaksi tekemisestä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ampuma-aseiden ampumakelvottomaksi tai aseiden osien toimintakelvottomaksi tekemiseen liittyvistä teknisistä vaatimuksista, ampuma- tai toimintakelvottomaksi hyväksymistä tarkoittavasta merkinnästä ja siitä annettavasta todistuksesta sekä ampumakelvottomaksi tehdyn ampuma-aseiden tai toimintakelvottomaksi tehdyn aseiden osien toimittamisesta tarkastettavaksi.

Asealan elinkeinonharjoittajat, Aselaki-info

Ongelma:

Hallussapitoluvan hakijan olisi lain 45 §:n mukaisesti esitettävä ampumaharrastuksestaan lain 45 §:n mukaisesti luotettava selvitys. Luotettavaan selvitykseen kuuluu lakiesityksen mukaan "aktiivisen harrastuksen" osoittaminen. Koska aktiivisen harrastuksen osoittaminen on hallussapitoluvan saamisen edellytys, on aktiivisen harrastamisen käsite määriteltävä harrastajien oikeusturvan vuoksi lain tasolla eikä asetuksessa, mihin esitetty 119 § antaa mahdollisuuden. Jos asia jätetään asetuksen varaan, hallussapitoluvan saamisen edellytyksiä ei määrittelisikään lainsäätäjän tahto, vaan ne määriteltäisiin erittäin pitkälti muutaman virkamiehen valmistelutyön tuloksena ja ilman parlamentaarista valvontaa. Lakia esityksen mukaan säädettäessä ei tosiasiasa tiedettäisi, millä edellytyksillä ammunnan tai metsästyksen harrastaja voi saada hallussapitoluvan, vaikka juuri tämä on lain perusasioita. Epäkohtaa syventää poikkeuksellinen menettely, lakiesitys ei sisällä asetusluonnosta.

Harrastuksen määrittelyssä on huomioitava harrastamisen olevan vapaa-ajan toimintaa. Ei ole kohtuullista eikä perusteltua edellyttää, että harrastaminen olisi esimerkiksi jokaviikkoista, tai useasti kuukaudessa tapahtuvaa. Tarkastelujakson on oltava tarpeeksi pitkä, esimerkiksi vuosi ja luonnolliset tauot (ulkomaankomennus, pienet lapset yms.) on huomioitava.

Ampumaurheilussa on kyse urheilulajista, ei pelkästä ammuntasuoritteesta, joka on vain osa ampumasuoritetta. Ammuntaharrastukseen ei kuulu vain ampuminen, mikä nykykäytännön perusteella näyttää olevan lupaviranomaisen käsitys, vaan myös kaikki oheistoiminnot, kuten matkat harrastepaikalle, harjoittelu, harjoitteiden laatiminen, huoltotoimet, tuomarointi, mahdollinen patruunoiden lataustoiminta. Harrasteen arvioinnissa on huomioitava myös sääolosuhteet, jos käytössä oleva rata on ulkorata, kuten ehdottomalla enemmistöllä ampujista on.

Edellä esitetty saa tukea HE nykyiseksi ampuma-aselaksi (HE 81/1996). Sen alaotsikon "Säätämisyjärjestys" kohdalla todetaan muun muassa seuraavaa: "Monista esitykseen sisältyvistä asioista säädetään nykyisin ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetussa asetuksessa. Nykyistä säädöstasoa on monilta osin pidettävä erityisesti perusoikeusuudistuksen valossa vääränä. Useimmista nyt asetuksella säädetyistä asioista ehdotetaankin säädettäväksi lailla. Ehdotetussa ampuma-aselaisissa keskeisessä asemassa on ampuma-aseisiin...liittyvä luvanvaraisuus. Eduskunnan

perustuslakivaliokunta on katsonut, että lupamenettelystä, luvan antamisen ja peruuttamisen...edellytyksistä...tulee ottaa keskeiset perussäännökset lakiin (PeVL 15/1996 vp)".

Hallituksen esitys pyrkii siis aselainsäädännön muuttamiseen paljon nykyistä epämääräisemmäksi, osittain paluuta vanhaan aselakiin, jonka uudistamistarpeesta vallitsi 1990-luvulla laaja yksimielisyys.

Suomen Reserviupseeriliitto

Harrastuneisuuden osoittamisesta tulee säätää riittävän tarkoin lain tasolla. Tätä voitaisiin osin täsmentää valtioneuvoston asetuksella. Tällä hetkellä määritelmä on yksinomaan asetusluonnoksessa. Tätä alemman tasoisella säädöksellä ei tule säätää asiasta, jonka vaihteleva tulkinta voisi johtaa jopa arvokkaan omaisuusesineen (ampuma-aseen) menettämiseen, omistajan syyllistymättä mihinkään moitittavaan menettelyyn.

1.25.1 Vastine

Luvan antamisen keskeiset perussäännökset ehdotetaan hallituksen esityksessä otettavaksi 45 §:ään. Sisäasiainministeriö katsoo, että säännökset ovat riittävällä tavalla lain tasolla. Hallituksen esitys on tältä osin merkittävästi voimassaolevaa lakia yksityiskohtaisempi. Voimassa olevassa ampuma-aselain 45 §:n 2 momentissa on todettu, että luvanhakijan on hakiessaan lupaa ampumaurheilu ja -harrastus -perusteella esitettävä harrastuksestaan luotettava selvitys. Harrastuksen sisältöä koskevista kommentteista on tarkemmin asetusluonnosta koskevien lausuntojen vastineessa.

1.26 Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevat ampuma-aseisiin, aseiden osiin sekä patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvät luvat, ennakkosuostumukset, ase-elinkeinoluvat sekä asekeräilijälle annetut hyväksynnät jäävät ehtoineen voimaan. Edellä 53 a §:ssä tarkoitettu velvollisuus esittää todistus harrastuksesta ei koske luvanhaltijoita, joiden hallussapitolupaa koskeva hakemus on jätetty ennen tämän lain voimaantuloa. Velvollisuutta esittää edellä tarkoitettu todistus ei ole myöskään niillä luvanhaltijoilla, jotka hakevat uutta hallussapitolupaa ennen määräaikaisen hallussapitoluvan voimassaolon päättymistä, jos se päättyy kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa sellaisen aseiden osan hankkineen, jonka hallussapito ei lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan edellyttänyt lupaa, on vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta hankittava lupa aseiden osan hallussapitoon. Lupa annetaan maksutta ja ilman 45 §:ssä säädettyä luvan antamisen edellytysten arviointia. Luvan hankkimisen sijasta:

1) asekeräilijä voi pitää hankkimistaan osista 60 §:ssä tarkoitettua tiedostoa;

2) se, jolla on oikeus 19 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista vastaavista aseiden osista kootun ampuma-aseiden hallussapitoon, voi tehdä 70 §:ssä tarkoitettua ilmoituksen kotikuntansa poliisilaitokselle;

3) se, jolla on ampuma-aseiden hallussapitoon oikeuttava lupa, voi pitää äänenvaimenninta hallussaan ilman erillistä lupaa tai ilmoitusvelvollisuutta.

Aseen osa on esitettävä 3 momentissa tarkoitettua lupaa haettaessa, jollei lupaviranomainen katso sitä tarpeettomaksi. Luvan hankkimisen sijasta aseosa voidaan luovuttaa sille, jolla on oikeus sen hankkimiseen. Aseen osa voidaan myös luovuttaa poliisille, jolloin se siirtyy lunastuksetta valtion omistukseen.

Sen, joka tämän lain voimaan tullessa kaupallisessa tarkoituksessa harjoittaa 14 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua asealan elinkeinoa aseosa osilla, jotka eivät ole tämän lain voimaantullessa voimassa olleiden säännösten mukaan lain soveltamisalaan kuuluvia, ja jolla ei ole tähän toimintaan tarvittavaa asealan elinkeinolupaa, on hankittava toiminnan harjoittamiseen oikeuttava asealan elinkeinolupa vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Lupa annetaan maksutta.

Ampuma-aseita, aseosa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskevaan lupa- tai valitusasiaan taikka asekeräilijälle annettavaa hyväksyntää koskevaan hakemusasiaan, joka on vireillä tämän lain voimaan tullessa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingin poliisilaitos

Nykyisen lain aikana hankittuihin lupavapaisiin esineisiin, jotka tulisivat lupaa vaativiksi, pitäisi hakea lupa vuoden kuluessa uuden lain voimaantulosta. Vuoden siirtymäsäännös on liian lyhyt aika toteuttaa rekisterisyyttöjä, myöntää lupia ja tarkastaa esineet. Nykyisillä henkilöresursseilla siirtymäsäännöksen pitäisi olla vähintään kolme vuotta. Myös henkilöstön kouluttaminen ja aserekisterin muutokset vievät oman aikansa.

Suomen Ampumaurheiluliitto

Siirtymäaika [kohdan 3] voisi olla pidempi, helpotettaisiin poliisin kansliaviranomaisten työtä, vuoden siirtymäajaksi esitetään kahta (2) vuotta.

Suomen Asehistoriallinen Seura

SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSISSÄ on perustuslain omistusoikeuden suojan vastainen lause 3-kohdassa. Sen mukaan, nyt luvanvaraisiin osiin on vuoden kuluessa haettava normaali hallussapitolupa. Kuten edellisessä aselain muutoksessakin todettiin, on tällaisessa tilanteessa annettava lupa ilmaiseksi pelkän ilmoituksen nojalla, ilman erillistä maksullista hakemusta, mikäli kyseinen lupa on välttämätön. Näin meneteltiin aikaisemmin ampuma-aselain muutoksen tapahtuessa esimerkiksi merkinantoaseiden kohdalla, kun ne muuttuivat luvanvaraisiksi.

1.26.1 Vastine

Sisäasiainministeriö on arvioinut riittäväksi siirtymäajaksi vuoden. Lausunnoissa esitetyn kahden tai kolmen vuoden määräajan käyttämiselle ei olisi estettä.

Ehdotetussa siirtymäsäännöksessä on todettu, että lupa annetaan maksutta.

2 Laki rikoslain 41 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 41 luvun 1 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 531/2007, sekä lisätään 41 luvun 1 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 531/2007, uusi 7 ja 8 kohta seuraavasti:

41 luku

Aserikoksista

2.1 1 § Ampuma-aserikos

Joka ampuma-aselain (1/1998) vastaisesti

5) laiminlyö ampuma-aselain 110 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden tarkastuttaa myyntiä varten valmistetut, korjatut, Suomeen siirretyt tai tuodut ampuma-aseet tai patruunat,

6) laiminlyö ampuma-aselain 112 a §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää Suomeen siirretty tai tuotu pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampuma-ase tai pysyvästi toimintakelvottomaksi tehty aseosa poliisilaitokselle,

7) laiminlyö ampuma-aselain 110 b §:ssä säädetyn velvollisuuden tehdä valmistus-, täydennys-, tuonti- tai pakkausmerkinnän taikka toimittaa ampuma-ase sisäasiainministeriölle merkinnän tekemistä varten, taikka

8) tekee väärän valmistus-, täydennys-, tuonti- tai pakkausmerkinnän taikka poistaa tai muuttaa tällaisen merkinnän taikka sarja- tai tunnistenumeron, on tuomittava ampuma-aserikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Asealan elinkeinonharjoittajat, Aselaki-info

Ongelma:

Aseseppien, joilla on 20 §:n 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu lupa ampuma- aseiden kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvaan valmistamiseen taikka korjaamiseen ja muuntamiseen, nykyisen käytännön mukainen toiminta, jonka mukaan heikosti näkyvän tunnistenumeron on voinut vahvistaa tai kahdentaa aseosa yksilöinnin varmistamiseksi, tulee jatkossa olemaan ampuma-aserikos, josta voidaan tuomita sakko tai vankeusrangaistus. Esityksen mukaan tunnisteen vahvistamiseen tarvittaisiin jatkossa joka kerta 110 c §:n mukaisesti sisäministeriön antamaa lupa.

2.1.1 Vastine

Vastine sisältyy tältä osin 110 c §:ää koskeneeseen vastineeseen.

3 Laki poliisilain 35 ja 36 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 7 päivänä huhtikuuta 1995 annetun poliisilain (493/1995) 35 § ja 36 §:n 3 momentti seuraavasti:

3.1 35 § Tietojen saanti viranomaiselta

Poliisilla on oikeus saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä virkatehtävän suorittamiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat maksutta ja salassapitovelvollisuuden estämättä, jollei sellaisen tiedon tai asiakirjan antamista poliisille tai tietojen käyttöä todisteena ole laissa kielletty tai rajoitettu.

Poliisilla on sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, oikeus perustellusta pyynnöstä saada viranomaiselta sellaisia luvanhaltijan terveydentilaan, päihteiden käyttöön ja väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyviä tietoja, jotka ovat välttämättömiä ajo-oikeuden tai muun sellaisen luvan voimassaolon harkitsemiseksi, jos on syytä epäillä, että luvanhaltija ei enää täytä luvan saannin edellytyksiä.

Poliisilla on oikeus salassapitovelvollisuuden estämättä saada ampuma-aselain (1/1998) mukaisen luvan hakijan ja haltijan sekä hyväksynnän saajaksi haettavan ja hyväksynnän saaneen henkilön henkilökohtaisen sopivuuden arviointia varten välttämättömiä tietoja asevelvollisen palveluksesta ja palveluskelpoisuudesta sekä muita 2 momentissa tarkoitettuja tietoja kuin terveystietoja.

Poliisilla on lisäksi oikeus edellä mainitun henkilön suostumuksella saada tätä koskevia terveystietoja.

Päätöksen salassa pidettävien tietojen hankkimisesta 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tekee päällystöön kuuluva poliisimies.

Poliisi saa käyttää 2 ja 3 momentin perusteella saatuja salassa pidettäviä tietoja vain luvanhakijan tai -haltijan taikka hyväksynnän saajaksi esitettävän tai sen saaneen luotettavuuden tai sopivuuden, luvan tai hyväksynnän voimassaolon muun edellytyksen taikka lupaan tai hyväksyntään sisältyvän ehdon täyttymisen arvioimiseksi.

Lapin poliisilaitos

Poliisilain 35 §:ssä esitetään, että ampuma-aseluvan hakijan tai haltijan ennakkosuostumus tarvitaan aina, kun lupaviranomainen katsoo tarpeelliseksi pyytää häntä koskevia terveystietoja. Nyt voimassa olevassa poliisilaissa tällaista ennakkosuostumusta ampuma-aseluvan haltijalta ei vaadita. Ehdotettu lain sanamuoto on tietyissä tilanteissa heikennys nykyiseen nähden sikäli, että tänä päivänä poliisi voi esille nousseista perustelluista syistä luvanhaltijaa ”herättämättä” tarkistaa hyvissä ajoin luvanhaltijan mahdolliset mielenterveysongelmat, ennen kuin mahdolliseen ampumaseiden pois ottoon ryhdytään.

Ehdotukseni poliisilain 35 §:n 2 momentiksi kuuluu:

”Poliisilla on sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, oikeus perustellusta pyynnöstä saada viranomaisilta sellaisia luvanhaltijan terveydentilaan, päihteiden käyttöön, väkivaltaiseen käyttäytymiseen tai asepalveluksen suorittamiseen ja palveluskelpoisuuteen liittyviä tietoja, jotka ovat välttämättömiä ajo-oikeuden, ampuma-aseluvan tai muun sellaisen luvan voimassaolon harkitsemiseksi, jos on syytä epäillä, että luvanhaltija ei enää täytä luvan saannin edellytyksiä.”

Kyseisen pykälän kolmannen momentin ensimmäisestä virkkeestä tulisi tällöin poistaa sana ”haltijan”.

Tällöin myös esitetyn ampuma-aselain 67 §:n 4. kohdassa viimeisen lauseen sana ”luvan haltija” tulisi muutettavaksi ilmaisuksi ”luvan hakija”.

Oikeusministeriö

Pykälän 3 momentissa jää epäselväksi, keneltä poliisilla olisi oikeus saada siinä tarkoitettuja salassa pidettäviä tietoja. Säännöstä olisi tältä osin tarpeen täsmentää.

Suomen Nimismiesyhdistys ja PUSH ry

Tämän vuoksi yhdistykset esittävät, että tässä yhteydessä säädettäisiin sosiaaliviranomaiselle velvollisuus ilmoittaa sellaisista päihteiden käyttöön, mielenterveydenongelmiin, elämänhallinnan menettämiseen tai väkivaltaiseen käytökseen liittyvistä tiedoista, joilla voi olla vaikutusta henkilön sopivuuteen pitää hallussaan ampuma-aseita.

Yhdistykset näkevät, että ilmoitusvelvollisuudesta ei ole samanlaista ongelmaa kuin terveydenhuollon puolella olisi, joten ensisijaisesti toivottaisiin velvoittavaa säännöstä, mutta ainakin oikeuttavaa säännöstä.

Todettakoon, että poliisilain 35 §:ssä säädetty poliisin tietojensaantioikeus koskee myös sosiaaliviranomaista, joten siinäkin mielessä sosiaali- ja terveystoimi tulisi saattaa keskenään samaan asemaan myös tässä suhteessa.

Tietosuojavaltuutettu

Nykytilanne;

Poliisilla on poliisilain 35§:n nojalla tiedonsaantioikeus salassapitosäännösten estämättä terveydentilatietoihin *ilman luvan haltijan suostumusta*.

Ehdotus;

Kun nyt poliisilla on oikeus saada luvan haltijan terveydentilatietoja Poliisilain 35 ja 36 §§:n nojalla ilman suostumusta, lisättäisiin tällainen suostumusedellytys uuteen poliisilain 35§:n 3 momenttiin. Esityksen mukaan poliisin tulisi lähettää luvan haltijalle **kirjallinen pyyntö suostumuksen antamiseen määrääjassa**.

Lupien peruuttamista koskevan 67§:n mukaisesti edellytettäisiin samoin – terveystietojen suojan turvaamiseksi – että luvan haltija antaisi suostumuksensa terveystietojensa saamiseen.

Tässä yhteydessä pyydän valiokuntaa ystävällisesti kiinnittämään huomionsa myös ehdotettuun Poliisilain 35§:n 2 momenttiin. Sen mukaan poliisilla on lupa-asioissa oikeus saada salassapitosäännösten estämättä sellaisia luvan haltijan terveydentilaan, päihteiden käyttöön, tai väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyviä tietoja, jotka ovat välttämättömiä ajo-oikeuden tai muun sellaisen luvan harkitsemiseksi tietyillä, momentista ilmenevillä perusteilla.

Näyttäisi siis siltä, että pyrkiessään aseturvallisuuden parantamiseen ja lupahallinnon menettelytapojen selkiyttämiseen lupaviranomainen pikemminkin näiltä osin kaventaa tiedonsaantioikeuksiaan!

Varsinais-Suomen poliisilaitos

Esityksessä ehdotetaan myös Poliisilain 35 § muutoksia. Voimassa olevan lain mukaan poliisi voi saada tietoja luvan haltijoista ajo-oikeuden, ampuma-aseluvan tai muun sellaisen luvan voimassaolon harkitsemiseksi salassapitosäännösten estämättä, jos on syytä epäillä, että luvan haltija ei enää täytä luvan saannin edellytyksiä. Muutoksella on ilmeisesti tarkoitus laajentaa tietojen saanti koskemaan myös luvan hakijoita, ainakin ampuma-aseasioissa, mutta samalla muuttaa nykyistä sääntelyä niin, että ampuma-aselain mukaisia lupia koskevissa tilanteissa saisi terveystietoja vain henkilön suostumuksella.

Näyttäisi kuitenkin siltä, että muutoksen tarkoitus ja tarpeet lupavalvonnassa eivät nyt esitetyllä muotoilulla toteudu. Terveystietojen salassa pitämiseen ja suostumuksen antamiseen tällaisten tietojen saamista varten liittyvät tarpeet ovat sinänsä ymmärrettäviä. Suostumuksen edellyttäminen terveystietojen saamiseen ampuma-aseasioissa ei kuitenkaan ole ongelmantonta. Poliisin kannalta on ajoittain tarvetta saada terveystietoja aseluvan haltijasta suoraan terveydenhuollosta ilman edeltävää yhteydenottoa luvan haltijaan. On esim. tilanteita, joissa poliisin saamien tietojen perusteella syntyy perusteltu epäily luvan hakijan soveltuvuudesta terveytensä puolesta aseiden hallussapitoon, mutta perusteita aseiden väliaikaiseen tai varsinaiseen poisottoon ei ole tai se ei taktisesti ole heti järkevää. Jos poliisin on ennen tietojen varmistamista terveydenhuollosta ensin otettava yhteyttä aseiden haltijaan, on vaara, että henkilö provosoituu. Tällöin sekä sivullisten turvallisuus että poliisin työturvallisuus vaarantuu tai aset ovat "hävinneet" siinä vaiheessa, kun poliisi niitä on noutamassa pois.

Jos suostumus on hankittava ennen terveystietojen saamista, on menettelytapoja mahdollisesti muutettava niin, että aset pääsääntöisesti otetaan poliisin haltuun ennen suostumuksen pyytämistä. Aina tämä ei kuitenkaan välttämättä ole mahdollista juridisesti. Terveystietojen hankkiminen suostumuksen perusteella soveltuneekin paremmin luvan hakijaan kuin luvan haltijaan.

Lisäksi näyttää siltä, että ehdotetuilla PolL:n 35 § muutoksilla terveystiedot ampuma-aseasioissa ovat paremmin suojattuja kuin muiden lupien osalta, ainakin luvan haltijoiden osalta. Ehdotetun 2 mom mukaan ajo-oikeuden ja muun luvan voimassaolon harkitsemiseksi poliisi voi viranomaiselta saada luvanhaltijan terveystietoja eikä suostumusta tarvita. Tosin näissä tapauksissa ei saada luvan hakijan terveystietoja. Ehdotetun 3 mom mukaan aseluvan hakijoista ja haltijoista saisi terveystietoja vain henkilön suostumuksella.

Ehdotetussa 3 momentissa todetaan, että luvan hakijasta tai haltijasta saisi muita 2 momentissa tarkoitettuja tietoja kuin terveystietoja. Ehdotetussa 2 momentissa luetellaan tietoina terveydentilaan, päihteiden käyttöön, tai väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyvät tiedot. Onko päihteiden käyttöön, esim. huumeriippuvuus, tai väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyvä tieto terveystieto vai ei? Todennäköisesti ainakin terveydenhuolto tulkitsee nämä tiedot terveystiedoksi, joita ei saa kuin henkilön suostumuksella. Onko edes tarvetta rajoittaa terveystiedot vain suostumuksella saatavaksi riippumatta siitä, millä viranomaisella tiedot ovat? Jos tiedon saantiin rajoituksia halutaan asettaa, riittänee, että terveystietojen saanti terveydenhoitoviranomaisilta edellyttää suostumusta.

Yksityiskohtana todettakoon vielä, että 3 momenttiin ei ole otettu erillistä mainintaa, että se koskee tiedon saantia viranomaisilta, kuten 2 momentin osalta on tehty ja perusteluteksteissä nimenomaisesti todettu.

Vaikuttaa, että selkeämpää ja tarkoituksenmukaisempaa olisi pitää PolL 35 § ennallaan tai vain muuttaa nykyistä PolL 35 § 2 momenttia niin, että se luvan haltijoiden lisäksi koskisi myös luvan

hakijoita. Tällöin poliisi saisi tietoja luvan hakijoista ja luvan haltijoista niin ajo-oikeuteen liittyvissä, ampuma-aseluvissa kuin muissa vastaavissa luvissa. Jos terveystietojen saantia halutaan rajoittaa, tulisi pohtia riittääkö rajoitukseksi henkilön suostumuksen edellyttäminen terveydenhuollosta saatavan tiedon osalta. Muutoksia tehtäessä on samalla verrattava ehdotetun Ampuma-aselain 45 § sisältöä, koska molemmissa pykälissä säännellään osin samaa asiaa.

3.1.1 Vastine

Sisäasiainministeriö on neuvoteltuaan sosiaali- ja terveysministeriön kanssa päättänyt esittämään menettelyä, jossa terveystietojen saaminen edellyttäisi luvanhakijan ja luvanhaltijan sekä hyväksynnän saajan ja hyväksynnän saaneen suostumusta. Näin henkilöllä olisi mahdollisuus halutessaan estää terveystietojensa luovuttaminen lupaviranomaiselle. Suostumuksen antamatta jättämisellä olisi luvan saamisen tai voimassaolon kannalta kielteisiä vaikutuksia, joten suostumus ei olisi siten vapaasta tahdosta annettu.

Ampuma-aselain 92 §:n 1 momentin väliaikaista haltuunottoa koskevassa säännöksessä on todettu, että jos on perusteltu syy epäillä, että ampuma-asetta, aseensa osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia käytetään väärin, taikka jos niitä koskevan luvan peruuttaminen on pantu vireille, poliisin on viipymättä tehtävä päätös esineiden ottamisesta väliaikaisesti poliisin haltuun. Pykälän 2 momentin mukaan poliisimiehen on otettava ampuma-ase, aseensa osa, patruunat ja erityisen vaaralliset amukset pois niiden haltijalta, jos niiden väärinkäytön vaara on ilmeinen. Nyt ehdotettu menettely edellyttää henkilön suostumuksen saamista terveystietojen saamiseen ennen lääkärintodistuksen pyytämistä. Voimassaoleva säännös mahdollistaa lääkärintodistuksen pyytämisen ilman suostumusta, jolloin todistus on voitu eräissä tapauksissa pyytää luvanhaltijan tietämättä. Tällöin luvanhaltija, jolla on ollut ampuma-ase edelleen hallussaan, ei ole provosoitunut pyynnöstä. Ehdotetun sääntelyn voimaantultua käytäntö on muutettava siten, henkilöltä, jonka voidaan olettaa provosoituvan suostumusta koskevasta pyynnöstä, on ennen suostumuksen pyytämistä otettava ampuma-ase pois ampuma-aselain 92 §:n nojalla. Tästä voi aiheutua ongelmia silloin, jos selvää perustetta poisotolle tai väliaikaiselle haltuunotolle ei ole.

Pykälä koskee poliisin oikeutta saada tietoja viranomaiselta ja julkista valtaa käyttävältä yhteisöltä. On harkittava, onko säännöstä tältä osin tarpeen selventää. Poliisilain 36 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että poliisilla olisi oikeus saada vastaavat tiedot myös yksityiseltä yhteisöltä ja henkilöltä.

Ehdotetun 3 momentin viimeinen virke on muodossa: ” *Poliisilla on lisäksi oikeus edellä mainitun henkilön suostumuksella saada tätä koskevia terveystietoja.* ” Koska luvan hakijasta ja hyväksynnän saajasta tiedot saataisiin ampuma-aselain 45 §:n perusteella, tulisi virkkeen olla

muodossa: ”Poliisilla on lisäksi oikeus luvan haltijan tai hyväksynnän saaneen henkilön suostumuksella saada tätä koskevia terveystietoja.” Muutoksen osalta on kuitenkin huomioitava perustuslakivaliokunnan lausunnossa suostumuskonstruktiosta mainittu.

Lausunnossa esitettyä sosiaalitoimen tietojenanto-oikeutta voi olla tarpeen selvittää myöhemmin.

3.2 36 § Tietojen saanti yksityiseltä yhteisöltä tai henkilöltä

Poliisilla on oikeus saada tietoja lupahallintoa varten yksityiseltä yhteisöltä ja henkilöltä siten kuin 35 §:n 2—5 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

4 Laki asevelvollisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 28 päivänä joulukuuta 2007 annettuun asevelvollisuuslakiin (1438/2007) uusi 97 a § seuraavasti:

4.1 97 a § Tietojen luovuttaminen ampuma-aselain mukaisen luvan hakijoista ja haltijoista sekä hyväksynnän saajaksi haettavasta ja hyväksynnän saaneesta

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, asevelvollisrekisteristä voidaan salassapitovelvollisuuden estämättä antaa välttämättömiä tietoja ampuma-aselain (1/1998) mukaisen luvan hakijan ja haltijan sekä hyväksynnän saajaksi haettavan ja hyväksynnän saaneen henkilökohtaisen sopivuuden arviointia varten asevelvollisen palveluksesta ja palveluskelpoisuudesta.

Sotilasviranomaisen saa antaa tiedon poliisille myös oma-aloitteisesti, jos sotilasviranomaisen arvion mukaan on perusteltua syytä epäillä, että asevelvollinen on sopimaton pitämään hallussa ampuma-asetta, aseeseen osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia. Poliisin on hävitettävä sotilasviranomaisen oma-aloitteisesti luovuttama tieto välittömästi, jos tietoa ei käytetä ampuma-aseissa tarkoitetun luvan tai hyväksynnän peruuttamista koskevaan harkintaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Puolustusministeriö

Säännös on tarkkarajainen ja täsmällinen ja peruste hyväksyttävä.

Säännös kattaisi valtaosan asepalveluksessa olevista. Näyttää kuitenkin siltä, että sotilasviranomaisen ei voisi antaa säännöksessä tarkoitettuja tietoja vapaaehtoista asepalvelusta suorittavasta naisesta, jonka palvelus keskeytetään 45 päivän kuluessa palveluksen aloittamisesta esimerkiksi sopimattomuuden perusteella. Naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain 5 §:n 2 momentin (308/2009) mukaan nainen rinnastetaan vasta 45 päivän jälkeen kaikilta osin asevelvolliseen palveluksen aikana ja hänen siitä vapauduttuaan. Tarvittaessa asevelvollisuuslakiin ehdotettua säännöstä on mahdollista tältä osin täsmentää.

Pääesikunta

Mitä tulee sotilasviranomaisen oma-aloitteisuuteen perustuvaan ilmoittamiseen, katsotaan, että puolustusvoimissa olisi tältä osin laadittava valtakunnallinen ohjeistus yhdenmukaisten käytäntöjen varmistamiseksi. On tärkeää, että kysymyksessä ei ole sotilasviranomaiselle velvollisuus, vaan mahdollisuus oma-aloitteiseen tiedonantamiseen, kuten hallituksen esityksen 97 a §:n 2 momentin sanamuodosta selkeästi käykin ilmi.

Lain tarkoitus on edistää turvallisuutta siten, ettei ampuma-aseita ole henkilöillä, jotka arvaamattomuutensa, väkivaltaisuutensa tai elämäntapansa perusteella ovat sopimattomia kantamaan aseita. Varusmiespalveluksen aikana saatu kurinpitoseuraamus ei vielä välttämättä osoita henkilöä sopimattomaksi pitämään hallussaan ampuma-asetta. Tältä osin korostetaan hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa s. 63 mainittuun viitaten, että vain erittäin pieni osa kurinpitoseuraamuksista on määrätty tai tuomittu teosta, johon on liittynyt väkivaltaa tai sillä uhkaamista. Valtaosa kurinpitoseuraamuksista liittyy palveluksesta myöhästymisiin ja muihin sellaisiin tapahtumiin, joilla ei voida lähtökohtaisesti olettaa olevan merkitystä aselupaharkinnan

kannalta. Sen sijaan palveluksen keskeyttäminen asevelvollisuuslain tarkoittamalla palvelusturvallisuusperusteella voi jo olla lupaharkinnan kannalta merkittävä tieto.

Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain perusteella ei voida tehdä virallisia päätöksiä asevelvollisen palveluskelpoisuudesta. Tämän lain 21 §:n mukaan puolustusvoimat voi tietyin edellytyksin hyväksyä kouluttajaksi puolustusvoimien ulkopuolisia henkilöitä. Tämä menettely on ohjeistettu puolustusvoimien sisäisellä normilla.

Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain mukaisia kouluttajaoikeuksien myöntämistä ja peruuttamista koskeva tieto voi olla tarpeen vaihtaa poliisin ja puolustusvoimien välillä. Tämä näyttäisi olevan ainakin aselupaharkinnan tarkoituksiin mahdollista esitetyn asevelvollisuuslain 97 a §:n 2 momentin sotilasviranomaisten oma-aloitteisen tiedonantomahdollisuuden perusteella, mikäli sotilasviranomaisen kouluttajaoikeuksia koskevassa päätöksenteossaan tekee arvion, että on perusteltua syytä epäillä asevelvollisen olevan sopimaton pitämään hallussaan ampuma-asetta, aseensa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia.

Sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 10 §:n 4 momentin mukaan on mahdollista, että kriisinhallintajoukon komentaja määrää kriisinhallintapalvelussuhteen päättymään jos henkilö ei täytä velvollisuuksiaan tai muutoin havaitaan sopimattomaksi palvelukseen tai hänen palveluskykynsä on esimerkiksi sairauden vuoksi olennaisesti heikentynyt. Kaikki sotilaallisen kriisinhallinnan tehtävissä palvelevat eivät ole asevelvollisia, joten tältä osin esitetty 97 a § ei mahdollista kattavaa oma-aloitteista tietojen luovuttamista, vaan pienen henkilöryhmän osalta tieto sopimattomuuteen perustuvasta keskeyttämisestä ei tule esiin aselupaharkintaprosessissa. Sinänsä esityksen mukainen lisäys asevelvollisuuslakiin (97a §), poliisilain 35 §:n muuttaminen ja ampuma-aselain 114 §:n mukainen lääkärin ja terveydenhuollon ammattihenkilön ilmoitusoikeus näyttäisivät muodostavan kokonaisuuden, jonka avulla tieto riskihenkilöistä voidaan entistä todennäköisemmin saada ajoissa lupaharkinnan käyttöön.

Rajavartiolaitos

Rajavartiolaitos osallistuu myös asevelvollisille ja vapaaehtoisesti asepalvelusta suorittamaan otetuille naisille annettavaan koulutukseen. Tietoja talletetaan asevelvollisuuslain 91 §:n nojalla asevelvollisuusrekisteriin myös Rajavartiolaitoksen osalta. Pyynnöstä tapahtuva rekisteritietojen luovuttaminen on perusteltua järjestää keskitetysti siten, että rekisterinpitäjä päättäisi rekisteriin talletettujen tietojen luovuttamisesta myös silloin, kun kysymys on Rajavartiolaitoksessa asevelvollisena palvelevista tai palvelleista henkilöistä. Rajavartio-osasto esittää kuitenkin harkittavaksi, tulisiko oma-aloitteinen ilmoittamismahdollisuus ulottaa koskemaan myös rajavartioviranomaisia.

Tietosuojavaltuutettu

Asevelvollisuuslain uusi 97a§ kuvastaa mielestäni samaa lainsäätämisongelmaa kuin edellä Poliisilain 35.3§:n kohdalla esitin. Sanottujen pykälien keskinäinen suhde on ongelmallinen, ehkä pois lukien puolustusvoimien oikeutta oma-aloitteiseen lupaviranomaisten informointiin.

4.1.1 Vastine

Vastineissa on esitetty joitakin käytännössä sinänsä harvinaisia tapauksia, joissa puolustusvoimilla ja rajavartiolaitoksella ei ehdotetun säännöksen perusteella ole oma-aloitteista ilmoitusoikeutta. Nämä eivät tulleet hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä esille. Muutostarpeiden selvittäminen saattaa olla tarkoituksenmukaista tehdä erikseen.

Poliisilain 35 §:ssä säädettäisiin tietojen saamisoikeudesta. Asevelvollisuuslain 97 a §:ssä säädetään siitä, mitä tietoja asevelvollisuusrekisteristä voidaan luovuttaa. Asevelvollisuuslain luovutussäännöksiä muutettaisiin vastaamaan poliisilain 35 §:n sisältöä.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa todetaan, että pykäläehdotuksen teksti tulee muuttaa muotoon ”perusteltua syytä katsoa olevan sopimaton”. Ehdotus on asianmukainen ja sisäasiainministeriön hyväksyttävissä.

5 Laki kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

5.1 1 §

Kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan New Yorkissa 31 päivänä toukokuuta 2001 tehdyn lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

5.2 2 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 26 päivänä kesäkuuta 2009

*Tasavallan Presidentti
Tarja halonen*

Sisäasiainministeri Anne Holmlund

6 Muita muutosesityksiä

Jaakko Vottonen

Muutosesitys

Ulkomaalainen, joka on saanut Suomen kansalaisuuden, saa hakea aseiden hankkimislupaa 6.§:ssä kohdan 4-7 , 9 ja 12 aseille sen jälkeen kun henkilö on ollut vähintään kaksikymmentä (20) vuotta Suomen kansalaisena.

Viranomaisilla ei välttämättä ole mitään tietoa teoista, joita henkilö on tehnyt ennen Suomeen tuloaan.

Vastine

Lupaviranomainen voi pyytää henkilöä esittämään aiemman asuinvaltionsa viranomaisen selvityksen siitä, onko luvan antamiselle estettä.

Suomen Asehistoriallinen Seura

Ampuma-aselain 52 §, 60 § ja 70 § osalta ei ole esitetty muutoksia. Nyt jo yhdessä oikeustapauksessa ja myös AAHY:n tulkinnassa on otettu esille 70 § vaatimus aseiden osan esittämisestä, vaikka lain 60 § antaa keräilijälle vapauden olla pitämättä tiedostoa omistamansa aseiden varaosista. Tämä voi johtaa kestävämpään ja jo oikeustapauksessakin esitettyyn tulkintaan siitä, että ”oman aseiden” varaosista on myös asekeräilijän tehtävä ilmoitus kun taas kaikkien ”vieraiden aseiden” osien osalta riittää tiedoston pitäminen. Tämä ei ole loogista eikä voi olla lainsäätäjän tarkoituksenaan pykälästä 19, 52 ja 60 §. -aselain 52 §, 60 § ja 70 § osalta ei ole esitetty muutoksia. Ehdotamme selkeyden vuoksi 70 § lisättäväksi 2-momentin: ”Pykälän vaatimus ei koske asekeräilijöitä.” Ehdotamme seuraavia pykälämuutettavaksi muotoon:

19 §

Tämän lain mukaan luvanvaraista ei ole: 2) sellaisten aseiden osien hankkiminen ja hallussapito, joiden hankkijalla tai hallussapitäjällä on oikeus kyseisiä aseiden osia vastaavista aseiden osista kootun ampuma-aseiden hallussapitoon;

52 §

Sen, joka on hankkimisluvan nojalla hankkinut taikka yksityisen valmistamisluvan nojalla valmistanut tai muuntanut ampuma-aseiden tai aseiden osan, on luvan voimassa ollessa haettava lupaa ampuma-aseiden tai aseiden osien hallussapitoon

60 §

Asekeräilijän tulee pitää tiedostoa hankkimistaan ja hallussa pitämistään aseiden osista siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään tai hankkia aseiden osien hankkimiseen ja hallussapitoon oikeuttava lupa. Tiedostoa ei kuitenkaan tarvitse pitää tai lupaa hankkia, jos asekeräilijällä on oikeus 19 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista vastaavista aseiden osista kootun ampuma-aseiden hallussapitoon.

70 § muutosehdotus huomioituna

Jos oikeus aseiden osien hankkimiseen ja hallussapitoon perustuu siihen, että jollakulla on oikeus 19 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista vastaavista aseiden osista kootun

ampuma-aseen hallussapitoon, tämän on 30 päivän kuluessa aseiden osan hankkimisesta tehtävä hankkimisesta ilmoitus kotikuntansa tai kotipaikkansa poliisilaitokselle siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Aseiden osa on samalla esitettävä.

”Ilmoitusvelvollisuus ei koske hyväksytyjä asekeräilijöitä.”

Nykyisessä laissa on säädetty aseiden väliaikaiselle haltuunotolle maksimikesto, joka käytännössä on kuitenkin vesitetty ”erityisellä syyllä”. Ottaen huomioon jo nykyisin aikana jopa vuosien – siis vähintään perustuslain 21 § hengen vastaisesti venyneet haltuunotot - ja mm. se, että esityksessä esitetään jo aseiden omistajan näkökulmasta nimettömän ja jopa yksilöimättömän väitteen perusteella tapahtuvaa yksityisomaisuuden takavarikoimista tilanne on kestävä. Pakkokeinolaki edellyttää pakkokeinon jatkamiselta oikeuden päätöstä, joten ehdotamme aselain linjaamista pakkokeinon mukaisesti korjaamalla pykälä seuraavasti:

94 §

Väliaikaisen haltuunoton kesto

Päätös, jolla ampuma-ase, aseiden osa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia on väliaikaisesti otettu poliisin haltuun, on voimassa enintään kolme kuukautta. Päätöksen voimassaoloaika voidaan jatkaa oikeuden päätöksellä enintään kuudella kuukaudella kerrallaan.

Keräilyaseella ampuminen.

Nykyisessä ampuma-aseissa on säädetty aselupaviranomaiselle mahdollisuus asettaa keräilyaseelle ampumakielto ja tätä kieltoa pidetään monin paikoin kategorisena käytäntönä, mikä ei ole aselain perustelujen ja siten lainsäätäjän tahdon mukaista. Keräilyajat joutuvat hankkimaan yksittäisiin tapahtumiin maksullisia lupia, jolla ei ole muuta vaikutusta kuin rahastuksen maku. Ottaen huomioon näiden tapahtumien vähäinen määrä ja byrokratian vaatimukset ei valtiokkaan voi tästä rahallisesti hyötyä, joten kyseessä on pohjimmiltaan turha keräilyajajien ”kyykyttäminen”. Minkäänlaista vaikutusta yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sillä ei myöskään voida osoittaa olevan, koska rikosta suunnitteleva henkilö ei varmasti välitä aseiden edes luvan olemassaolosta puhumattakaan sen ehdoista.

Asiaan on otettu myös kantaa ns. Aselupakäytännön yhtenäistämisohjelmassa seuraavasti:

Muihin kuin ERVA-aseisiin, taskuaseet mukaan lukien, tulisi asettaa ehto, jonka mukaan lupa oikeuttaa

ampumaaseella ainoastaan sen teknisten ominaisuuksien testaamiseksi. Jos henkilö osoittaa, että

hän keräilykokoelmassa säilyttämisen lisäksi käyttää ampumaasetta sellaiseen ampumaaseissa tarkoitettuun hyväksyttävään käyttötarkoitukseen, joka edellyttää aseella ampumista, lupaehtoa ei aseteta.

Ampumaaselain 1/1998 perusteluissa edellytettiin kuitenkin yksilöidysti perusteltua joko aseesta tai sen omistajasta johtuvaa kiellon perustetta. Lähtökohtaisesti keräilyajan hyväksyntää ei voi saada henkilö, joka henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan ei täyttäisi edellytyksiä ampua aseella. Suomi on myös yksi niistä harvoista maista maailmassa joka jaottelee ja rajoittaa aseita pääosin niiden ominaisuuksien mukaan, eikä käyttäjien mukaan tunnetuin (Jokela, Kauhajoki) seurauksin.

Edelleen mustaruutiaseisiin, kivääriin, pienoiskivääriin, haulikkoon, pistooliin, pienoispistooliin, revolveriin ja pienoisrevolveriin voi saada hallussapitoluvan ampumaurheilua ja metsästystäkin varten, vaikka niitä myös keräillään. Ehdotamme siis lain muuttamista Aselupakäytännön yhtenäistämisohjelmien mukaisesti, mutta selkeämmin ilmaistuna.

Keräilyaseen lupaan voidaan asettaa ehto, jonka mukaan lupa oikeuttaa ampumaan aseella ainoastaan

sen teknisten ominaisuuksien testaamiseksi ellei henkilö osoita, että hän keräilykokoelmassa säilyttämisen lisäksi käyttää ampuma-asetta sellaiseen ampuma-aselaisa tarkoitettuun hyväksyttävään

käyttötarkoitukseen, joka edellyttää aseella ampumista. Tällöin lupaehtoa ei aseteta.

Varsinais-Suomen poliisilaitos

Lakiesityksessä on ehdotettu myös ampuma-aserikosta koskevan rikoslain 41 luvun 1 § muuttamista. Tätä muutosta tehtäessä tulisi myös kaasusumuttimen luvaton hallussapito kriminalisoida.

Ampuma-aselain 1 § mukaan sen säännöksiä sovelletaan myös kaasusumuttimeen (ja ohjus- ja raketinheitinjärjestelmiin). Siten kaasusumuttimen hankkiminen ja hallussapito edellyttää lupaa. Kuitenkaan tuoreen Korkeimman oikeuden ratkaisun mukaan kaasusumuttimen luvaton hallussapito ei ole rangaistavaa. Jo ennen tätä ratkaisuakin oli hovioikeuksien päätöksiä, joissa todettiin, ettei kaasusumuttimen luvaton hallussapito tule ampumarikoksena rangaistavaksi, koska kaasusumuttimen on katsottava kuu-luvan ampuma-aselain varsinaisen ampuma-aseita koskevan soveltamisalan ulkopuolelle. On katsottu, ettei rikoslain rangaistussäännöksen sanamuotoa voida epäselvässä tapauksessa tulkita syytetyn vahingoksi. Tämä selkeä puute rikoslaisissa olisi tässä yhteydessä yksinkertaisesti korjattavissa lisäämällä 41 luvun 1 § 1 ensimmäiseen kohtaan ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten lisäksi sanan kaasusumuttimen

Suomen Nimismiesyhdistyksellä ja PUSH ry:llä useita de lege ferenda ehdotuksia.

Jaakko Vottonen

10 §:ää koskeva esitys

Sana KESKISYTYTTEINEN tulee poistaa, jotta kaikki pistoolissa ja revolverissa käytettäviksi suunnitellut ja valmistetut reikäpäiset amukset tai kohteeseen osuessaan vaikutukseltaan laajenevuuteen perustuvat amukset saadaan erityisen vaarallisten patruunoiden ja vaarallisten ammusten ryhmään.

Yleisistä tiedotusvälineistä saadun tiedon perusteella niin Jokelan kuin Kauhajoen koulusurmat ammuttiin nimenomaan reunasytytteisillä (reunakantaisilla) suuren lähtönopeuden omaavilla laajenevilla reikäpäisillä patruunoilla. Tätä näkökantaa puoltaa myös se, että kaikki henkilöt, joita ammuttiin, kuolivat heti. Sodissa, joissa on käytetty *normaaleja* ammuksia samanlaisissa taistelutilanteissa, välittömästi kuolleiden määrä on ollut huomattavasti pienempi.

Kyseiset patruunat ovat niin sanottuja lopetuspatruunoita, joilla kohde pyritään välittömästi eliminoimaan (lopettamaan, tappamaan).

Tarkkuusammuntaan tarkoitettut pienoispistoolit (TT3) kestävät pienen määrän ampua näitä patruunoita.

Myös viranomaisilta pitäisi kieltää näiden patruunoiden käyttö normaalissa aseenkäyttötilanteessa.

Lapin poliisilaitoksen 88 §:ää koskeva muutosesitys:

Hallituksen esityksessä ei esitetä muutettavaksi ampuma-aselain 88 §:ää. Tämä ns. valvotun käytön mahdollistava pykälä on osoittautunut ongelmalliseksi sen vuoksi, että sen nojalla pyritään metsästyksessä kiertämään tilanne, jossa viranomainen on ampuma-aselain tai pakkokeinolain nojalla riisunut henkilön aseista.

Ehdotukseni 88 §:ksi kuuluu:

”Joka on 18 vuotta täyttänyt ja jolla on oikeus ampuma-aseen hallussapitoon, saa antaa ampuma-aseen välittömässä valvonnassaan käytettäväksi, jos hän kykenee tehokkaasti valvomaan ja ohjaamaan aseiden käyttäjiä siten, ettei aseiden käytämisestä aiheudu vaaraa, eikä hänen tiedossaan ole viranomaisen toimenpiteitä, jossa käyttäjän aseet on otettu viranomaisen haltuun toistaiseksi tai pysyvästi tai käyttäjä viranomaisen päätöksellä todettu sopimattomaksi hankkimaan tai pitämään hallussaan ampuma-aseita.”

Tämä muutos aiheuttaisi pykälän vastaisen menettelyn sanktioinnin ampuma-aserikoksena (Rikoslaki 41 luku 1 §).

6.1.1 Vastine

Yllä olevat muutosehdotukset ovat sellaisia, että niitä ei sisäasiainministeriön käsityksen mukaan tule ainakaan tässä vaiheessa toteuttaa. Ainoastaan kaasusumuttimen luvattoman hallussapidon kriminalisoiminen on siinä määrin kiireellinen toimenpide, että sen toteuttamista tulisi harkita esimerkiksi muuttamalla ampuma-aselain ampuma-aserikkomusta koskevaa säännöstä. Sisäasiainministeriön käsityksen mukaan muutos tulisi tehdä lopullisesti rikoslakiin.

7 Asealan järjestöjen kuuleminen hallituksen esityksen valmistelussa

Sisäasiainministeriön poliisiosasto tarkentaa lopuksi vielä vastinettaan siltä osin kuin lausunnoissa on katsottu, että järjestöjä ei ole valmistelun yhteydessä kuultu.

Valmistelun aluksi 9.10. ja 12.11.2008 välisenä aikana ohjausryhmän puheenjohtaja ja hankkeen projektipäällikkö kuulivat erikseen Suomen Ampumaurheiluliiton, Reserviupseeriliiton, Reserviläisurheiluliiton, asealan elinkeinonharjoittajien edustajien, Metsästäjien Keskusjärjestön ja Suomen Metsästäjiliiton edustajien kanssa. Valmistelun aikana uudistusta käsiteltiin ampuma-aselautakunnan 17.11.2008, 14.1.2009, 11.2.2009, 26.2.2009, 29.4.2009 ja 5.6.2009 kokouksissa. Erityisen keskeisiä olivat tammi-helmikuussa 2009 pidetyt kokoukset. Sisäasiainministeriön poliisiosasto oheistaa ampuma-aselautakunnan kyseiset pöytäkirjat.

Hallituksen esityksen luonnoksesta pyydettiin lausunnot yhteensä 41 taholta, mukana kaikki keskeiset asealan sidosryhmät. Lisäksi hankkeesta järjestettiin kuuleminen otakantaa.fi -foorumilla.

Sisäasiainministeriön poliisiosasto katsoo, että sidosryhmiä on asian valmistelun yhteydessä asianmukaisesti kuultu. Valmistelussa oli kuitenkin huomioitava valtioneuvoston iltakoulun linjaukset. Sisäasiainministeriön poliisiosasto huomauttaa, että hankkeelle asetettu

aikataulu oli erittäin kiireinen, eikä valmistelua ollut mahdollista organisoida siten, että järjestöjen edustajat olisivat olleet jäseninä hallituksen esitystä valmistelleessa työryhmässä.